

ENDRŐDI SÁNDOR

A PÁLYA VÉGÉN

TARTALOM

A PÁLYA VÉGÉN

RAGYOGÓ NAPOKBAN

A TÜCSÖKDALOKBÓL
RAGYOGÓ NAPOKBAN
SZABADBAN
MAGÁNYOS EST
MEGNYUGVÁS
AZ ELŐSZOBÁBAN
FELHŐ NEM ZÚG...
ITTHON
ÁBRÁND NÉLKÜL
BÖLCSŐ MELLETT
CSIGAHINTÓN
RÉVPART
VIZONTLÁTÁS
REMÉNY
DAL A HÉTKÖZNAPOKRÓL
ZÁRSZÁMADÁS

ELÉGIÁK

ESŐ
TUDOM, HOGY NEM HALTÁL MEG...
FIAM HALÁLA
NAGYVÁRAD
ITTHON VAGYUNK ÚJRA!
EGY BECIRKÁLT KÖNYVECSKÉRŐL
KRISZTUS
EGYEDÜL
ŐSZI DAL
SIRÁMOK
KÉZIMUNKA
HAJÓTÖRÉS UTÁN
ÉJI ÓRÁN
UTON
ANGELUS
HAZATÉRÉS
DIADAL
FIAIM KÖZT
ÜNNEP-EST
SÍRVIRÁG
LÁTHATATLAN KOSZORÚK

A HALÁL UTÁN

A HALÁL UTÁN

ÚJ ÉLET

ELVIRÁGZOTT KIKELETBŐL
MAGÁNY
ÚJ ÉLET
SZERETET
A SIVATAGON ÁT

CSILLAG

OLAJ-ÁG

MÚLIK A TÉL...

HOGY TUDNÁD?...

A SOK ÁBRÁNDBÓL...

ÉLETEM ÁLMA...

HERVADT RÓZSÁK

BEHÚNYT SZEMMEL...

A KÖLTÉSZETHEZ

HONI GONDOK

PETŐFIRŐL

EMLÉKEZÉS SZÉCHENYI ISTVÁNRA

IMA

EGY OLTÁRKÉP ELŐTT

ÁTOK

TURULMADÁR...

KURUCVILÁG, LABANCVILÁG...

EPIGONOK DALA

ÜNNEPEK

SENKIÉK FIA

HŐSÖK EMLÉKE

CONTRA FESTA

A KURUC NÓTÁKBÓL

STELLA MARIS

NEM OTT VAN A NÉP...

RÁKÓCZI A HATÁRON

EB URA FAKÓ!

TÁROGATÓHANG

A MAJTHÉNYI RÓNA...

ÉDES SZÜLŐANYÁM...

RÁKÓCZI KESERGŐJE

GYÖNGE VIOLÁNAK...

A BUJDOSÓ RÁKÓCZIRÓL

BUJDOSÓ KURUC ÉNEKE

HAJ, RÁKÓCZI! HAJ BERCSÉNYI!

AZ ANAKREONI DALOKBÓL

POHARAK KÖZT

TAVASZ

VIHARBAN

VALLOMÁS

CSOKONAI SIRJÁNÁL

BIMBÓK

LÁZADÁS

A JÖVENDŐ NAGYOKRA

HORÁ CZ UTÁN

ÉLETKEDV

HOLDFÉNY

SZÜRET UTÁN

FINÁLE

TÖRTÉNETEK

A GYERMEK
A PINTY TANÁCSA
AZ ÖRDÖG ÉS A GAZDA
A CELLI BÚCSÚ
A KOSÁR
A GUNÁR
ZSIGMOND KIRÁLY ARANYAI
TÓ ÉS PATAK
A PACSIRTA
PÁL ÚR ÉS A KERT
SZENT PÁL MADARAI
KERINGŐ
KARÁCSONYI ÁLOM

ISTEN FELÉ

AVE MÁRIA!
ÉJ A VIZEN
A MÉLYSÉGBŐL
BIZALOM ISTENBEN
VIRRAD
ALÁZATOSSÁG
ISTEN
BÉKE
HIT
HA LÁTOK NYOMORULTAT...
NINCS MIÉRT CSÜGGEDNEM
MEGHALUNK
TI ELHAGYOTTAK
ISTEN DOLGA
JÓTETTEK
KÖNNYEK
EZ ÍGY FOG MENNI...
FÉLJÉTEK ISTENT!
KOPORSÓK
JÉZUS
EXCELSIOR
A TUDÓS
VÉRZŐ SZIMBOLUM

KÖVESSÜK ŐT
DÍCSÉRTESSEK AZ ÚR JÉZUS!
VERŐFÉNYES NAPOKBAN
TE KÜLDTÉL ENGEMET...
SZOMORÚ NAPOKBAN
AZ ÉLET: LÁZ...
RORATE COELI
VIRRASSZATOK ÉS IMÁDKOZZATOK!

A PÁLYA VÉGÉN

A PÁLYAFUTÁS...
ÖREG ÚR DALA
ELFELEDTEM
A SZERETETNEK ÜNNEPÉN
A RÓZSADOMBON
MADARAM
AZ ELSŐ HÓ
MUNKÁCSY MIHÁLY TEMETÉSÉN
NYOMOR
ZIRCEN
POHÁRKÖSZÖNTŐ
ANYÁM EMLÉKE
ÖTVEN ÉV UTÁN
ÖREGSÉG
TAVASZ FELÉ
A BALATON MELLETT
A VÍZ DÍCSÉRETI
NE HAGYJATOK MAGAMRA!
ÉN VOLTAM?...
TANÁCS
ELITÉLTEK
ÉJI ÚT
HIDEG ESTÉK
NÉHA
ESTI HANGULAT
ESTI DALOK
ITT HAGYLA...
A RÉGI TEMPLOM
ÖREG LEGÉNYEK

SZÜLŐVÁROSOM:
VESZPRÉM LELKES KÖZÖNSÉGÉNEK

Immár megtettem, mit tehettem,
És sötétedni kezd fölöttem.
Csöndesen pihenőre térve,
Leülök gyászutam szélére,
S nyugodtan várom azt az órát,
Melytől a bátrak soh'se félnek -
Mikor a halál bevégeződik
És elkezdődik majd az - élet.

CASTELAR UTÁN

A PÁLYA VÉGÉN

1913 AUGUSZTUS 15

No, ezt sem hittem volna sohasem,
Hogy földi életemben valaha
Megülök ilyen szépen, csöndesen!

Ki egykor csak az izgalmat kívántam,
És a gyönyört is mindig ott kerestem
A szenvedélyek rontó viharában:

Most üldögélek jó meleg napon,
És nézegetem a bomló világot,
És nincs más vágyam, csak a - nyugalom.

Köröttem lomb suttog, szellők zenélnek,
Én meg tünődöm az elmúltakon,
Miközben lelkem árnyakkal beszélget.

Édes megnyugvás ily békében élni,
A tűnt napokkal csöndben leszámolni
És a jövőtől semmitsem remélni;

Érezni, hogy már bevégeződik itt,
S egy szent, gyöngéd kéz, mely szelíden érint,
Köröttem lassan mindent elsimít...

Komor pompával száll alá a nap,
S az éjből fáradtan felém vitorláz -
Tán az utolsó földi pillanat.

Most hangok verik fel az éjszakát,
A fekete lég hullámozó sötétén
Halk szárnycsapással hattyuk úsznak át:

S fölöttem, míg hév könnyem árja hull,
Éltemnek minden üdve, kéje, álma
Még egyszer fénylőn, zengőn átvonul.

RAGYOGÓ NAPOKBAN

A TŰCSÖKDALOKBÓL

I.

Legyen megáldva kis kezed
S maradjon mindörökre áldott!
Egy perc, s az örvény eltemet -
Kezed felém nyúlt, visszarántott.
Lelkembe békét ültetett,
Szívembe millió virágot...
Legyen megáldva kis kezed
S maradjon mindörökre áldott!

II.

Álmomban, esti séta közben,
Hogy a virágok halkán bólintgattak:
Egy édes, hosszú, forró csókkal
Örökre eljegyeztelek magamnak.
Fölöttünk, mint a glóriák szent fénye,
Lobogott a sok égi láng;
Anyád lehajolt a ragyogó mennyből
S kezét áldólag tette ránk.

III.

Mint víztükör a tűznapot
Ringatja arcodat szívem;
Ott ragyog, reszket alakod,
Csodás rejtélyű mélyiben.
Téged nem érhet hervadás,
Porrá se bonthat a halál,
Egy szirmod sem vesz el, virág!
Egy sugarad sem, ideál!
Szállhat fölötted az idő,
A vészek és a viharok:
Minden viharon győzni fog
Nyugodt, felséges alakod.
Mint víztükör a tűznapot
Ringatja arcodat szívem,
Büszkén, szerelem-ittasan,
Örökre fénylőn és hiven.

RAGYOGÓ NAPOKBAN

1877 NOVEMBER

Én voltam, én, a viharok játéka?
Engem sodort az örvény céltalan?
Én hagytam megtördelni büszke szárnyam,
Könnyeknek, bának engedvén magam'?
Mint hogyha mély álomból ébredoznék:
Ijedt elmém a multat megtagadja.
Fel, fel a rideg éjszaka gyászából,
Fel, a tűz-napba, lelkem gondolatja!

Nem! én nem voltam soha gyöngé, gyáva,
Csak beteg voltam, súlyos nagy beteg;
Vak indulatok tipródtak szívemre
S a láz a végtelenbe kergetett;
Lelkemmél, mint egy égő rémhajóval,
Jártam az idők pusztá tengerén;
Az, akit ott látok a sivatagban:
Egy kísértet! S nem én vagyok, nem én!

Csak nézd! hogy' űzik őt, a nyomorultat,
Keserv, unalom! Már-már elmerül.
Alakja belevész az óceánba,
Zordan, sötétén, ismeretlenül.
Mily gyávaság a lelket így megölni
Ifjan, gyümölcstelen - egy lány miatt!
S oh kedvesem, mily édes tudnom azt, hogy
Akiért ennyi vér hull: nem te vagy!

Nem, nem te vagy! Teneked jobb szived van,
Gyászszorsát nem néznéd oly hidegen;
De visszakérnéd, visszakövetelnéd
S megváltanád e szóval: „szerelem!”
Míg a viharok szárnya zúg fölötte:
Ezerszer is kiáltanád nevét;
Tudom, érzem: nem hagynád elveszni,
Kezedet nyujtanád s megmentenéd!

Megmentenéd! Mondhatsz-e édesebbet,
Áldóbbat, szebbet ennél: „Mentve van!”
Nézd, lelkem visszakapja régi fényét
S ragyog, mosolyog büszkén, boldogan.
Mint égi álmok, - angyalok játéka, -
Rohannak el fölöttem a napok,
És alig ismerek magamra többé,
Mióta besugároz alakod!

Dicsőült arccal nézem az időket,
Nem félve, hogy majd vészük eltemet,
Mert bármily sors és bárhová sodorjon:
Velem lesz mindig a te szellemed.

Érzem ragyogó szárnya lendülését,
Ahogy megérint, rám hull, elborít,
És látom, ahogy glóriába vonja
Tavasom egét, éltem álmait!

Nem, nem akarom tudni, hogy ki voltam
És mivé lettem volna nélküled!
Amit vesztettem s szenvedtem: csekélység!
Csak hogy téged, téged megnyertelek!
Most már jöhet az idők zivatarja
És reánk törhet, zúghat irigy vésze:
Egymást ölelve, mosolyogjuk mérgét
S virágot szórunk haragos szemébe.

SZABADBAN

Tavas van! Nézd a hóvirágok
S az ibolyák hogy' nyillanak.
A lég oly enyhe! Körülöttünk
Fütyöntgetnek a madarak!

A távol erdők üde zöldje,
Fakadó lombja ránk nevet...
Nem, nem tudok maradni többé!
Valami vonja lelkemet.

Valami vonja, csalogatja
Fel a magasba, messzibe:
A rengetegek zord magánya,
A zuhatagok bús vize.

Mennem kell s egyedül kell mennem,
Omláson, szakadékon át -
Kérlek, ne vedd rossz néven tőlem
E hegymászó mániát.

Pihenj meg itt ez árnyas völgyben,
Míg én kifutkosom magam,
S ábrándozzál vagy haragudjál
- Amint tetszik - zavartalan.

Azt mondod: nincs szívem, hogy tőled
Ily könnyen, vígan válok el?
De van, de van! és vádjaira
A hegyeken majd megfelelek.

Ott, mint a nyárég déli napja,
Felgyullad, ragyog majd szívem,
S ragyogva tör utat magának
Gyanuid zord felhőiben.

A hegyeken, a bércek ormán,
Ott majd fennen, büszkén kiáltom:
„Mindennél forróbban szeretlek,
Magányos, haragos virágom!”

MAGÁNYOS EST

Oh gyakran sirni szeretnék
Égő, nagy könnyekkel:
Kivánnám, hogy szívem érzése
S minden nemesebb indulata
Zajló könnyárban törne szememre
És folya sebes patakokként,
Vagy mint levetett csillagok raja
Az éjjeledő menny magasából -
Hullana fénylőn s szomorún
Érted, oh életem
Elsiető, sugaras kikeletje,
Hév nyaram álma: szerelmem!

Sírni szeretnék -
Hangos zokogásra fakadni
Minden ragyogó sziromért, mely
Virágaimról aláhull,
S dalaim minden akkordjáért,
Mely boldog idők emlékezetével,
Csöndes elégiaként,
A messze, komor éjbe kihangzik.
Oh szívemnek mi marad vigaszul
Hogyha az ifjúi, szent hevülések,
A játszi reménység,
A szerelem tündéri világa,
Az álmok, a dal, sugarak tova tűnnek?

Megjön az ős hideg alkonya, megjön;
Ködének alaktalan árjával
Beteríti a fénytelen ormokat,
Lombjai rezdülnek, hull koszorúja,
Fuvalma zizeg, zúg
S zörgő avaron verdesi szárnyát.
Amerre szemem tekinteni fog:
Kétes borulattal
Bús romok és düledékek
Vetik éleik árnyát fel a légbe,
S fölöttük gyorsan iramló
Felhők sűrűjén, bánatos arccal
Reszkette bolyong a fehér hold...
A tétova fény ki-kivillan,
Beözönli az éjszaka gyászát,
De hajh! mintha megannyi kísértet
Lengene halk suhanással
A messzi magányban:
Megannyi titokzatos emléktől,
Lágy rebegéstől, amit nem is értünk,
A visszaóhajtott

S vissza hiába várt
Mult napok édes szellemhangjaitól
Cseng-bong, hahotáz az egész siri környék.

Jer, kedvesem!
Oh jer, tavaszom tiszta világa,
Életem álma, te szebbik egem!
Hintsd rám ragyogó lelked
Hajnali fényét, - borítsd el
Gondolatim komor útját
Illatos ábrándok
Nevető rózsáival!
Hadd higyjem a jobbat, a szebbet, az áldóbbat!
Hadd higyjem remegő szived
Hű dobogását hallgatva,
S büszke dalommal
Hadd hirdessem az őszi világnak,
Hogy - bármennyi tavasz
Hull is a sírba köröttünk:
A miénk, a miénk
Nem ejti a porba egy kis levelét sem
S megtartja örökre virágait, ékét!

MEGNYUGVÁS

Oh engedd, hogy amit a tévelygő tömeg
Hasztalanul keres a zavaros árnyban:
Én a dicsőséget, az üdvöt, a békét
Mind *benned* találjam.

Benned, fényességem! a ki sugaraddal
Elmerülsz lelkemben, mint a nap a tóban,
S akiért évekig, tenger viharjaként,
Sötétben vivódtam.

Benned s kis tanyánkban, abban, amelyet majd
- Mint fészket a madár - építünk magunknak
S hol bizton mosolygunk, míg ottkünn az élet
Zord idői zúgnak.

Vívja kinek tetszik léte bús csatáját
Szebbnek hitt valóért, képzelt rosszak ellen;
A mi hivatásunk legyen a szelídség,
Az áldás, szerelmem!

Ne akarjunk többet, mint mennyit tehetünk
S csendben tegyünk jót az emberek javára:
Istenhez hamarabb eljut egy halk fohász
Mint a szitok, láрма.

Ha más könnyű szerrel sokra, nagyra vitte:
Bízzuk csak sorsára s boldog-é? meglássuk.
Inkább ápoljunk egy csüggedő virágot
Mint egy embert bántsunk.

Oh hisz a szerencse hajlongó mint a nád
S gondoljuk meg, hogy a siker még nem érdem:
Boldogabbak leszünk munkától fűszeres
Egyszerű kenyéren.

Jer velem s nyugodj' meg! Legyen az a tűzhely
Mely eléd világít, örökre szent neked
S míg én téged védlek, *azt* védje meg a te
Jó szíved, szellemed.

Bölcs Isten rendelte, hogy az ember küzdjön
S hosszú harc legyen az élet rövid útja, -
De kell, hogy a győztes a gyengét segíteni,
Fölemelni tudja;

Vigaszt vigyen annak, ki a csatatéren,
Mint a gladiátor küzdve omlik össze
S hogy: békében élvén, a más vérző sebét
Szeliden bekösse...

AZ ELŐSZOBÁBAN

I.

Itt most egy kissé megpihenjünk,
Ez az előszoba.
Neked nem több, mint négy rideg fal,
Nekem - kálvária.

Ah! küzdő lelkem mennyiszer volt
Keresztre vonva itt,
Tűrvén a mások félkegyelmét
S a saját vádjait!

Ugy érzem: arcom vérpiros lesz
S a szégyentől lobog,
Mert büszke szívvel kérni - kérni -
Oh ez nehéz dolog.

És mért vagyunk most újra itten?
Ismét *ezért*, nagy ég!
Ah! gyáván koldulnom kell azt is,
Mit megérdemlenék.

II.

Ha - bár csak játszva, incselegve -
Azzal vádolnál engemet,
Hogy szívem hamis, csalfa hozzád
És tán sohase szeretett:

Ne gondolj esküvéseimre
És elsírt könnyeimre se;
Dalom legyen színes hazugság,
Búm, hevülésem - mind mese;

S ne gondolj a kedves ligetre,
Hol annyi fény volt, angyalom!
És hol az édes vallomásnak
Árja csapongott ajkamon;

De gondolj e rideg szobára,
Itt lásd vívódó lelkemet:
E négy fal majd elmondja néked,
Hogy - végtelen szerettelek.

III.

Ha bemehetünk, ott benn
Majd megmondom nekik,
Hogy segítsenek rajtam,
Mert senki nem segít.

Tettem, mit csak tehettem,
Irtam szép verseket...
De hát a levegőből
Megélni nem lehet.

Ide hát azt a munkát,
Míg erőm fiatal -
Tán akad ott a sutban
Egy kicsi hivatal.

Magamért soh'se kérném,
E lányért kérem én:
Éppen hét éve mult ma,
Hogy - jegyesem, szegény!

IV.

Hallottad a kemény szót?
Hallottad: „Nem lehet!”
Fejünkre zúdították
A zord ítéletet.

Jerünk! Lásd a szegénynek
Soha sincs igaza.
Szívünket, hogyha bús is,
Vigyük tisztán haza.

S ha zúgó, fagyos télben,
Ugy késő est felé

Fáradt vándor vetődik
Kicsiny ajtónk elé:
Ne bánjunk, mint velünk a
Hatalmasok kegye:
De a mi keveskénk lesz,
Azt osszunk meg vele...

FELHŐ NEM ZÚG...

Felhő nem zúg, szellő se lebben.
Halkan cseveg, csacsog a hab.
Nézd, nézd, hogy elsímult a tenger
Melyen át idehoztalak.

A hajnali, rózsás sugárok,
A kikötőbe tért hajó -
Nem álom és nem képzelődés,
De áldott, édes, hű való.

Itthon vagyunk! és velünk jöttek
Az üdv, a béke, szerelem:
Oh sírd ki magad a gyönyörtől,
Remegő, boldog szívemen.

Vegyen körül e ragyogóbb lét
Minden pompája, fénye mind!
Balsorson, régi gyász keservén,
Im, győznek jó reményeink.

Ne lásd, ne többé összhang nélkül
A végtelenbe szórva lelkemet:
Legyen egész, teljes világa
Örökre, mindig a tied.

Maradjon lelkem itt szívednél,
Nálad, ki léte s álma vagy:
Nekem csak egy dicsőség kell, hogy
Téged boldognak lássalak!

ITTHON

Oh azok a komor, zivataros évek!
Csak az Isten tudja, mit szenvedtem érted:
Egyedül ő látott engem a viharban,
Mikor emlékedet kacagtam, sirattam.

Egyedül ő látta, aki mindent jól lát,
Számkivetett lelkem vergődő hajóját,
És ahogy tomboltak odalenn szívemben
Szilaj indulatom, őrzöngő szerelmem.

De jó, hogy a multnak mindörökre vége!
Felséges a vihar, hanem jobb a béke;
Jobb egy kicsiny otthon, derült, édes esték -
Mint ködös titkával a nagy végtelenség.

Sziget ez, ahol most megpihentem szépen,
Jácint-kék hullámok ragyogó ölében;
Pálmafák szegélyzik, nyugalom árnyalja,
A feledés vize csörgedez át rajta.

Virágos ágakon nagy aranymadarak
Zengenek bűbájos, csodaszép dalokat,
S reszketve ott fenn az égi ködök ormán -
Békítő csillagok sugara mosolyg rám.

Hiú vágy nem öldös, nem űz dőre álom,
Maga az üdvösség vert fészket tanyámon,
Van-e gyász valahol? Tűzhelyem világa
Nevetve sugárzik az egész világra.

Isten az, Isten az, aki véd bennünket,
S bár vészes fellegek borítsák egünket:
Ő az, ki felettünk - elűzvén a homályt -
Kibontja a béke rózsaszín zászlaját.

ÁBRÁND NÉLKÜL

Garçon-koromban azt ígértem:
Elviszlek túl a tengeren
S ketten, meghitten éldegélünk
Valamely regés szigeten.

Fölénk majd pálmafák borulnak,
Köröttünk suttog, bűg a hab...
No - és (vasúton, nem is gályán)
Ide *Váradra* hoztalak.

„Ez hát a sziget?” kérded halkan
S én mosolyogva szólok: ez!
Im, rónává szikkadt a tenger
S határa végtelenbe vesz.

A város is - csak nézd meg jobban -
Sár- és portenger közepett
Úgy fekszik, mint az óceánban
A Csiri-Biri szigetek.

A por? Gondold, hogy aranyfátyol.
A sár? Fölér az ablakig!
S fiakker helyett, bizony Isten,
Elkelne néha a - *ladik*.

Igaz, hogy pálmafákról szó sincs
S nem is terem itt ananász,
De kárpótlásul reggelenként
Tülköl az utcán - a kanász.

S ablakod alatt csodás hangú
Nagy aranymadarak helyett -
Disznó-kvartett zeng s marhacsorda
Bőgi a hajnaléneket.

Ami művészet, - oh azért itt
Rajonganak az emberek:
Nem régiben alakítottak
Egy utcaseprő egyletet.

Ezenkívül egy szobrot láthatsz
Éppen a város főterén,
Azt mondják róla, hogy Szent László
S ő nem protestálhat, szegény!

Hadának legszálasb vitézit
Egy jó fejjel mulá fölül
S oh gúny! most alighogy kilátszik
A zöldséges kofák közül.

De hát itt sok egyéb dologban
Különb (mint másutt) a divat:
Télen kaphatni jó fagylaltot
S nyáron színészek játszanak.

Középület van quantum satis...
Megálljunk! Ne menjünk tovább!
Ezek közt a legkiválóbbak
Kétségkívül az iskolák.

Egyikben praelegálok én is
S az előadás közepett
Egerek járnak a katedrán -
Notandum: tandíjmentesek.

Nos lelkem nem elég idill ez?
Nem pompás, érdekes sziget?
Tankönyv helyett az iskolába
Maholnap - macskákat viszek.

Látod: az élet lassan-lassan
Minden ábrándot így szűr át
S boldog, ki megtalálja rája
- Mint én - a víg kádenciát!

BÖLCSŐ MELLETT

Rózsás arcok, bimbó ajkak,
Nevető, nagy, kék szemek -
Hogy' hagynálak nóta nélkül
Kedves baba, tégedet?

Hisz te nekem váltig dallasz,
Tüdőd győzi, tart a szusz.
Oh bizonynyal tútéssz rajtam,
Te legifjabb lírikus.

Az én dalom bölcsődal csak,
Altató dal, mely susog:
Egészséges kiabálás
A te skálád, ritmusod.

Jer csak ide az ölembe,
Kell-e nóta, kell-e csók?
Hadd mondjam el: mit csinálnak
Odahaza a - manók.

Csörömpölnek, zakatolnak,
Jönnek, mennek - mi dolog?
Pereg-pörög, zireg-zörög
Aranyos sarkantyujok.

Van nekik egy ládikájok,
Csukják, nyitják szüntelen,
És abban a ládikában
Szép játék - töméntelen.

Paripa, kard, puska meg dob,
Ici-pici szekerek,
Bóbás madár, kis katonák,
Kurta farkú egerek.

Cirmos cica, csengő alma,
Szóló szőlő, tarka pinty...
Jó gyermek, ha szépen alszik,
E sok szépet látja mind.

S van nekik egy pillangójuk -
Zum, zum! arany pillike,
Szellő szárnyán, hold sugárán
Sebbel-lobbal szállj ide!

Hintsd el szárnyad fénylő hamvát,
Csókold le e csöpp szemet:
Azt a sok, sok szép játékot
Zum, zum! hadd láthassa meg.

CSIGAHINTÓN

De bolondos, fura fogat!
Csiga-hintó, lepke-lovak.
Rózsalevél az ülésen,
Bab-koffer a hintó-végen.
A négy kerék négy fehér
Forgó-pergő pipitér,
Rúdja szil-szál, szalmaszál,
Csak egy kicsit hajsza áll;
Holdsugár a gyeplője -
Ki tartja a kezibe?
No, ha meg kell mondanom:
Egy tücsök ül a bakon,
Éppen úgy ül odafenn
Mint valami szerecsen,
De ha még oly kormos is,
Azért nagyon jó kocsis,
S bár öreg, mert nincs foga,
Jól pattog az ostora,
S mint a szélvész, a madár,
Ugy repül a kis batár...
Mint a madár, úgy repül -
Ki az, a ki benne ül?
Jaj, eszem a pici lelkét,
Ez bizony egy apró vendég.
Nem tud járni még gyalog,
Csak nevetgél, csak gagyog,
Fején fodros bóbíta,
Inog, leng, a kocsiba,
Könnyű szellő lengeti -
Jaj! de jól is áll neki!
Jó angyalok, jó tündérek,
Én titeket arra kérlek:
Jártassátok, hordozzátok
Ezt a kedves kis leányt
Télen, nyáron egyaránt
Mindig ilyen kocsikában:
A jó kedvnek,
Az örömnnek
Aranyos kis hintájában;
S vigyázzatok rája, kérlek -
Fel ne düljön,
Meg ne hüljön,
Lágy karokkal öleljétek,
Rozmarinnal legyezzétek;
Hol a kocsik jár vele -
Utját virág lepje be;
Fénybe vesszen ott az árnyék,
Hol ragyogó könnye foly;

Álma legyen: tündérajáték,
Ébredése - egy mosoly!

RÉVPART

Jertek barátim, víg hajósok,
A legjobb kikötő: tanyám;
Fölébe könyököl a víznek
S dús szőlő kúszik fel falán.

Körötte nevető gyümölcsös,
Lengő, zúgó, mély árnyú fák,
Másnak néhány arasnyi tér csak,
Nekem a - végtelen világ.

Ki hitte volna (még magam se),
Hogy megpihenjek valaha!
De vége már a rohanásnak
S csak emlék a mult vihara.

Verandámon nyugodtan ülve,
Merengve nézem a vizet,
Nézem a fehér vitorlákat
S küzdő barátim, titeket.

Hogyan röpíti gyors hajótok?
A hullám, a vitorla s szél!
S hogy' veri szívetek hajóját
Hullámnál döntőbb szenvedély!

Ah, egykor én is így lobogtam
A zúgó vészben egymagam,
Nagyokra törtem nagy vágyakkal
S most szívem majdnem vágytalan.

Nem hiteget kísértő dicsvágy,
Nem von homályos ideál,
Szívem nem úz csalóka álmot,
De megelégedést talál.

Érjen hasonló sors, barátim,
Sors, mely kibékít s védve áld:
Vitorlám szilaj szerelem volt,
Kikötőm nyájas kis család.

VISZONTLÁTÁS

Mozdulatlan áll hajóm a
Holdsugaras víz felett -
És velem, míg álmodozom,
Pajkos habléány incseleg:

„Nyughatatlan, vándor szellem,
Nyugodjál meg szívemen!
Jer le hozzám, jer a mélybe,
Szebb világ van odalenn.

Szebb, mesésebb, ragyogóbb is,
Mint itt fenn a tietek:
Roppant város gyöngykagylóból
Palota-sor, mely lebeg;

Függő kertek, korall-erdők,
Világító nympheák
S a tömérdek pompa mellett
Semmi gond és semmi vágy.

Amit akarsz: megvalósul,
Teljesül egy perc alatt;
Jer szívemre s vedd át vele
Tündér birodalmamat...”

Kacagva kell válaszolnom:
„Rosszul ismersz, jó leány.
Hogy utolszor láttuk egymást,
Én nagyon megváltozám.

Nagyon, nagyon megváltoztam,
Nem vagyok a régi már:
Nem bolondít csacska hullám,
Sem a sápadt holdsugár.

Sokat jártam napvilágon
És hiszed vagy nem hiszed:
Amióta tűzbort ittam,
Nem kívánom a vizet.

Nem bolyongok, mint azelőtt,
Alvajárón, betegen:
Új és áldóbb létre csókolt
A megváltó szerelem.

És azóta, úgy látszik, a
Fejem lágya jól benőtt
Mert sok olyast tudok, amit
Csak sejtettem azelőtt.

Például, hogy fecsegésed
Nem egyéb mint szó-fia
S korall-erdők, kagyló-házak
Mind csak hal-fantázia.

Hogy tündéri birodalmad
Valósággal hal-világ
S követnélek: bizonyosan
Fölfalnának a csukák.

Már csak mégis jobb idefenn
S biztosabb is, elhihedd:
Mert itt én eszem a halat
És nem a hal engemet.

Százszor jobb itt, százszor áldóbb
Feleségem oldalán,
Hisz oly kedves minden itten,
Ahogy egykor álmodám.

Madárdal zeng körülöttünk
S nyílik tarka vadvirág,
Nem törődünk a világgal
És velünk sem a világ.

Azt, amink van: szeretetet,
Áldást küldünk széltibe
S az irigyek sértő gúnyja
Tövisetlen ér ide.

Mert ha rózsás angyal-arccal
Keblen látom gyermekem:
Minden ami fájna, tépne,
Gyönyörre lesz hirtelen.

Szórhatja rám a kaján sors
Zápormód' a nyilakat:
Engem megvéd *glóriájuk*
S szívem sértetlen marad..."

REMÉNY

Igaz ugyan, hogy életünk
Szakadatlan küzdelem -
De hát: ahol megvan a harc,
Majd csak béke is terem.
Bízzunk, higgyünk jobb napokban,
Egyszer majd csak felragyog;
Várjunk a felleges mára
Napsugaras holnapot.

Keserűség, nyomorúság,
Bizony sokszor már elég;
Zivatar is rázza, tépi
A szegény fa levelét;
Hétköznapi apró gondok,
Közbe egy-egy mély seb is -
No, de sebj! valamikor
Megjön majd az ünnep is!

Ha ma nem, hát megjön holnap,
Ha holnap sem: azután;
Búval, gyásszal, gyorsan elszáll,
Egyik év a más után.
Isten gondol mindenkire,
Soh'sem állunk egyedül;
Ne hagyjunk fel a reménnyel:
A sor végre ránk kerül.

Im, a tenger roppant árja
Zúgva ömlik szerteszét, -
Száz évenként jön egy madár
S elviszi egy csöpp vizét;
Száz évenként egy csöpp vizet!
Oh, mily rémes lassúság!
- A remény szól: „*Ez a madár
Kimeri az óceánt...*”

DAL A HÉTKÖZNAPOKRÓL

Hogy lobogtam egykor érted!
Hogy törtem az égbe fel!
- Szívem szeret! gondolám, mert
Lantom rólad énekel.

Szívem szeret, gondolám, mert
Téged látlak szüntelen,
Álmom csak rólad szövődik,
Ébren csak te vagy velem.

Kerestem a bűt, a harcot
S hogy hősnek láss, angyalom,
Sebeim közt felkacagtam,
Téptem őket szilajon.

Nem volt csak egy zúgocskám se,
Nem is kellett. E helyett -
Tüneményes világokról
Dalolgattam én neked.

Árboc-fám - a vakmerő hit -
Büszkén rontott ég fele,
A kedvéért csillagokat
Szedegtettem volna le.

S szinte vártam, szinte lestem,
Hogy a parancs-szót kimondd;
Syriust szobádba szántam,
Hajadba meg Oriont.

Hisz enyém volt, egészen az
Enyim ez a szép világ:
Szétszórhattam csillagait,
Virágait, sugarát.

Bőven volt mit tékozolni,
Alkotott az ifjú láz
S magamnak is tetszett ez az
Égő, fénylő lobogás.

Hidegséged felhevített,
Nem féltem, hogy megtagadsz,
S ha dacoltam, most bevallom:
Mindig jól esett e dac!

Vége, Vége! Itt az élet,
A hétköznapi gondja itt!
Itt a ház, a tél, a munka
S versenyt sírnak a - *kicsik*

Nincs idő az égbe járni
S űzni fényes álmokat:
Ételt, italt beszerezni
Untig elég dolgot ad.

Küzdök érted most is, ámde
Nem a vésszel, mely lobog,
Csak az élet apró-cseprő
Bajaival harcolok.

Tűznap éget, zápor vesszőz,
Árny lepi be homlokom,
És lábamat - nap-nap után -
Porba, sárba vonszolom.

Egykor nagyon szerettelek,
S most is. Ám ez szinte más.
Ez is, az is szerelem, de
Benne milyen változás!

Mi különbség lehet köztük?
Mi különbség, mondsza csak?
- *Regényesebb* volt az nyilván,
S ez bizonytal - *igazabb*.

ZÁRSZÁMADÁS

1886

Hiába minden számvetésem,
És minden furfangom hiába!
Csehül állunk, jó feleségem,
És benne vagyunk a hinárba.
Zárszámadásom azt mutatja:
Pénzzel nem tudok bánni, nem,
S végzem - akár egy végzett gazda -
Merő, teljes deficiten.

Biz ez nincs rendén semmiképpen!
Felhagyunk hát a bálozással,
Nem járunk többé koncertekbe
És szakítunk a lakomákkal,
De hisz - no nézd! - hangverseny és bál
A színünket se látta még
S vendégünk volt ugyan, de tréfa
Pótlá a pezsgőt, pecsenyét.

Bizonnyal a divat ragadja
És viszi pénzünk a pokolba!
Az a sok gyöngy, selyem és bársony -
Ez az! Az Isten verte volna!
- De hisz ruháid egyszerűek,
Nincs rajta semmi pompa, ék,
Magad szabad ki s varrod őket,
Te gondos, édes feleség.

Akkor hát én költök el mindent
Nagyúri, fényes passziókra:
Fogadások a futtatáson,
Magas játék a kaszinóba!
- Eh, soh'se láttam én a turfot,
Kaszinók tagja nem vagyok,
Időmnek minden perce munka -
Hát ez sem a valódi ok.

Hanem a pénznek az a furcsa
Természete, hogy - elgurul:
Zárszámadásom eredménye
Egy kacagtatón tiszta null'.
- Most adj egy csókot feleségem,
Altasd el aggodalmaid,
S ha jön valaki új kontóval,
Mondd: már többen is voltak itt!

ELÉGIÁK

ESŐ

Naphosszat hull, szitál az eső
S kipeg-kopog az ablakon;
Egyhangú, csöndes kopogását
Csak hallgatom, csak hallgatom.

Koronkint rohamosra válik,
Csakúgy zuhog, csakúgy szakad;
Nézem az égből aláomló
Szürkés záporvonalakat.

S ahogy így nézem, nézem őket
Gondolat nélkül, mereven:
Szívem egyszerre nagyot dobban
És könnybe lábbad a szemem,

Oh, nincs vetésem s örömöm, hogy
Megkapja télvizét a mag:
Halottam van, halottam, akit
Ez idők - eltorzítanak.

A földbe siető víz árján
Egy zord hajó száll: képzetem,
S elém tűnik a csontig ázott,
Romlásnak induló tetem.

Elém - óh angyalom, óh drágám -
Testetlen, vézna tagjaid,
Szemeid bús ürege, melyet
A pusztulás rémesre nyit;

Azok az elfeketült ajkak,
Azok a szegény váz-kezek,
Alakod alaktalan árnya
Te ronccsá szilánkolt remek!

És nem vigasztal, hogy neked már
Mindegy: esős ég, napvilág, -
Ezerszer átérzem *helyetted*
A szenvedések iszonyát.

Az, ami téged rombol, áztat
S átjárja dermedt tagjaid:
A záporos föld rőt iszapja
Behatol élő csontomig.

Az, ami téged nyugtat, altat:
Lelkem kétségbe kergeti,
S szívem megérzi, fölszisszen, ha
Mozdulnak sírod férgei...

TUDOM, HOGY NEM HALTÁL MEG...

Tudom, hogy nem haltál meg végkép,
Hogy föl-föltámadsz még nekem -
Reményim letörött bimbója,
Én édes, kicsi gyermekem!

Tudom: a kikeleti napfény
Besugarazza éjszakád
S elomló, drága poraidtól
Üdébb lesz fű, fa, lomb, virág...

Egy mosoly ütközik szemembe:
A csalódásig a - tied:
Fülemet egy hang, a te hangod
Rebegése csendíti meg;

Elém szalad egy pici lányka,
Kelleme, bája, - ez te vagy;
Itt egy okos szó emlékeztet,
Ott egy tekintet, mozdulat...

Szétszórva, töredékeidben,
Föl-föltünsz gyakran még nekem,
De bűvös egységedben többé
Sohasem látlak, gyermekem!

FIAM HALÁLA

1886 MÁJUS 13

Bár torkát durván fojtogatja
Csontmarkaival a halál -
Fiam hevesen, izgatottan
S teljes erőben talpra áll.

Dobpergés rázta fel az ágyból -
Hurráh! Katonák jönnek ott!
Arca kigyullad a gyönyörtől,
Szeme bús tüze fellobog.

Bár gyermek: hős e pillanatban,
Vivódó lénye csupa láng;
És bátor szívvel küzdi végig
A végső, rettentő csatát.

Villogjatok ti, puskák, kardok!
Szikrázzatok, zord fegyverek!
Peregj dob! harsanj fel vezényszó:
Katonák - *tisztelegjete!*

NAGYVÁRAD

Jó Várad, egyszer kigúnyoltalak,
Többé, fogadom, soh'se bántalak,
S ki bántani fog, rajtam üt sebet,
Fájót, keserveset.

Szívem hozzád van nőve teljesen,
Megilletődve járok földeden,
És - sorsom legyen bármily mostoha -
Nem hagylak el soha.

Sokáig úgy éreztem itt magam,
Mint rabmadár, ki bús, ki daltalan;
Átültetett fa voltam benned én,
Lombokban gyér, szegény.

Ma, - lombjaimnál nincs lomb gazdagabb,
Mélyen, földed színéig hajlanak,
És míg közöttük a szél átzokog:
Fölcsókdossák porod.

Meg van szentelve minden porszeded,
A napsugár, a lég rónád felett,
S bár végzetem itt örök gyász marad:
Engedd, hogy áldjalak.

Légy áldva százszor! Minden, ami szép
Borítson el, te kedves, bús vidék:
Földedben aludjanak boldogan
Kis lányom, kis fiam...

ITTHON VAGYUNK ÚJRA!

Itthon vagyunk újra! Csöndes kis szobáink
Elzárt ablaksora újlag felpattan.
Hogy vártuk e percet! szívünk hogy örült rá,
- Mért ver most hirtelen, egyszerre halkabban?
Mi van itt, mi van itt olyan megdöbbentő,
Valami oly fájó - szinte sebez, éget?
Borultan állunk meg a nyájas küszöbön,
Mint akik gyászphantok ormaira lépnek.

Pedig a napvilág - akárcsak tavasszal -
Benevet itt mindent aranyos sugárral,
Mint tömjén: száll fel a virágok illata
S ide zendül még a ligeti madárdal:
Egyik kicsi fiunk felrebben előttünk,
Kacagva röpködi végig a szobákat;
Bimbónyi öklével hadonász a másik
S rózsás bölcsojében vígan kiabálgat.

Oh édes, boldog zaj! Dal, mely hullámozva
Rózsaszirmok egész özönét sodorja!
Mért nyilai szivünkbe? Mért zokog fel benne
Requiemsíralmak bűgő, mély akkordja?
- Hol van a harmadik, a legidősb fiú,
Meg az a kis vitor, eleven leányka?
Nem okoz *ezeknek* zaja oly örömet,
Mint amily bánatot *azok* némasága.

Nézd, nézd feleségem: e napszálak között,
Melyek most keresztülvillogják az árnyat -
Itt állott egyszerű, néma ravataluk,
E gyászhajó, melyen tovavitorláztak;
Az élő koszorúk illatát elfojtva
Itt lobogott ama négy sápadt gyertya-láng,
Szelíd szép arcukról az utolsó sugár
- Lényüknek csak hamva - ehelyütt hullt reánk.

Hol az a fény, mely e fekete levegő
Rémszínét valaha ragyogóra bontja -
Hogy ne lássuk őket ijedő szemekkel,
Egész éltünkön át mindig haldokolva?
S hol az a perc, melyben ne gondoljunk rájuk,
Mintha e szobákban járnának, élnének,
Míg fölöttünk komor, sötét madarakként
Lassú szárny-csapással mulnak el az évek!

Számláljuk az időt: kedves, kicsi lányunk
Serdülne már, fiunk iskolába járna,
Amaz, hogy sűrögne, ez meg paripáján
Mily büszkén vágtatna elképzelt csatákba!
Majd megkomolyodnék köröttük az élet,
Jönnének az első, szép, ifjúi álmok
S bennök tűnt tavaszunk virulna fel újra,
Mikor koszorúba kötnék a virágot.

Hányszor visszasírjuk alakjuk árnyait!
Hányszor magunk mellé álmodjuk arcukat!
Ajukuk édes hangját mintha még hallanók,
Mosolyuk oly üde, kedvük még itt mulat!
Könnyes tekintetünk révedezve nézi
A rájuk boruló csillagos világot
S mert ők nem jöhetnek soha többé hozzánk:
Mi megyünk, - elmegyünk bizonynal utánok.

EGY BECIRKÁLT KÖNYVECSKÉRŐL

Nézem, nézem ezt a kicsi
Jól megviselt verseskönyvet,
S ahogy nézem: szemeimet
Befátyolozzák a könnyek.

Minden lapján: bötű, bötű;
Csodálatos ákom-bákom,
Irka-cirka, girbe-görbe
Húzás, vonás, egy a máson.

Mikor először megláttam,
Szörnyen haragudtam érte:
Rossz kis leány, aki ilyen
Cirkát csinál a könyvébe!

Most, ha látom, meghatottan
Nézegetem. Drága emlék!
Úgy forgatom, úgy őrizem,
Mint valami szent ereklyét.

Most, ha látom, csókkal, könnyel
Borítom e figurákat:
*Nem mutatja más, hogy itt élt,
Csak ezek a szarkalábak...*

KRISZTUS

Mint nyugtalan madár a vészben:
Röpköd tekintetem.
Nem volt elég a veszteségből?
Mit kell még vesztenem?

Valami bánt, valami aggaszt,
Valami tépdés, öl.
Szívem gyorsan ver, - félni kezdek
És nem tudom: mitől?

Ez éji órán, fenn virrasztva,
Békétlen, nyugtalan -
Hova forduljak enyhülésért?
Ki hallja meg szavam?

Szemben velem egy feszület csüng:
- Oh szent, oh drága jell!
Üldözött lelkem hozzád fordul
Minden gyötrelmivel.

Tévelygő elmém, vivódó búm,
Ime, nem álmodom -
Megszállnak rajtad, mint kifáradt
Madár az árbocon.

Balsejtés, gyász, mely elcsüggesztett,
Kétség, mely üldözött:
Mind elcsitulnak, megpihennek
Töviseid között.

Mily glóriától, mily fenségtől
Tündöklük ott a gyász!
Sebeim? Semmiségek! Hitvány
Gombostű-karcolás.

Vérem tán egy-egy álomért hull.
Mi benne az igaz?
Ama sebekből milliókért
Omlik, patakzik az.

S mindegyik cseppje, mely a földnek
Rögére permetez -
Nagy példák ragyogó forrása,
Eszmék szülője lesz.

Dicső jel! *hitem* szent zászlója,
Vigasztaló titok:
Ha veled milljó ember győzött,
Lelkem is győzni fog!

EGYEDÜL

1889 JULIUS

Magány az éjjelem, a nappalom,
Örökös, rémes, nyomasztó magány.
Az élvező világnak milliónyi
Hazug, vagy igaz üdve közepett -
Ugy állok lelkem néma bánatával,
Olyan egyedül, olyan társtalan,
Mint észak sivatag kódében
A határtalan tenger egy magányos,
Széltől simára metszett orma áll.
Hiába érzem, hogy a jégbilincsek
Élő, meleg tagokra kulcsolódnak,
Hiába hangzik fel a mélyből
Szívemnek vészharang verése:
E zord vizektől átszegett magánynak
Csak bús zajlása, de visszhangja nincs.
Körülem fehér, vijjogó sirályok
Csattogtatják cikázó szárnyukat
S mogorva felhők, véstől úzve, hajtva,
Siető sürgéssel robognak át;
Mélység, magasság, összhangzó borúval,
Nem-oszló éjszakát mutat nekem.
Oh, nőm! oh lelkem elsülyedt világa!
Jó angyalom, ki fényes glóriáddal
Besugaraztad egykor életem
S most jelenésed árnya elborítja
Szemem elől a földet és eget:

Mért hagytál ilyen végtelen nyomorban,
Ily nagyon, nagyon árván, egyedül?
Veled mily édes volt az élet gondja,
A küzdelem mily szédítő dicsőség -
Most tűnt alakod fényeim merengve,
Bús romfalak közt bolygok szomorún.
Naponkint eltemetlek, megsíratlak;
A gyászharangok tompa, mély bűgása
Melyet szünetlen hallok késő éjjel is,
Áthasogatja vívódó velőmet
S dúlt nyoszolyámnak özvegy vánkosára
Könnyeim árja záporoként szakad...
Miért, miért hagytál el? Lásd, azóta
Elhagyott engemet az Isten is!

Hajós vagyok; fekete vitorlákkal
Száguldok céltalan az óceánon,
Keresve, követelve lényed árnyát.
Elomlott élted hideg hamujából
Csak egy szilánkot, csak egy sugarat,
Egy hangot, egy mosolygást legalább!
- Hiába! Nem vagy már többé sehol,
Álommá lesz az is, hogy létezel -
És elfelednek, akik azt hívék, hogy
Örökre feledhetlen léssz nekik;
Egyedül szívem rejtegeti képed,
Ám ez is zajlik, háborog szünetlen
S szépséged báját, tiszta, mély összhangját,
Ugy összetörik vad hullámai,
Mint vészes tenger harsogó vize
A rásugárzó csillag égi fényét...

ŐSZI DAL

Szavaid még fülemben csengenek:
„Élj boldogul, a jó Isten veled!”
- Velem van-e az Isten? nem tudom,
Amit érzek, csak bánat és fájdalom.

Zizeg a lomb, az erdő elborul,
Nem hajnallik már, hanem alkonyul,
Nem is a tavasz árnya, fénye int:
Az őszi szél az, ami meglegyint.

Megyek utamon némán, csendesen
S merengek édesbús emléken;
Lábam a sápadt avart zörgeti,
Szemem el nem sírt könnyel van teli.

SIRÁMOK

I.

Süvöltöz az északi szél -
Hulldogál a rózsalevél;
Nézem, ahogy fénylő szirma
Belevész a hullámsirba.

Fázik a lomb, fészke hallgat,
Csak emléke él a dalnak,
Ringatott bút, édes álmot,
A madár, - az tova szállott.

Alig virult virág itten -
Tarlóvá lett újra minden,
Tolvaj szelek kirabolták
Jókedvemnek rózsabokrát.

Fészke hallgat, lombja fázik.
Nem zeng már a csalogány itt,
Örömem csak emlékből él -
Hulldogál a rózsalevél...

II.

Nyári éjen járok, bolygok szerteszét -
Lenevet rám a csillagos, fényes ég;
Fenn az égen nevetgélő csillagok,
A szememben egy-két árva könny ragyog.

Mintha minden kicsi levél zokogna,
Egész világ kopárrá vón' tarolva,
Pedig csak a szívem hervad miattad,
Mindig téged kereslek és siratlak.

III.

Elborulok néha, néha:
Életemnek van-e célja?
Lelkem gyakran összeressen:
Van-e még itt mit keresnem?

Sivatag föld, fénytelen ég -
Csak legalább pihenhetnék
S mint bércek közt a zuhatag,
Kisírhathnám jól magamat.

Lelkem talán megkönnyülne
S újra szállna, fenn repülne,
Megfürödnék szabad szárnya
Nap, csillagok sugarába.

Szárnyaszegett, árva madár,
Ha még egyszer szálldoshatnál!
Zúzott ágak, tört virágok,
Ha még egyszer nyílhatnátok!

IV.

Bejárhatom én az egész világot -
Csak hervadok, csak sorvadok utánad;
Azok, akik sírod ágát vetették,
Koporsódat a szivembe temették.

Napom felhős, álmatlan az éjszakám,
Körülöttem sivatagos, bús magány,
Néha látok egy-egy bolygó csillagot -
Hej, az enyém mindörökre lefutott!

Lábam előtt zúg a tenger jajongva,
Árva könnyem leperreg a habokba,
Nézem, nézem a keringő hullámot:
Maradjak még? Ne menjek el utánad?

V.

Nem bírok a búval, gyásszal -
Ide azzal a pohárral!
Hadd tomboljak, - hadd maradjak
Reggelig az éjszakával!

Alszik az ég, nincs csillagja,
Ami fény volt, meg van halva.
Hej, kocsmáros, gyujts világot!
Száz szál gyertyát az asztalra!

Száz szál gyertya vigan ragyog,
Egymagamban mulatgatok,
Csak az a jó Isten tudja,
Hogy én milyen árva vagyok!

VI.

Vándor darvak zúgnak ottfenn
Szél süvöltöz ideleenn.
Ősz borong a messze tájon,
Ősz borong a lelkemen.
Hova tünt el szép nyaram?
Merre van?
Merre van?

Megered a felhő könnye,
De nem érzi már az ág:
Én is hasztalan siratlak,
Tört virágom, ifjuság!
Pusztá erdő - árva mult -
Elvirult!
Elvirult.

KÉZIMUNKA

Egyszerű kis kézimunka...
Néhány apró moharózsa,
Olyan üde, ragyogó rajz,
Mintha tegnap készült volna.

El-elnézem s addig nézem,
Míg a szemem könnybe lábbad;
Hulló könnyem harmatával
Öntözök meg minden szálát.

A kéz, mely e hímet varrta,
- Itt árnyalta, ott megtörte -
Az a kedves selyemlágy kéz
Mozdulatlan mindörökre!

Játszi munkán soh'se babrál,
Öltés közben nem sugárzik;
Itt hagyta e kis rózsákat
És elvitte ujjacskáit.

Sírban, árnyban porladó kéz,
Nem lesz itt már soha dolgod!
Nem érzed, ha csókom hull rád,
Azt se, ha rád könnyem omlott.

Csak én érzem - rád gondolva -
Bársonyodnak könnyű hamvát:
Mintha felhős homlokomat
Lágyan végig simogatnád...

HAJÓTÖRÉS UTÁN

Oh, ifjuságom aranyálma,
Virágos, rózsás kikelet!
- Köröttem metsző szél süvöltöz
És hullanak a levelek.

Ábránd, boldog valóra válva,
Fentartó, védő szerelem!
- Bolyongok némán, emlékezve,
És könnybe lábbad a szemem.

Családi tűzhely hű nyugalma!
Otthon, feleség, gyermekek!
- Lelkem mint tévelygő madár szál
Romok és sírhalmok felett.

Oh, bús szobám halotti csöndje!
Magányos, árva életem!
- Ki tör át szive sugarával
Szomorú sötétségeden?

Te jössz a süllyedő hajóhoz,
Megtört szívemhez, jó anyám;
Szereteted nagyobb s erősebb
Mint a vihar, az óceán.

Muló álmoknál, képzelgésnél
Állandóbb, bensőbb, igazabb;
Minden folt nélkül ilyen volna
Az égi fényforrás: a nap.

Te jössz, te jössz bús otthonomba,
Hogy ne maradjon ez magány,
És elhunyt csillagom világát
Kipótold, lelkem jó anyám.

Aludjál csendesen, nyugodtan
Letűnt, kilobbant csillagom!
- Ragyogj rám áldó sugaraddal
Jóságos, tündöklő napom!

ÉJI ÓRÁN

Néha, késő éji órán,
Fölkeres egy tévedt álom,
Visszasír egy dal a múltból
S bezokogja bús magányom.

A sivatag, messze tájék
Hirtelen virágba szökken,
Rég elhamvadt kikeletnek
Illatlelke jár köröttem.

Virágok közt bolygok újra,
Szívemben is langy tavasz van,
Körüllebeg újra mindaz,
A mi - visszahozhatatlan.

Az illatos rózsardőt
Napsugarak villogják át,
Hahotázó légi népség
Körbe lejti tündér-táncát.

Él, nevet és ujjong minden,
Minden, ami meg van halva,
De nem soká, - csak egy tűnő,
Csak egy röpke pillanatra.

Aztán - elhangzik a lárma,
Felhők közé bukik a nap,
Rózsardő nincsen sehol,
Csak végtelen, vad sivatag.

Gyász a földön, gyász az égen,
Csillag helyett éji rémek:
- Sírod árnya minden fényre
Ráhinti a sötétséget...

UTON

Repülök, - ám e repülésben
Nincs mostan semmi kéj.
Mint komor, sötét, nehéz fátyol -
Borul reám az éj.

Csak sejtem a külső világot.
A rónát, hegyeket;
Most vad erdőkön vágatunk át,
Majd mélységek felett.

Városra város. Felvillognak
A lámpák ezrei.
Szemem hirtelen, akaratlan
Könnyekkel lesz teli.

A vonat mintha temetőkön
Robogna át velem:
Azt a sok fényt sírhalmokon gyúlt
Lángoknak képzelem.

Temető mindütt, merre járok
És mindütt sivatag,
De szívem minden Szaharánál
Pusztább, sivatagabb.

El, el! Csak tova messze, gyorsan!
Túl bérceken, völgyeken -
Valahol távol még kerülhet
Egy szál virág nekem.

Egy csepp a feledés vizéből,
Az üdvből egy parány.
A nyugalomból egy szemernyi -
Talán, - talán, - talán!

Csak zakatolj, száguldozó gép,
Dübörgő kerekek -
És - ki e temetővilágból!
Hadd lássam az eget.

Csak ahhoz az egy sirhalomhoz
Ne járjunk oly közel!
Csak azt az egy sírt hagyjuk el már,
Mely minket nem hagy el!

ANGELUS

Nagy Isten! minden jónak alkotója!
Örök világosság és szeretet!
Oh, ne fordítsd el tőlünk fényes arcod,
Örködj' hű szemmel életünk felett.
Gondot viselsz az erdők madarára,
Vigasztalod, ki bús, véded, ki árva -
Ragyogjon ránk is áldott jó szived:
Esengek, óvd meg az enyéimet.

Kicsi fészünkét vihar dúlta széjjel,
Elszakadt tőlünk családunk fele;
Védelmezz bennünket, kik itt maradtunk
Szomorú gonddal, aggállal tele.
Im, szétterül az alkony barna szárnya,
Bús szél süvöltöz künn az éjszakába:
Hogy láthassuk, az örvény hol zajog:
Atyánk! gyujts a sötétbe csillagot.

Szivünk hajóját segítsd kikötőbe,
Hol, benned bízva, horgonyt vethetünk;
A gyászra, búra rontó viharokra
Adj végre napfényt, örömet nekünk.
S ha körülöttünk újra elsötétül:
Ne hagyj bennünket hit és szárnyak nélkül,
Hogy - gondjaid közt nem találva ránk -
Mi rád találjunk mindig, jó Atyánk!

HAZATÉRÉS

Oh árva, árva otthonom!
Ti hangtalan, ti bús szobák!
Amerre nézek: rom romon,
Csak gyász, csak pusztaság.

Fölszállott innen, elveszett
Az élet édes illata;
Itt is, meg ott is árny lebeg,
A szín, a fény oda.

Helyén áll minden kis darab,
Minden zugocska rendbe van,
És mégis minden dúlt marad,
Mert dúlt vagyok magam.

A sápadt tenger északon
Nem volt nekem ily elhagyott.
- Nincs örömöm, csak tört dalom,
Hogy újra honn vagyok.

Vetetlen ágyam vánkosa,
Leborulok rád szótlanul;
Reám meg hideg éjszaka
S mélységes csend borul...

DIADAL

Haragod villámával megtördelted
Életem büszke fáját, oh, Uram!
Erőm, reményim, üdvöm: csak szilánkok
Akaratod sötét forgóiban.

Magamra hagytál; gyászba borítottad
Szívemet, mint vihar az óceánt;
Lelkem cél nélkül tévelyeg az árnyban
S bukdácsol leszerelt hajó gyanánt.

Nagyon szerettem és te nem akartad,
Hogy boldogságom állandó legyen:
Földúltad örömeim szép világát,
Sivataggá taroltad édenem.

Tudom, hogy csak hivságos lárma volna
Ha veled, Uram, pörbe szállanék, -
Romok és sírhalmok között borongva
Tudom: Tied a kezdet és a vég.

De bár hatalmas kéz ütötte rajtam
A sebet, mely örökre fájni fog;
Gyászolni, sírni úgy, mint annyi más szív
S megalázkodni gyáván - nem tudok.

Csak tetszelegjen gyásza borujával
S könnyével a hivalkodó világ:
- Te égj, lobogj, fiatal vérem árja
S fájdalmad csapdosson fel mint a láng.

Részvétre, szánsalomra nincs szükségem!
Megannyi morzsák! Szedegetse más!
Neked, szívem, e mély bú, mely körülzsong:
Teremtés, költészet, föltámadás!

Avagy ki tilthat, ki gátolhat engem,
Hogy - révedezve sírhalmod felett -
Szebbnek ne lássalak, oh nőm, világom!
S most még forróbban ne szeresselek?

Élőt szeretni, - szerelem-e vajjon?
Vágyam utánad: bizton az, tudom.
A mit birunk, már félig elvesztettük;
Soha, kit álmunk glóriába von!

Sugárban, árnyban nem lengsz-é körültem?
Halk éjen nem hallom-e hangjaid?
Nem vagy-e most is szívem dobogása?
S előtttem nem alakod rajza ing?

Van-é az ütköző lét bús harcában
Porló szíveden kívül menhelyem?
Szárnyam, mely fölemeljen a magasba -
Ha nem te, drágám, jóm, egyetlenem?!

Emléked bűvös, tiszta jelenése
Ugy leng fölöttem mint az ideál -
El, el, szememből gyarló földi könnyek!
Itt újjászületés van, nem halál.

Oh, hadd rajongjam körül lényed árnyát
Csókkal, virággal had borítsalak,
Nyaram rózsáit hadd hintsem sirodra,
Ki életemnek leghűbb álma vagy!

Hadd törjek hozzád lobogó lelkeimmel,
E zengő gyásszal, amely istenit,
És homlokodon koszorúba fonja
A végtelen ég minden fényeit!

Hitemnek napnál égőbb melegével
Hadd öleljem át tiszta szellemed,
S dalaim himnuszával hadd hirdessem
Diadalodat a - halál felett!

FIAIM KÖZT

Ép-e még az asztal?
Áll-e még a ház?
Reggeltől napestig
Játék, hancuzás.

Összefogat mindent
Ez a két gyerek,
Oly nagyon örülnek -
Szinte rettegek.

Sápadozva járom
A szobát körül;
Ha madár, ha gyermek:
Félek, elröpül.

Esténként megnézem
Ágyacskáikat:
„Jó helyed van Kornél?
Bélám, rendbe vagy?”

Lehajlok fölējők,
Halkan sutogok:
„Köszönöm, hogy élték
S itt maradtatok!”

ÜNNEP-EST

Boldog, aki feldíszíti fáját,
A sötétzöld, fénylő gallyakat;
Gyertyácskáit sorba gyujtogatja
S szobájában egy árny sem marad.

Összegyűl a házi kör vidáman,
Tapsol, ujjong az egész család,
Mintha zengő, csattogó madárdal
Verné fel a téli éjszakát...

Földíszítem én is zöld fenyőmet,
Meggyújtom a gyertyácskákat is,
De szememben könnyek égnek titkon
S örömömnék zengő szárnya nincs.

Megváltozott az élet köröttem,
Búban, gyászban megváltoztam én;
Ezekről a ragyogó lombokról
Nem hull én rám, nem hull semmi fény.

Árva lelkem csüggedt bánatával
- Árny az árnyban - némán állok itt.
És tünődöm: nem kellene inkább
Koszorúba fonnom ágait?

Olyan e fa, mint a szomorú fűz,
Melynek lombja sírhalmokra hull,
Fénye, mint a temetők pompája,
Mely halottak estéjén kigyúl.

Mindig lesz rajt' boldog napjaimból
Egy-egy emlék, mely sutog, beszél,
Tűnt tavaszból, meghalt szerelemből
Egy-egy halvány, reszkető levél;

Mindig lesz rajt' egy kicsiny lovacska,
Mely ez estén gazdátlan marad
S egy kis bébi, mely hiába várja
Úrnőjét a lengő lomb alatt...

SÍRVIRÁG

Apró, sötétes, régi házak,
De azért egyik sem komor.
A már-már elhamvadt világból,
A multból egész utcásor.

Szelíd, bizalmas, meghitt minden,
Az erkélyek, az ablakok.
Még állsz, romantikus sikátor,
És én - álmok közt ballagok.

Az egyik háznak ablakában
Csodaszép lányka varrogat,
Koronkint meg-megsimogatja
Az ott nyíló virágokat.

Most leszakít egy rózsabimbót
És loppal felém néz, felém,
Azután elpirul, fölugrik
S ledobja rózsáját elé.

Ott állok álmoktól borítva,
S a szívem halkán megremeg;
Valami unszol: tűzd kebledre!
Valami visszatart: ne tedd!

Lehajtok érte, megérintem, -
Szirmai széjjel porlanak,
S hamvából fölárad felém a
Sötét, hideg halotti szag...

LÁTHATATLAN KOSZORÚK

Messze van a sírod tőlem
S talán el is van hagyatva,
Koszorumnak gyér virági
Hervadozva függnek rajta.

Ha ki néha arra téved
S látja, milyen árva emlék. -
Magában tán fel is sóhajt:
- No, *ezt* ugyan elfeledték!

Elfeledték... S én azalatt
Bolygok itten egymagamban,
Nem beszélek soha rólad
S rád gondolok szakadatlan.

Népes utcán, zúgó zajban
Bolygok, mint a vándorárnyék
S oly nagy csend van körülöttem
Mintha temetőbe' járnék.

Sáppadozva nézek széjjel
A hullámozó sokaságon,
És közöttük a te sírod
Mozdulatlan ormát látom.

Látom itt is, látom ott is,
Napvilágon, éjsötétben,
Reám mered mindenünnen
Árván, szomorún, fehérén.

S ha még olyan messze járok,
Nincs az tőlem soha távol,
Idegen föld, idegen ég
Ködéből is rámvilágol.

Lehet bármily veszett kedvem,
Tombolhatok, mindhiába!
Földhöz vágom a poharat
S megyek mindent megutálva.

Odahaza felszakítom,
Kitárom az ablakomat,
S ime, a te távol sírod
Ott áll a kis ablak alatt.

Nézem, nézem, - oh, dehogy van
Elfeledve, elhagyatva:
Hideg kövét égő lelkem
Ölelgeti, csókolgatja.

S míg a bús éj fátyolával
Minden életet beárnyal:
Szívem elborítja titkon
Könnyel, dallal és virággal...

A HALÁL UTÁN

A HALÁL UTÁN

Rég történt mindaz, a mit elbeszélek,
Vagy valamikor kísértetes éjek
Holdfénye írta ablakomra tán -
S én láztól égve, félkönyökre dülve,
Bús látásokba mélyen elmerülve,
Csak úgy képzelve, sejtve olvasám
A történetre való betűket...
Avagy álmodtam, ez is meglehet.

I.

Az éj mindjobban szállt, emelkedett.
Erdőn, mezőkön, bércen, vízszinen -
Ezüst köd hamva játszott mindenén.
Fenséges némaság borult a földre,
Nem zizzent meg a füvek selyme sem.
A vetéstenger, hullámokba törve,
Mint egy magától ingó fénytömeg -
Lassan hajlongott, könnyen reszketett.
Az árny, elejtve sűrűbb fátyolát,
Zaj nélkül omlott a lapályon át,
És keresztül az illatos legen
Sugár sugárra hullt rejtelmesen.
A vízből, nympheákkal homlokán,
Felszállt a sápadt, félénk habléány
És gyorsan pergő aranyguzsalyán
- El-elhajítva, ismét kézbe kapva -
Tündöklő álmok szálát gombolygatta.
Egyszerre, mint mikor - oh bűvölet! -
Levélke, bimbó, vízszín megremeg
S a gallyakon át hajnalszél suhan:
Bűbájos zene zendült lassudan
A csillagoktól fényes menny felett.

II.

Igy csak Szeralim hangja zenghetett!
S valóban ő volt, hárfáját pengetve,
Ki ama bűvös, lágy dalt énekelte.
Az Isten, szent mosollyal, mint akit
Csodás ígézet s ábránd vett szárnyára:
Letéve lelke nagy bús gondjait,
Figyelt az égi dalhang szózatára.
Az angyalok megilletődve álltak
Felhőlépcsőin sugártrónusának
S szemök lassankint csöndes könnybe lábbadt

Ő maga is, a fenség tiszta telje,
Halandó érzés kéjétől remegve,
Szent meghatottság és gyönyör között,
Egy feltörekvő könnyel küzködött.
„Szerálim! - szólt, hogy a dal véget ért -
Mondd: mit kívánsz bűbájos dalodért?
Mi jól esett hárfádat hallanom!
Zengése olyan messze, messze vont!
Akarod-é legfénylőbb csillagom’?
Koronám legszebb gyöngye kell-e, mondd?!”
S az angyal, hódolattal, ám busan
Igy válaszolt:

„Kegyelmed, oh uram!
Mint lényed és világod, végtelen.
Pazar vagy. Túlbecsülöd énekem’,
S hogy díjt fogadjak érte, tőled, én,
Ki szívem’ s lantom’ kezedből vevém -
Bocsáss meg, Jóság! tenni nem merem.
Mégis! (Bár dalom érdemnek keves)
Ha jutalomra volnék érdemes -
Forrón könyörgök: engedd meg nekem,
Hogy olykor, el-elhagyva fénylő mennyed,
A tisztító hely tüzeibe menjek
S e dallal, mely oly lágyan halt el itt,
Megenyhíthessem ott lenn a keservet,
Ama szegény lelkeknek kínjait!”...
- „Angyal! kiáltott most az Úr, szíved
Homályba vonja csillagfényimet!
Bámulnom kell dús tündökléseden!
Amit kívántál s óhajtasz: - legyen!”

III.

Egy rózsaszínű, könnyű felleget
Szerálim rögtön alászállt az éjbe...
A felleget süvöltözve tépte át
A titokzatos mélység vasfalát
S hosszan futó sikátort nyitva benne -
Aláomlott az éji rejtelembe.
- Oh gyász! oh bánat, siralom hazája!
Sötét irtózat áldatlan helye!
Mint ég, vergődik ott a szörnyű lángba’
Milljó és milljó ember szelleme?
Az idomtalan rémek s démonok
Kezében gyilkos tűzostor lobog
S durván csapkodnak szerteszét vele...
Kétségbe esett jaj, kínok, sebhelyek -
Az angyal nem lát, nem hall egyebet.
De - bár megsápad - erőt vesz magán
És felragadja bűvös hangszerét.
Zendülni, sírni kezd a tündérhárfa

S mint hogyha balzsam ömledézne szét:
Enyhül a sebek nyilaló fájása,
Felhullámszik a hőtől renyhe lég;
A démonok a kínzó pokolmunkát
Zavart csodálkozással abbahagyják
És oda kúsznak megigézve
Az égi jövevény elébe...
A jajszó csöndes sóhajokra válik,
A pillákon csak egy-két könny remeg;
Mindenki gyógyul, boldogságot áhit,
Feledi bús jelene rémóráit
És szívvvel áldja azt az éneket!

IV.

Csak egy nem enyhült rá, - egyetlenegy
Szívére nem hatott a dal varázsa,
Gazdag haját szilajon szétzilálva,
Ruháit tépve, kintől zaklatottan -
Föl-alá tűnt az izzó csarnokokban
S hév könnyet ontva, metszőn élesen:
„Pál Pál!” jajongta szüntelen.
Az angyal, szent hárfáját félre téve,
Oda lépett a sápadt lány elé
S meghatva, mély részvéttel kérdezé:
„Ki vagy te, kinek szörnyű szenvedése
Minden másénál égetőbb, nagyobb?
Ki szüntelen csak egy nevet jajongva,
Magadra vagy e rémes csarnokokba’
S nem üldöz más mint önnön bánatod?”
- „Ah! én a legszánandóbb lény vagyok!
Felelt a szellem fáradt, síri hangon,
Sem Istent, sem magamat nem szerettem,
Csak őt, de őt igazán, véghetetlen’
És ő is végtelenül engemet!
Aztán elváltunk; aztán messze hagytam,
Bizonnyal búban, gyászban, könnypatakban,
Kétségbeesve, - sírhantom felett!
Némán túrném a kint e bösz tüzekben,
De tudva azt, hogy ő, kit úgy szerettem,
Most értem annyit, annyit szenved ottfenn:
Ez jajgatásra készíti lelkem,
Mondhatlan búval tölt el, fáj nagyon,
S mindennél zordabb rémületbe von!”
- Az angyal közbevágtott csöndesen,
„Tudod bizonynal, hogy sír, szenved érted?”
- „Velem minden reménye semmivé lett,
Világa, léte voltam, jó egek!
Szabhatná-e határt a szenvedésnek,
Ki, mint ő, oly határtalan szeret?!”
- „Gyászsors, amelyen nem segíthetek!

Mormolta lassú hangon Szeralim;
Pedig, tanum reá a tiszta ég,
Sorsod meghat, s szívvel segítenék
Szerető lelked súlyos kínain.
Mégis! mi adna enyhet bánatodnak?
Beszélj! amit tehetek, megteszem!”
- A lány pilláján nagy könnyek ragyogtak
És így felelt:

„Oh engedd meg nekem,
Hogy csak egy tűnő, kis órára bár,
Csak addig, míg a reszkető sugár
Meglátja képmását a könnyű habban -
De egyszer visszatérhessek megint!
Hogy lássam arcát, hangját újra halljam,
Elfödve lelkem gyászát, vigasztaljam,
És megenyhítsem szenvedéseit!
Ha van hatalmad és hozzá erőd:
Hagyd egyszer, újra átölelnem őt!”
- „Ah, dőreség kiáltott Szeralim,
Te nem tudod, boldogtalan,
Hogy vágyadnak mily szörnyű ára van.
A kért kis órát megadná szavam,
De ára: újabb ezerévi kín!
- S ha mindjárt tízszer annyi árt kívánnál.
Bocsáss! az nem rémít meg engemet!
Szívem nagyon fáj s örülten szeret.
Mit énneked az újabb ezredévek!
Csak egy órát adj! aztán visszatérek
S merengve majd az eltűnt, édes álmon,
Szívvel rovom le könnyű tartozásom!”
Az angyal, szíve mélyeig remegve,
Esdőn emelte két szemét a mennyre,
Melynek fényét csak ő láthatta innen -
És várta, várta: mit felel a menny?
„Kövesse lelke vágyát!” szólott Isten.
S Szeralim hallhatólag mondta: „Menj!”

V.

Hő nyáréj. Pál gyönyörű palotája,
Mint hogyha merő tűztengerben állna,
Vakító fénnel szerteszét ragyog,
Benn, a csodásan ékített szobákban,
Lármás zeneszó, szilaj vigadás van,
Pohárcsengés, tánc, ujjongó dalok!
A készakarva szétszórt asztalok
Dúsan terítve, szakadásig rakva;
Körötte paján módon szétzavarva
Nők s férfiakból kedves egyveleg.
Ezüst tálcán sok cifra szolga hord
Habos gyöngyökre való drága bort

És színaranyból készült serleget.
Amott a bársony függönyök megett
Homályos légbe hulló lámpalángok,
Remek falfreskók, szobrok, délvirágok,
Nehéz selyemből puha pamlagok.
Minden oly színtől csillogó, pazar!
Édes, kábító tündér zűr-zavar
Száll-kél zsibongva s ömlik szüntelen
Rengő hullámként át a termeken.
Királyi nők csoportja jelmezekben:
Az egész, mint egy álom, tovalebbről.
S a tűnt képet felváltja más...
Lovagnép ront be nagy zajjal, vidáman,
Tarkánál tarkább, tündöklő ruhákban.
És erre ismét - változás:
Najádok, villik jönnek seregestül
S a légi nép azonnal táncra perdül,
Kereng, forog a síkos padlaton -
S úgy érzed, hogy az örvény habja von...
Ah! Milyen éj ez! milyen vigalom!
- A nagy teremnek széles ajtószárnya,
Mely ép a kertre nyílik, ki van tárva;
A lombos kert is tündököl, ragyog.
Verandájának gránitkő lépcsőit
Bíbor-virágos szőnyeg futja végig;
A korlátokon márvány angyalok,
Virágot szóró koszorúkkal. Balra
Kíváncsi szemtől védve, eltakarva,
Félárnyban, sűrű folyókák alatt
Egy meghitt zug s szökőkút látszanak.
Az elrejtett magányban két alak
Suttog egymással hosszan, csöndesen!
Pál és Magdolna vannak ott.
Az ifjú lázzal, szenvedélyesen,
Boldog csevegés közt karolja át
A tündérszép lány karcsú derekát
S csókkal borítja szemét, ajakát,
Miközben, mint a gyermek, sír, dadog:
„Szeretlek! a tied vagyok!”
- „Oh, állhatatlan! válaszol a lány,
Te nem szerethetsz forrón, igazán!
Hamar feledted meghalt kedvesed,
Szíved majd engem is csak úgy feled!”
- „Nem, nem! hisz őt csak addig szerethettem,
Míg, angyal, téged meg nem láttalak!
Egyedül állsz és tündökölsz lelkemben,
Te vagy világom s álmom is te vagy,
Mindennél tisztább, szebb és bájosabb!
Míg élek, érted élek, életem!
Jer, ölelj, csókolj s hagyd a holtakat

Alunni, porladozni csöndesen!”
Szólt, és új hévvel, sokkal szilajabban
Ölelte át a lányt.

E pillanatban

A közel gallyak megrezdültek halkan,
S mögöttük kínos, mély sóhajtás hangzott.
Magdolna összerezzen: „Hallod - hallod?
Valaki leskelődik ránk... sóhajtott...
S nézd! mily fehér világot hint a hold...”
Pál sápadt arccal nézett hátra,
Nézett a bús, a csöndes éjszakába,
Melynek sugártól reszkető homálya
És minden képe teljes zűrbe folyt...
- A sóhaj egy árny sóhajtása volt.

VI.

Dúltan, megtépve tért a szellem vissza
A földalatti roppant labirintba
S zokogva hullt le Szeralim előtt.
„Szegény teremtés! szólt hozzá az angyal,
Órád lejárt s mily szörnyű fájdalmakkal
Váltod meg most, hogy újra láttad őt!
Egy kis óráért ezerévi kín!”
S arcát kezébe rejté Szeralim.
„Oh, bár maradtam volna, sírt a szellem,
Maradtam volna itt a gyötrelemben,
Örök vergődés, gyilkos tűz között!
Ez óra, melyet ottfenn átszenvedtem
- Én árva, szerencsétlen, üldözött -
Ez óra rettentőbb volt, Szeralim,
Mint itt a mélyben ezerévi kín!”

ÚJ ÉLET

ELVIRÁGZOTT KIKELETBŐL

I.

Tele van a mező virággal,
Csordultig a szívem jóssággal.
Nem is tudok én most egyebet:
Szorongatom kicsi kezedet.

II.

Alszik a szél a nagy tengeren,
Borulj a szívemre, kedvesem.
Mint a víz az égi sugarat:
Úgy ringatom én is arcodat.

Szerettelek mindig angyalom,
De talán még soha ily nagyon.
Itt vagy velem, ahol végtelen
A tenger, a szív, a szerelem...

III.

Sok álom sírba száll örökre,
És többé álomban sem él,
De van közöttük egy-egy emlék,
Hűségesebb a többinél.

Magányos órán visszaeszket
Hamvából az a régi láng,
S alvó egünkön szétvillámlik
Pompázó északfény gyanánt...

MAGÁNY

Madár dalolgat édesbús dalt
A cserjék ág-bogán,
Madár dalolgat, párjavesztett
Szomorú csalogány.

Magam is ilyen párjavesztett,
Bús csalogány vagyok,
Lelkem borongva száll az árnyban
S a multon andalog...

De most egyszerre napfény villan
Az erdő fái át -
A lombokon lobogni látom
Az élet zászlaját.

Szemközt nevet a sziklabérc is,
A szél szemközt kacag
S mely előbb búsan sírdogált, most
Felujjong a patak;

Táncolnak a lengő levélkék,
A madár hahotáz -
Oh, több a szerelem szívemben,
S erősebb mint a gyász!

ÚJ ÉLET

1894

Úgy néha-néha eltünődöm
S a szívem halkán megremeg:
Van-e jogom szeretni újra?
S nem hűtlenség, hogy szeretek?

Amit keblemre tűzve hordok,
Sírdombon nőtt a rózsáág.
Szabad örülnöm pompájának?
Nincs tiltva: színem illatát?

Azt a holt asszonyt nem sértem meg,
Ha többé nem siratgatom?
S a szétdúlt álmok romvilágán
Új gyönyörökről álmodom?

És halkán elborítja lelkem
Békítő, méla gondolat:
Óh, minden, ami él, virágzik,
Temetők hamvából fakad.

A veszteségek fájdalmára
Az idő szele rálehel,
S ha szíved ifjú és fogékony:
Az élet visszakövetel.

Mért szenvedelnék? - mért hazudnám?
Elsírtam régen könnyemet,
S a seb, mit sorsom ütött rajtam,
Többé nem vérzik, behegedt.

Villámsujtott fa voltam eddig,
Sinlődő, bús, tavasztalan, -
De most kibontom lombjaimnak
Zászlóját diadalmasan!

SZERETET

Oh, ne fukarkodj' szíved melegével
S amennyit adhatsz, adj a szeretetnek!
Az évek - mint egy tüneményes álom
Árnyékcsoportja - gyorsan el-lebegnek,
S mit adsz, ha majd csak hült hamuja reszket
Egykor vidáman égő tűzhelyednek?
Elhidegül az ifjúság, az élet,
És nem lesz nálad senkisé szegényebb.

Mert, oh, romok között borongni némán
És emlékezni - gazdagság-e hát?
Láthatsz-e mást a legragyogóbb multban,
Mint földéríthetetlen éjszakát?
Nem azt, nem azt látod, mit elvesztettél:
Csak a dúlt édent, a romot magát,
S mint hogyha szörnyű terhek súlya nyomna:
Zúzott lélekkel hullsz a drága romra.

Szeresd, szeresd, ki szívet hozza hozzád
S öleld szívedre, aki hön szeret!
Tudod, mi tartja fenn a nagy világot?
A szeretet, csupán a szeretet!
Ha ez nem élne, ez nem járna köztünk:
Mi sem járnánk - csak örvény s rom felett.
A gyűlölet az örök éj maga,
Villáma van, de nincsen csillaga.

Szeress, szeress nagyon! s ha látod is, hogy
Milyen sok álság, bűn van a világba':
Ne csüggedj! nézz csak fölfelé, a fénybe,
És törj a porból tisztább ideálra.
Annak, ki másokért él, amíg élhet,
A sírban sem lesz zord az éjszakája;
Úgy látja: mélyén egy-egy csillag ég
S mintha az árnyon át - hajnallanék...

A SIVATAGON ÁT

Én nem adhatok néked semmit,
Csupán a bút, a bánatot.
Egy-egy könnyet, mely sorsodért hull
S vigasztalóan rád ragyog.

Mély, benső, tiszta részvét könnye,
Égőbb, mint az ég csillaga.
Ne gondold csalfa bolygótűznek,
Nem, - ez a szerelem maga.

Itt állunk mindketten zúzottan,
Rémes hajótörés után:
A zörgő roncsot lábainkhoz
Verdesi még az óceán.

Még visszavillog egy-egy villám,
- Az ég szeméből zord harag -
Arcunkon még az átélt válság
Bús árnyai vonaglanak.

Köröttünk siketítő zajlás,
Előttünk sivatag, magány...
Rád nézek kérdőn, szomorúan
S te félénken, remegve rám.

Oh, nem a tavasz hajnalfénye,
- Viharos felhőzeten át
Zord őszi alkony rőt világa
Veti ránk baljós sugarát.

Oh, nem az ábránd, nem az álmok,
- Nevető rózsák szirmai
Nem fognak a mi homlokunkra,
Sem útainkra hullani.

Valami mondhatatlanul nagy,
Megdöbbentőn mély bánat az,
Mely könnyeid láttára, gyermek,
Engem velőkig átnyilaz.

Kezemet szóttan feléd nyujtom,
De te hallod szívem zaját,
És megindulunk egymás mellett,
S megyünk - a sivatagon át.

CSILLAG

Bolyongok életem tallóján,
Hervadt mezőkön, hallgatag.
Lehull az alkony kétes árnya,
Gond és bú elborítanak.
Oh, félek, félek a sötétől!
Előttem mintha zajlana...
- Ragyogj rám szomorú egemnek
Hűséges, nyájas csillaga!

Tévelygő lelkem tiszta hittel
Nézett fel mindig tereád:
Hullasd utamra most is, édes
Szerelmed áldott sugarát.
Fényednél mintha bennem újra
Kikelet, élet nyílana.
- Ragyogj rám, szomorú egemnek
Hűséges, nyájas csillaga!

S ha néha mégis elborulnék:
Sugard ne boruljon el;
Legyen az búmhoz, árnyaimhoz,
Lelkemhez szüntelen közel.
A vészben küzködő hajóst is
Csillag vezérli el haza...
- Ragyogj rám szomorú egemnek
Hűséges, nyájas csillaga!

OLAJ-ÁG

E rohanásban, melynek árján
Olyan sok öröm elmerül,
- Fáradt madár az olaj-ágra -
Lelkem szívedre menekül.
Itt béke altatgatja gondom
S biztatnak nyájas csillagok...
- Te jobb vagy hozzám mint a többi,
S melletted én is jobb vagyok.

Mint dúlt hangszer zavart zenéje -
Lásd, olyan az én életem,
Romok közt bolygok és tűnődöm
Tengernyi veszteségemen.
Leborulsz mellém a romokra
És sebeim gyógyítgatod...
- Te jobb vagy hozzám mint a többi,
S melletted én is jobb vagyok.

Nem az ábrándok rózsalánca,
Álmokba ringató remény:
A szenvedés köt össze minket
Életünk őszi estelén,
Valami bús vágy: együtt sírni
Míg szívünk csendesén sajog...
- Te jobb vagy hozzám mint a többi,
S melletted én is jobb vagyok.

Áldatlan életem fenyérén
Végigsüvölt az őszi szél
S az egykor gazdaglombú fákról
Lesorvad minden zöld levél:
Áldott szerelmed olajága
Üdén marad, míg meghalok...
- Te jobb vagy hozzám mint a többi,
S melletted én is jobb vagyok.

MÚLIK A TÉL...

SZERB DAL

Múlik a tél,
Lelkecském,
Tavaszdik szépen.
Ragyog a nap,
Lelkecském,
Odafenn az égen.

Virág nyílik,
Lelkecském,
Százával egy sorban,
Madár dalol,
Lelkecském,
Minden kis bokorban.

Szeret minden,
Lelkecském,
Te se szegülj ellen -
Szeret minden,
Lelkecském,
Szeress te is engem!

HOGY TUDNÁD?...

Hogy tudnád, mi vagy énnekem?
Hisz magam is csak érzem.

Szelíd, nyugalmas, őszi tájon
Keresztül száll egy árny, egy álom,
És amint lassudan
Mellettem elsuhan
S megérint lenge ködruhája:
Emlékszem eltűnt ifjúságra,
Nyíló rózsákra, zengő dalra,
Illatra, mely még nincs meghalva,
Színes ábrándok szárnya meglegyint
És szívem dobog, él megint.

Hogy tudnád, mi vagy énnekem?
Hisz magam is csak érzem.

Már-már borul az őszi ég,
Mindent belep a terjengő sötét
S aláhanyatlik lelkem napja
Az ismeretlen sivatagba...
Csak egy sugár reszket még alkonyán,
Csak egy virág a rózsafán,
Egyetlen dal sír ajkamon,

Egyetlen könny ég szememen -
Ez a tied, megváltó fájdalom,
Utolsó szerelem!

A SOK ÁBRÁNDBÓL...

A sok ábrándból, képzelgésből
Csak te maradtál meg nekem,
Minden tetszelgő ábrándoknál
Igazabb jóm, egyetlenem.

Itt állok, gondtól borítottan,
Életem komor alkonyán, -
Virágot, fényt csak te adsz nékem,
Én csillagom, én rózsafám!

Mit a hírnév! mit a dicsőség!
A tömeg tapsol s elfeled.
Búban, nyomorban nincs veled más,
Csak az a szív, mely hűn szeret.

Nyomom veszhet a sivatagban,
Borulhat éjek-éje rám -
Örökre élek szerelmedben,
Én csillagom, én rózsafám!

ÉLETEM ÁLMA...

Életem álma, drága lelkem,
Ha egykor elhantolnak engem,
Ne hagyd kopáron sírom ormát,
Ültess rá sűrűn őszi rózsát.

Szerelmem nem volt égető nyár,
De nyájas, tiszta, őszi nap.
Az égen rózsás, könnyű felhők,
A földön esti hangulat.
Föl-fölsírt egy-egy méla dallam,
- Tört ágon elkésett madár -
Egy-egy pásztortűz gyúlt ki messze,
Félig a ködbe veszve már.

Életem álma, drága lelkem,
Ha egykor elhantolnak engem,
Ne hagyd kopáron sírom ormát,
Ültess rá sűrűn őszi rózsát.

Az erdőn lassú zokogással
Végigbúgott az őszi szél,
Haldokló fákról szomorúan
Hullott alá a holt levél.

Csak a kis őszi rózsák nyíltak
S biztattak váltig engemet:
„Ne félj, ne félj az elmulástól,
Akit szerettél, nem feled...”

Életem álma, drága lelkem,
Ha egykor elhantolnak engem,
Ne hagyd kopáron sírom ormát,
Ültess rá sűrűn őszi rózsát.

HERVADT RÓZSÁK

Nekem e hervadt rózsák
Nem gyászról, elmulásról:
Az életről susognak;
Magányom éjjelébe
Egy-egy szerelmes óra
Emlékét illatozzák.

Ha szirmuk selyme érint:
Kikeleti verőfény
Csapkod felém belőlük,
És elborítja lelkem'
Álmokkal, sugarakkal,
És a virágtalan föld
Teli lesz körülöttem
Rózsákkal, ibolyákkal,
És teli lesz a lelkem
Tündöklő szerelemmel,
S szívem a tűnt gyönyör közt,
Az őszi pusztulásban
Győzelmesen fölujjong,
Mint rózsabokrok ágán
Bimbók és tövisek közt
A tavasz csalogánya...

BEHÚNYT SZEMMEL...

Behúnyt szemmel gondolok rád
S magam előtt látlak újra.
Győztél minden hervadáson,
Halleluja! halleluja!

Hiába hull rám az alkony
S borít be a téli este:
Él minden kis mozdulatod
S ritmusként cseng a szívembe.

Milyen édes termeted van!
Szép szemedben mennyi lélek!
Milyen játszi, napsugaras,
Madárdalos a kedélyed!

Hazugság, mit gyászharangok
Nyelve kongat: Soha többé!
Nekem nem válsz hervadóra,
Nekem virulsz mindörökké!

Arcod kedves rózsáiból
Egy szirom se hull a porba,
Lelkembben a te hű másod
Égi fénnel van bevonva.

Ami másnak mulandóság,
Nekem örökifjú élet, -
Olyan szépnek, mint én látlak,
Más nem láthat soha téged.

Másnak talán rég elmúltál,
De én látlak holtomiglan:
Álmom vagy a valóságban,
S valóság vagy álmaimban!

A KÖLTÉSZETHEZ

Sok ezer vadság, durvaság közt,
Gyengéd és hű maradt szívem.
Te védtél engem, oh költészet,
Szintoly' gyengéden és híven.
Mint gyermek már rajongtam érted
S ott küzdtem lobogód alatt.
Nekem nem voltál soha játék,
Mindig szentnek tartottalak.

Utánad törtem az egekbe
Minden keserven, poklon át,
Hogy szomjú lelkem fölihassa
Fényed egy röpke sugarát.
Hogy érezzelek: fölégettem
Tüzedben ifjúságomat,
Nekem nem voltál soha játék,
Mindig szentnek tartottalak.

Tudtam, hogy vannak hirdetőid,
Kik bitorolják nevedet
S palástod tiszta bársonyából
Csak álarcot készítenek;
Hogy hívság lángja csak a tűz, mit
Oltárod ormán gyújtanak, -

Nekem nem voltál soha játék,
Mindig szentnek tartottalak.

A hazugságok közt tebenned
Az igazságot láttam én,
Hittem hódító hatalmadban
És követtelek, égi lény.
Szemem ott függött glóriádon,
Te tiszta, tündöklő alak!
Nekem nem voltál soha játék,
Mindig szentnek tartottalak.

Nem jártam oly ösvény porondján,
Amit más kicégérezett:
Egész szívemet adtam néked
S daloltam, mit az érezett.
Sokszor vérig gyötörtem érted,
Hogy - mosolyogni lássalak.
Nekem nem voltál soha játék,
Mindig szentnek tartottalak.

Azt mondtad: Álmodj! álmodoztam.
Ha szóltál: Szeress! szereték.
Mint a madarat, ösztönöm vitt
Titkon, de biztosan feléd,
S ha csókod érzém: édenné lett
Előttem a zord sivatag...
Nekem nem voltál soha játék,
Mindig szentnek tartottalak.

Édes, vigasztaló Igézet!
Oh gyönyör, üdv! Maradj velem!
Ha csillagod vagyok s lehullok:
Ragyogd be örök éjjelem!
Míg fényed halk hulláma ringat:
Tovább szövöm az álmokat -
Nekem nem voltál soha játék,
Síromig szentnek tartalak.

HONI GONDOK

PETŐFIRŐL

1907

Most kellene lantod
Viharának zúgni, süvítni,
S haragos lelked szilaj árjának
Tombolni, Petőfi!
Most kellene szíveket rázó,
Velőket tépő, vad erőddel,
Mennydörgő dalaiddal
Fölvernéd e népet,
S tüzelned a harcra,
Az újjáalakító,
Meváltó harcra,
Mely végre örökre leszámol
A multtal,
S a Pató-Pál-féle erények
Mindent előlő gazza között
Széles, szabad utat nyit
A jövődök igazának!

A te szent hevülésed,
Dalaid felséges riadója
Dandárokat nőtetne a földből,
Mennyei hadsereget,
Nem tompa kaszákkal,
De villámló akarattal,
Hódító honszeretettel,
S nem is az osztrák, az orosz
Letörésére, -
De a magyar őstunyaság,
A rontó visszavonás,
Az üres, buta gőg,
A mihaszna duhajság,
S az áldatlan, ronda közöny
Százados átkai ellen!

Oh, ha te vernéd,
A te isteni tárogatód harsogná
A riadót e csatához!
Fel, talpra, ti révedező rabszolgák,
Ti úri ruhákba hajlongó
Léha cselédek,
Önző, szószátyár, kofa nép,
A beteg haza testén
Rágódó gyülevész had,

Romlásba rogyott, renyhe magyarság!
Fel, fel, a döntő harcra:
A magad balvégzete ellen!
Munkára, tetterre, dologra!
Most vagy soha - talpra!
Mert ha tovább is révedezel:
Talpad alól kigurul a föld
S nem léssz soha szabad és nagy!

Oh, ha te vernéd most e riadót,
Te igaz, te erős,
Te rettenthetlen,
Aki százszor meghalnál
Azért, amit egyszer
Átéreztél,
S szóba' vagy dalba' kimondtál!
Mily életerős buzgás
Támadna e földön!
A megtisztult nemzeti léleknek
Mily forradalma söpörné
Pokolba a régi penészt,
A híres magyar szalmatüzek
Minden hamuját,
S az átszebbült, új, szabad életnek
Milyen diadalma volna jutalmunk!

Oltár lenne e hon, ahonnan
Nagy, nemes, világot melegítő
Gondolatok
Sugaroznának széjjel
A beteg emberiségre, -
Mint mikor alaktalan éjjel után
Föllángol a Nap,
S fényének melegétől
Az alvó élet
Diadalmas ragyogással
Munkára, öröme fölébred!

EMLÉKEZÉS SZÉCHENYI ISTVÁNRA

Tanulságért, okulásért
Dehogy kell külföldre menni!
Tanulságos, példás dolog,
Kapható itt akármennyi,
Csak jól meg kell nézegetni.

Valamikor, egykor, régen
Széchenyi is nézegette,
S népem, a te nyomorodból
Sarjadt fel sok dicső tette,
Mely hazádat nagygyá tette.

Az igaz, hogy ő két kézzel
Fogta meg az eke szarvát:
Lelke tüzes ekéjével
Hasogatta, szántogatta
Roppant földed ős ugarját.

És szétnézett odakünn is:
Más nemzetek mit csinálnak?
Jó gazdaként átplántálta
Mindazt, mit ott jónak látott,
Munkakedvet, vídámságot. -

Sürgést, forgást, vérkeringést,
Új életet, egészséget,
S hogy talpra állj és fölébredj:
A gúny sebző ostorával
Ösztökélt munkára téged.

Éjjel, nappal csak rád gondolt,
Mindig a te arcod látta -
Az igaz, hogy végül aztán
Beleőrült a kegyetlen,
Rettenetes, vad munkába...

IMA

II. RÁKÓCZI FERENC SÍRJÁNÁL

ELMONDVA A PETŐFI-TÁRSASÁG NEVÉBEN, KASSÁN,
1906 NOVEMBER 25.-ÉN

Nagy Istenünk, mindenható Atyánk,
Tekints le, esdő gyermekidre, ránk,
S hallgasd meg, mi most szívünkéből kiárad,
Mély áhítattól reszkető imánkat.

Hozzánk Te mindig jó és igaz voltál,
Akkor is, Urunk, mikor ostoroztál.
Mint romlandó gályát a tengervészen:
Bősz viharokon, sűrű szenvedésen
Korbácsoltad keresztül nemzetünket,
De - megtartottál minket.
Hitet, erőt adtál, hogy föleszméljünk,
S a pusztulás közt jobb jövőt reméljünk;
Rettentő volt a megpróbáltatásunk, -
Hogy végre bűnbánón magunkba szálljunk.

Engedd, hogy példáidból megokulván,
Bizton haladjunk rendelésed útján;
Ne rontsuk egymást széthuzással,
Sebző gyanuval, gyűlölettel,
De küzdjünk egymást védő, minden poklot
Legyőző, egetvívó szeretettel.

Szívünk, agyunk, ha kell, hadd fájjon, égjen
A szenvedések tisztító tűzében,
De forrjon össze egy nagy gondolatban,
S dolgozzék a jövőnek lankadatlan.
Engedd, Urunk, hogy bátor ésszel,
Az igazságnak erejével -
Oltárt építhessünk dicső nevednek,
A romokból, mik köröttünk hevernek.

S te jóságos, te szent, te tiszta lélek,
Ha egykor a te porba omlott lényed,
Örök hullámmásán a változásnak,
A milliókban új életre támad:
Vezesse zászlód' teljes diadalra
Az igazságos Isten nagy hatalma,
S haljon győzelmes munkájába
Az ős viszály, az áldatlan gravámen,
Pro patria et libertate! Ámen.

EGY OLTÁRKÉP ELŐTT

Művészi ihlet alkotá e képet,¹
Vallásos, tiszta, benső áhitat.
Ez a szent Antal, szerény csuhájában,
Az ég lovagja, és nem földi rab.
Hős lelke büszkén szárnyal a magasba,
Ajkán mint rózsza nyílik az ima,
Dicsfény csókdossa fenkölt homlokát, és
Gyönyörrel néz rá az Isten fia.

Imádkozik. Nagy szíve melegétől
A hideg oltárlépcső áthevül;
Nyílik a menny és ragyogó ködéből
Az angyali sereg köréje gyúl.
Isten báránya, a kis gyermek Jézus
Szelíden, boldogan mosolyg reá,
S ahogy a Szent csókokkal elborítja,
Mintha liljomokkal borítaná.

Imádkozik. Bizonnyal nem magáért,
Hisz az ő lelkét bűn nem terheli, -
De a nyomorultakért, szenvedőkért,
Kikkel a világ teli van, teli.
Értünk is, akik régtől küzdve vérzünk
S kiket megbénít százados sebünk,
Kik hétköznapiok rabigáján nyögve
Hiába várjuk egy-egy ünnepünk.

¹ Vastagh György oltárképe a minoriták aradi templomában.

Imádkozik. Oh, soha, soha jobbkor!
Keserőséggel a szívünk tele.
Most nézz le ránk, jóságos irgalmaddal,
Magyarok nagy, hatalmas Istene!
E zord napokban nyújtsd felénk az égből
A te védelmező, mentő kezed,
És viharok közt hánykódó hajónkat
Segéld át a bösz örvények felett!

Imádkozik. Jertek, hívő magyarság,
Gyűljünk mellé, imádkozzunk vele,
Szálljon az ő imája tiszta szárnyán
Buzgó imánk az égi trón fele.
Isten: atyánk, a királyok királya,
S mi mindannyian fiai vagyunk,
Jertek, ti elgyötört nép, véreim ti,
Ő nála bízvást *meghallgattatunk!*

ÁTOK

Átok ül terajta, nemzetem,
Átok rajta, vakság lelken.
Másutt immár delelőn a nap,
S nálad még a hajnal sem hasad.

Körülöttesd éj és mély vadon,
Okulni se tudsz a multakon,
Dehogyan nézed földi javadat!
Csak emészted, rontod magadat.

Sok kicsiség szörnyen feltüzel,
S ami nagy, az alig érdekel.
A hazának vére egyre foly,
De te azért - áldomásozol!

Ellenséged, tengermódról nő:
Majd elbánik velők a jövő!
Boldogítóbb gyönyör most neked,
Ha tulajdon fajtád ölheted.

Körülöttesd rémes pusztulás,
Üres pajta, tar föld, pusztá ház,
S a sivatag, messze ugaron
Magyar közöny, fakó unalom...

Ki bitangol ősi telken?
Más az úr ott, te csak idegen.
Útlan úton sűrű éjszaka, -
Haza vágyol s nem találsz haza!

TURULMADÁR...

Turulmadár, turulmadár,
Hatalmas, nagy mesemadár,
Ha feltűnsz a fellegek közt
S megzúgगतod barna szárnyad:
Megyünk, mint a veszedelem,
Kavarogva mind utánad.

Félig ébren, félig alva,
Szárnyalunk fel a magasba,
S beleködlünk, megfürdünk ott
A vakító égi fénybe, -
Álomhintő képzelődés
Déliábos tengerébe...

KURUCVILÁG, LABANCVILÁG...

Kurucvilág, labancvilág,
Dehogy mult el, egyre tart.
Most is dűl az ősi átok:
Magyar rontja a magyart.

Magunk ellen fordítjuk a
Régi rozsdás fringiát,
S egymást öljük, mitse bánva:
Rokon, testvér, jóbarát.

Mintha olyan olcsó volna:
Bőven foly a honfivér -
Nem a magunk jóvoltáért,
Csak idegen érdekér'.

És a közös, nagy ellenség
Hátunk mögött jót nevet,
Örömében táncol, ujjong,
Hogy az Isten verje meg!

EPIGONOK DALA

Ha van egy kis nevűnk:
A jó Isten látja -
Nem vagyunk semmit sem
Féltékenyek rája.

Keveset, de mégis
Valamit csak tettünk.
Nem baj, ha a jövő
Elszáguld felettünk.

Mit az egyes ember
Múló dicsősége!
Csak a nemzet égjen
Az élet tűzébe.

Feledés fátyola
Befödheti árnyunk -
Bizonnyal jönnek majd
Más költők utánunk.

Jönnek más dalnokok,
Nagyok és erősek,
Nálunknál gyújtóbbak,
Bátrabbak, dicsőbbek.

Ajkukon elnémul
A multak siralma,
Riadójuk dalát
Mindenki meghallja.

S míg mi porladozunk
A sírban nyugodtan:
Ők előnyomulnak
Győzelmes sorokban...

ÜNNEPEK

Csak ünnepek, mindig csak ünnepek!
Pedig a haza rongyos és beteg:
Mindütt nyomor és vérző sebnyílás,
De azért nem szűnik az áldomás.

Hol vannak, oh, hon, hétköznapijaid?
Borongva kérdem: *kik dolgoznak itt?*
- Két kézzel éj-napon át senki más,
Csak ellenségeid, s a pusztulás!

SENKIÉK FIA

Szíved nem bírta, nem akarta
Szeretni ezt a földet sohasem,
Itt éltél s nem vallád hazádul -
Szegény hazátlan idegen!

Ez a nyelv adta tudományod,
Ez a föld adta kenyered
S neked nem volt más viszonzásod,
Csak a - fekete gyűlölet.

Ha elborult az ég fölöttünk,
Neked akkor sütött a nap -
S szíved tombolt, ha néma bútól
A mienk majdnem megszakadt.

Oh, követelni bőven tudtál,
Szitok elég volt ajkadon,
De fillér sem akadt kezédbe,
Ha áldozatot kért e hon.

Hagytad omolni sűrű könnyét,
Sajogni fájó sebeit;
Jól tudtad; kik verik belénk a
Gyilkot és - tapsoltál nekik.

De felhők gyűltek homlokodra
S vonaglott benned az ideg -
Mihelyt a jobb idők reménye
Bennünk új vért pezsdíte meg.

Bujkáltál köztünk, mint ki fél, hogy
Lelkébe látnak hirtelen
És felfödik majd azt a sok gazt,
Utálatost, mi ott terem!

A hálátlanság kígyófészkrét,
Az árulást, mely mosolyog,
A kezet, mely még mozdulatlan,
De tört szorít, mert ölni fog.

S a gyáván, gyáván néma ajkat,
Mely bevallani nem meri,
Hogy más hazát tart hazájának
S más nemzet nyelve kell neki.

Oh, nem akartad, mert nem merted
Szeretni ezt a földet sohasem,
Itt éltél s nem vallád hazádul -
Szegény, hazátlan idegen!

Most halva mégis benne alszol,
Te senkiék szegény fia;
Fejed fölött magyar föld hantja,
Fejed alatt - egy orosz biblia.

Megállok dőlt fejfád előtt és
Keserűségtől reszketek:
Bizony e föld elég türelmes,
Hogy nem dobja ki tetemed.

HŐSÖK EMLÉKE

A BUDAVÁRI HONVÉDSZOBOR LELEPLEZÉSE ALKALMÁBÓL

Borongó fájdalommal nézek
Szótlan tetődre, hősök oszlopa.
- Miféle átok üldöz minket,
Hogy eggyé forrni nem tudunk soha?
Im, ünnepelni jöttünk, de fölötted
Komor a légkör, aggott Budavár,
S örömünk fénye úgy törik meg árnyán
Mint vészfelhőn az ütköző sugár.

Nem volt elég a búból, gyászból,
A szolgaságból nem volt még elég, -
Az kellett, hogy hitünk oltárát
A dicsőség villáma zúzza szét!
Hogy *itt* lássuk magunkat szétagolva,
Törpén, nyomorún, - itt e szent helyen!
- Hol hőseidnek glóriája reszket,
Te ünnepelni *félsz*, oh nemzetem!

Miféle ördög súgja mindezt?
Vagy már leszállt jobb sorsunk csillaga
S mint éji rém a temetőből -
Csak kísértgetni járunk még haza?
Arcunk mért sápad? Mért állunk zúzottan?
Kezünkben a koszorú mért remeg?
- Hazám, hazám! ha *itten* nem talállok,
Hát hova menjek, *hol* keresselek?

El vagy kuszálva, szét vagy szórva
Egy-egy bús könnyben, mely titokban ég;
Lappangó vádban, zord haragban
Bánatban, mely félig keserűség;
Itt lemondás vagy, gúny, szitok vagy ottan,
Áldatlanokká lettek kincseid...
A harc emléke felragyog ez ormon,
De a nemzet békéje nincsen itt!

A nemzet ott borong az éjben
Mint egy lelkéig sebzett áldozat,
És végigvillog emlékében
Az a kor, melyben nagy volt és szabad;
Égő ítéletével összeméri
A dicsőséget s megaláztatást...
Igy ünnepelni nem láttok bizonynyal
Egyetlen élő nemzetet se mást.

Hősök, kik *hittel* haltatok meg,
Csak aludjatok, ne ébredjete!k!
Hálánk nem ércműrt rivalgása,
Csak tört, csukló hang sírotok felett;

Koszorúinkkal nincs mért tetszelegni,
Tövis van, mely homlokunkba vág:
Komor gondokkal gondolunk Aradra
És szemlesütve hagyjuk el Budát.

De él az Isten, és mi benne
Igazán bízhatunk, mert *szenvedünk*.
Ez lesz a megváltó erő, mely
Meghozza majd az ünnepet nekünk
És akkor fel ti vértanuk, ti hősök,
Multunknak minden szentelt árnya, fel!
Hirdessék harsány harsonák világgá,
Hogy Magyarország végre ünnepel!

CONTRA FESTA

Az ünnepek zaja becsapkod szobámba.
Nem tehetek róla: nincs örömöm benne.
Agyamba nyilallik az utcai láрма
S valami tompa kín sajdul a szívembe.

Borongva nézek a hömpölygő tömegre
S szinte ajkamra tör, hogy odakiáltsak:
Hazugság, hazugság! Nincs komoly értelme!
Mit akartok? Egymást mért bolondítjátok?

Tovább kavarnak. Minden csupa mámor
S szinte fel az égig riadoz az „éljen!” -
Bennem meg a harag zivatara lángol,
Vád és keserűség zajlanak sötétben.

Cifrálkodó népség, hivalkodó nemzet,
Áldomások rabja, ünnepek bolondja,
Mikor térsz eszedre! - Az lesz a te veszted,
Hogy sohasem gondolsz a *hétköznapiakra*!

Nincs okod ünnepre! ha úgy hiszed, ám jó!
Képzeltetés, öncsalás! - lever, összevérez.
Minden ünnepedben van valami bántó,
Valami kelletlen, erőszakos, érdes.

Hiába csinálod, hazudod magadnak,
Nincs igazság benne s Istenáldás rajta.
Koszorúdból sebző tövissek fakadnak,
Mosolyod könnybe fúl s torkod fojtogatja.

Százszor több okod van mélyen elborulni,
Lázadó bánattól, gyötrelemtől égni.
Ám, mit ér a multak romjaira hullni
S meddő jajongással a jövőt fecsélteni?!

Csendet óhajtának, mélységes, nagy csendet,
Mely szinte döbbentő, szinte temetői, -
Minő nyári hőben, izzó levegőben
A közelgő vihart szokta megelőzni.

Halálos, nagy csendet. Nem! a halál nem kell!
Zúgja túl a gondot az élet lármája!
Félre a cicomás, hazug ünnepekkel,
Álljunk izomedző, köznap munkába!

Pusztuljon az üres, áldatlan parádé
S vele minden, ami hiúság, önérdék!
Legyen egész lelkünk a szegény hazáé,
Kit sebek borítnak s gonosz idők tépnek.

Akarjunk már egyszer s legyen akaratunk
Hatalmas, erős a viharokkal szemben;
Égjen munkalázban minden gondolatunk
S bánatunk gyúljon fel győzelmes tetteiben!

Ha majd ez a szent tűz ég minden magyarban,
Minden agy, minden kéz dolgozik serényen,
S a *haza* ott lángol minden gondolatban,
Ott lüktet igazán minden szívverésben;

Ha ez a viharvert, révedező nemzet
Rálép a jövődők útjaira bátran
S nem húz ezerfelé, ahogy eddig tette,
De egy testté lesz a megváltó munkában;

Szántó-vető ember, ha barázdát forgat,
Munkás, ha pörölyét izzadva lecsapja,
Tudós, költő, művész, ha nagyot alkotnak,
Verítékét, fényét, mind a *haza* kapja.

Majd ha a műveltség nem lesz hiú cégér
És a hazafiság nem visel álarcot;
Majd ha szabadságért, magyar dicsőségért
Megvívjuk a döntő, diadalmas harcot -

S büszkén odaállunk - ledöntve a korlát -
A független, szabad nemzetek sorába:
Te megtisztult, erős, dicső Magyarország
Akkor ünnepelhetsz Isten igazába!

A KURUC NÓTÁKBÓL

STELLA MARIS

Gyászba borult egek,
Háborgó tengerek
Csillaga, Mária!
Hozzád fohászkodunk,
Feléd sóhajtozunk,
Szeplőtelen szűz anya.

Süvöltő felhők közt
Nyugodtan tündökölsz
Tiszta, szép csillagunk, -
Míg hazánk hajóját
Viharok csapkodják
S hozzád sír jajsavunk.

Boldogasszony anyánk,
Mennyei patronánk,
Légy velünk! Légy velünk!
Sok kiáltásunkra
Siess oltalmunkra, -
Ha nem jössz: elveszünk!

Nagy szíved fényével,
Lelked békéjével
Hajolj a viharra!
Égi trónusodból
Csillagos lakodból
Tekints a magyarra!

Viharon, vészen át
Ime, fölzúg hozzád
Nyomorunk jajszava:
Segítsd meg nemzeted,
Háborgó tengerek
Csillaga, Mária!

NEM OTT VAN A NÉP...

Nem, nem ott van a nép
Hol az a sok cseléd:
Labanc lakomákon;
Nem ott van a nemzet,
Hol a dicső rendek:
Uri lényaláson.

A hű nép, kesergőn,
Ott bolyong az erdőn
Tátongó sebével,
Csak nyomorát érzi
Ezer tüske vérzi
S befödi az éjjel.

Ott vérzik a nemzet
A vad rengetegnek
Sűrű sötétjében -
Nem bizik már másban,
Egyedül magában
Meg az - Istenében.

Ha magát nem hagyja,
Ha Isten akarja:
Eljön a jövő -
Iszonyodva látják:
Mozdulnak a szálfák,
Megindul az erdő...

RÁKÓCZI A HATÁRON

Az Isten nevében
Itt vagyok, én népem,
A honi határon. -
Rézdobok, trombiták,
Riadozzatok át
Nagy Magyarországon!

A hatalmas Isten
Ide küldött engem
A puszta hazába,
Régi jussaidnak,
Szent szabadságodnak
Igaz oltalmára.

Kiragadom sebzett,
Vérbe tiport tested,
A német karmából,
Rabbá lett lelkedet
A rontó keservek
Nyomorúságából.

Megmentlek, megváltlak!
Széttöröm a láncod',
Fogyatom a könnyed:
Én vagyok szózatja,
Tárogató hangja
A te jövődnek!

Én kiáltok hozzád:
Kelj fel, Magyarország,
Dicsőséges népem!
Fel, a szabadságért,
A szabad hazáért,
Az Isten nevében!

EB URA FAKÓ!

Csordultig a pohár,
Oda a türelem;
Állj sarkadra végre,
Kesergő nemzetem!
Elég volt a könny már,
Elég volt a szó, -
József császár nem királyunk,
Eb ura fakó!

Türtünk már eleget,
Hittünk már eleget,
Uram Isten, tovább
Igazán nem lehet.
Minek új hitlevél?
Nem kell porció -
József császár nem királyunk,
Eb ura fakó!

Ne adjuk magunkat
Németnek, labancnak,
A magyar maradjon
Ezután magyarnak;
Szívének, lelkének
Szabadság való -
József császár nem királyunk,
Eb ura fakó!

Ha nem kellett élet,
Majd győzzük halállal,
Ha nem kellett béke,
Majd győzzük kaszákkal!
Minden igaz kuruc
Egy-egy arató -
József császár nem királyunk,
Eb ura fakó!

Fejdelmünk, Rákóczi,
Fujasd az trombitát,
Dobogjon föl a föld
Amerre magyart lát.
Élőt, holtat keltsen

A nagy riadó -
József császár nem királyunk
Eb ura fakó!

TÁROGATÓHANG

Reményünk fogyatán
Egy-egy régi nótán
Fájó szívvel merengünk,
Mintha minden bűnkat,
Szomorúságunkat
Bele kéne temetnünk;
Pedig ha mi bánat,
Abban mind feltámad
A mi régi keservünk.

Száll a nap, száll a nap,
Bujdosó kuruchad
Itt is, ott is felrémlik;
Mögöttük dült tanyák,
Előttük a Kárpát
Havas orma fehérlik...
Ami mult, el nem mult,
Minden seb megújult,
Szegény szívünk elvérzik.

Iszonyú történet!
Így élni nem élet:
Nyomorúság, gyalázat.
Te cudar németiség,
Há! meddig téped még,
Meddig nyúzod hazánkat?
Ha kiben egy csepp vér:
Alamizsnát nem kér,
De jussáért föllázad!

Hadd harsogjon újra
Fenn a Hadak útja,
Idelenn a Kárpátok!
Hadd fulladjon végre
Porba, sárba, vérbe
A kétszázados átok!
Egész nemzet álljon
Csatasorba bátran!
Rákóczi szól hozzátok.

Dobosom, dobosom,
Udvari dobosom,
Ha valaha, most verjed!
Mint mikor viharba

Az Isten haragja
Eget-földet megrenget,
Mintha végítélet
Ébresztője volnál -
Rézdobodat úgy verjed...

A MAJTHÉNYI RÓNA...

A majthényi róna
Mintha végtől-végig
Gyászba borult volna...
Zászlóit a tábor
Szomorún lehajtja,
Lehanyatlak a nap,
A dicsőség napja.
Nem is lesz már annak
Soha virradatja!
Soha virradatja!

Hej, dicső Rákóczi!
Hej, vitéz Bercsényi!
Kurucok vezéri!
Hej, Ocskay, Pekry,
Bottyán, Bezerédy!
Hiába kiáltunk,
Folyamodunk hozzád:
Hallgatsz már, hallgatsz már
Szegény Magyarország,
Szegény Magyarország.

Csillagok, csillagok,
Utat mutassatok:
Hová, merre tartsunk,
Merre bujdokoljunk
A fekete gyászból?
A világ mely táján
Verődik táborra
Az a régi tábor?...
- Hej, Károlyi Sándor,
Hej, Károlyi Sándor!

ÉDES SZÜLŐANYÁM...

Édes szülőanyám,
Gyászba borult hazám,
Elárvult országom,
Te szép Magyarország!

Behintem könnyekkel,
Behintem csókokkal
Búbánatos orcád
S felzokogok hozzád:
Immár Isten hozzád,
Immár Isten hozzád!

Felhő zúg fölötted,
Éj terül körötted
Feketén, sötéten.
Minden bánatoddal
Szívembe vagy zárva,
Elviszlek magammal
Idegen világba,
Te legszentebb gyászom,
Én árva országom,
Szép Magyarországom!

Sűrű, sötét éjből
Valaha nap támad,
Fekete felhőkből
Lobogó villámok.
Haló poromból is
Fölrekesztek hozzád,
Fölsírok utánad -
Édes szülőanyám,
Porba tiport hazám,
Légy áldott, - légy áldott!

RÁKÓCZI KESERGŐJE

Isten veled, édes hazám,
Magyarországom!
Hegyeidet, vizeidet
Többé nem látom.
Most juttok csak árvaságra -
Patak vára, Munkács vára,
Isten megáldjon!

Nem feledlek, vitéz nemzet,
Édes enyéim!
Amíg élek, mindig szánlak,
Kedves Bercsényim!
Öreg Bottyán, Balogh Ádám,
Megsiratlak tenger partján,
Én hű vezérim!

Ha mit tettünk: jót akartunk,
Isten jól látta;
Hiszem is, hogy nem hullott a
Vérünk hiába!

Kit ez a vér öntözött meg:
Megszenteli azt a földet
Isten jósága.

Magyarország, édes hazám,
Immár itt hagylak!
Csak az fáj, hogy nem láthatlak
Nagynak, szabadnak -
Nyakadon a német járom:
Tengerbánat az én gyászom,
Holtig siratlak!

GYÖNGE VIOLÁNAK...

Gyöngé violának
Letörött az ága -
Az én bánatomnak
Nincs vigasztalása!
Suhog a szél Ungvár felett,
Édes rózsám, Isten veled!

Nagy Bercsényi Miklós
Búskodik magába:
Elfogyott szegénynek
Minden katonája...
Suhog a szél Ungvár felett,
Édes hazám, Isten veled!

A BUJDOSÓ RÁKÓCZIRÓL

Amerre bujdokol
Erdőn, hegyen át:
Ne mossa le zápor
A lába nyomát,
Avarba ne rejtse
Levéltakaró,
Szél el ne söpörje,
Ne fődje be hó.

Őrizze meg épen
A sűrű vadon,
Maradjon sugaras
Mindig az a nyom,
Minden kis porszeme
Sértetlen álljon -
Hogy jóságos Urunk
Visszataláljon!

BUJDOSÓ KURUC ÉNEKE

Úgy bolyongok szép Magyarországon
Mintha járnék idegen világban,
Bánat kísér, öldököl a szégyen,
Sorvadozok kegyelem-kenyéren.

Édes hazám, megrontottak téged,
Letördelték minden dicsőséged.
Nagy voltál a magad erejéből,
Tengődöl most Isten kegyelméből.

Gazdag úrból koldussá vedlettél,
Ágról szakadt nyomorulttá lettél.
Könnyek égnek halavány orcádon,
Nincs is nálad árvaabb a világon!

HAJ, RÁKÓCZI! HAJ BERCSENYI!

Sebeink csak nem szűnnek meg
Fájni, égni,
Nem enyhülnek, megújulnak
Szenvedési,
De legsajgóbb az a régi -
Haj, Rákóczi! haj, Bercsényi!

Alva járunk, némán vérzünk,
Félig élünk...
Hova tűnt el a mi régi
Dicsőségünk?
Nagy ügyünknek nagy vezéri?...
Haj, Rákóczi! haj, Bercsényi!

Márványtenger sötét habja,
Vad haragja -
Az egeket sűrű zajjal
Ostromolja:
Meddig kell még rabul élni?
Haj, Rákóczi! haj, Bercsényi!

Ha te Isten, te nagy Isten,
Meghallgatnád
A bujdosó Magyarország
Nagy siralmát,
S reményt adnál újra néki!
Haj, Rákóczi! haj, Bercsényi!

Ha még egyszer, ha még egyszer
Fölvirradna
Szabadságunk lehanyatlott
Fényes napja -
S nem kellene *csak* remélni...
Haj, Rákóczi! haj, Bercsényi!

AZ ANAKREONI DALOKBÓL

POHARAK KÖZT

Ej, a pokolba minden
Panasszal, mélabúval!
Borongjon fent, ha tetszik,
A szürke téli égbolt,
S ha tetszik, pityeregjen
A május langy esője, -
És nem biggyesztem ajkam
Szomorkás gyászdalokra!
Nekem az élet: élet,
A dal is dal nekem csak.
Nem csöndes házi portán
Kapirgáló baromfi,
De vakmerő trillákkal
Fel, kék magasba rontó,
Víg, mámoros pacsirta;
S a bor nekem, barátim,
Nem nyavalyás dekoktum,
Mit úgy kell csak beszédnem
Óránként egy kanállal, -
De levegő, mely éltet,
S mely annál szívderítőbb,
Minél több és valódibb!
Mi gondom a jövőre,
S a multtal mért vesződném?
Előttem a jelennek
Nagy, vágtató világa,
S a röpke pillanatnak
Minden varázsa, kéje, -
Hát élvezem a mámort.
S nem félek semmiféle
Tikkasztó macskajajtól,
De jókedvem virágít
E lángitalba szórom,
S tűzrózsákat dobálok
A sápadt Gond szemébe.

Bár itt a pálya vége,
S az alkony mind alább száll;
Sebaj, míg van kedélyünk,
S a borunk nem fogyott el!
Meghalni? Eh, számárság!
A meghalást, barátim,
A földi elmulásnak
Ez ósdi formuláját

Vénasszonyokra bizzuk,
S hitvány filiszterekre.
Meghal, ki nem bolondult,
Meghal, ki nem teremtet,
De, mint mi, cimboráim,
Ilyen kemény legények,
Mi legfőlebb *kidőlünk*
Az élet bora mellől
Egy röpké pillanatra,
De már a másik percben
- Sugárba, fénybe mártva -
Kibontjuk szárnyainkat,
Merészen átsüvöltünk
A földiség homályán,
Hogy ott fenn újra égjünk
A teremtés tüzében,
És áldást tündököljünk
A lenn vérezve küzdő
Magyarság életére!

TAVASZ

Tavasza, tavasz van újra!
A galagonya-bokrok
Virágos ágain már
Méhecskék ringatóznak;
Harmat mosdatja frissre
Az ébredő fűszálat,
Szemérmes ibolyákkal
Langy szellők incselegnek.
Tavasza, tavasz van újra!
Lelkem mint hattyú száll az
Emlékek kék taván át,
S egy rég hamvába roskadt,
Meghalt tavaszra gondol.
Oh, annál a tavasznál
Rózsásabb, szebb, sugárzóbb
Többé soh' sem pompázik
Ezen a nagy világon!
Csak jönnek évről-évre,
Mint bájos, ifjú lánykák,
Üdén, fürgén, vidáman, -
De ami arcukon báj,
Lényökben szűzi kellem,
S virulásukba szépség:
Nem, nem az ő sajátjuk!
Varázsát egytől-egyig
Attól a régen eltűnt,

De mindörökre élő
Tavasztól örökölte,
Amelynek fénye most is
Besugarazza lelkem',
Mikor mint hattyú száll az
Emlékek kék taván át...

VIHARBAN

Ha rád zúdul az élet,
És ver a végzet átka:
Ne csüggedj, meg se rémülj,
De nézz dacos haraggal
A zivatar szemébe,
S állj hulló mennykövek közt
Szilárdan mint a szikla.
Remegjen, aki gyáva,
S hajszoljon menedéket
Villám és zápor ellen:
Te tárd ki pusztá melled
A fergeteg dühének,
Hadd hűtse záporával
Fölzaklatott szívednek
Haragos indulatját,
S míg tombol körülötted:
Te gyűjts egy büszke dalra,
S vagdald meg komor arcát
Félelmes kacagással!
Meglásd, e viadalban
A győzelem tiéd lesz:
Bántatlan hagy a villám,
S begyűrött süvegedről
A jég is visszapattog!

VALLOMÁS

Nem írtam, nem daloltam
Semmitsem életemben,
Csak azt, mit lelki szükség
Diktált fel ajakamra.
Daloltam, amit érzék,
Amit *kellett* dalolnom,
És nem törődtem azzal:
Mi lesz jutalmam érte.

Nem voltam gőgös, önhitt,
Mert jókor megtanultam,
Hogy éppen annyi gőg van
Mindenkiben, amennyi
Az eszéből hiányzik -
De mindig sanda szemmel,
Sőt gyűlölettel néztem
A hazug hősködőket,
S a léha histriókat,
Kik a nemes művészet
Lelketgyújtó borából
Csak hitvány kotyvalékot
Tudtak leszűrni másnak
És pénzért bukfenceztek
A költészet porondján.

Ma többé ez se bánt már,
Csinálhatnak miattam
Szabad kényökre mindent.
Meleg szívem bezárom,
Mint alkony közeledtén
Virág bezárja kelyhét -
S zavartalan magányban
Dalolva, iddogálva
Szemlélem a világot,
Jól tudva, jönnek egykor,
Jönnek nemesb idők is,
Midőn, mint minden álság,
Magától összeomlik
A hazugság uralma,
És visszavívja trónját
A bujdosó Igazság!

CSOKONAI SIRJÁNÁL

Első leány.

Jertek, jertek, leányok,
Borítsuk el virággal,
Rózsákkal, narciszokkal,
S csipkés szőlőlevéllel
Mi régi jó poétánk,
Vitézünk síri hamvát!
Ki egykor annyi tűzzel
Dalolt a szerelemről,
És olyan játszi kedvvel
A gondúzó italról:
Dalt érdemel s virágot.
Álmatlan álma mellé

Daloljunk bort, szerelmet,
S hintsük be síri hamvát
Csipkés szőlőlevéllel,
Rózsákkal, narciszokkal!

Második leány.

Jertek, jertek, leányok,
Öntözzük drága hamvát
Enyhítő könnyeinkkel!
Nem volt ő víg poéta,
Szomorú, fázó ember,
Boldogtalan legény volt.
Vergődő lelke gondját
Nagy szíve mámorával
Álcázta s zokogását
Kacajba fojtogatta;
Dalolt, mint tövisek közt
A szívét összevérző
Bús csalogány dalolgat.
Jertek, jertek, leányok,
Öntözzük drága hamvát
Enyhítő könnyeinkkel!

Harmadik Leány.

Jertek, jertek, leányok,
Tűzzük fel sírkövére
A *hála* koszorúját!
Vidám vagy szomorú volt:
Mindegy már hült porának.
Sírjából nem az átélt
Keservek gyásza száll föl,
De halhatatlan élet
Tündöklő fénye árad,
Való, örök dicsőség.
Amiről álmodozva
Zengett bús vándorútján:
Megjött az *emberibb* kor,
Mely lánglelkét megérti,
Leborul emlékénel
És hamvában is áldja!

Mindhárman.

Jertek, jertek, leányok!
Álmatlan álma mellé
Daloljunk bort, szerelmet,
S hintsük be síri hamvát
Csipkés szőlőlevéllel,
Rózsákkal, narciszokkal!

BIMBÓK

Tavaszdik. Gyönyörtől
Liheg az ébredő lét.
Tavaszdik. Az erdőn
Csiklandozó ütemben
Madarak serge zengi
Az első szerelemnek
Édes szimfóniáját,
S a rózsabokrok ágán
Vércseppekként, kigyúlva
Piroslanak a bimbók.

Ülök fenn a hegyormon.
Alattam, lenn a völgyben,
Szerelmes lányok, ifjak
Hancuznak, kergetőznek,
Miközben ide reszket
Egymás mellé verődő
Alakjuk silhouettje...
Aztán befödi őket
A völgyi alkony árnya.

De mit törődnek ők az
Árnnyal, mit a sötéttel!
És mit velem, ki itt fenn
Még napsugárban égek,
S a hegyről messze látok!
Ha feltekintenek rám:
Csupán a rideg ormú
Bérc ütközik szemökbe,
Melyen a búcsúzó nap
Utolsó csókja lángol, -
Míg nekik odalenn a
Völgyben Ámor világít,
S boldogságuknak útját
Vakon is megtalálják
A bimbózó tavaszban.

LÁZADÁS

Nem álmodom, barátim?
Ugyan miféle szerzet,
Miféle fajzat ez, hé?!
Honnan, - mely gyászvidékről
Tódulnak napvilágra
A fonáknak, a torznak
Ezek a félkegyelmű,
Szánalmas figurái?

Ezek a hazugsággal,
S szenvedéssel kibélelt,
Sápkóros furcsaságok?
Ezek a gombamódra
Egymás fölé burjánzó
Szecessziós bolondok,
A rothadt képzelődés
Penészből és nyirokból
Kiváltott szörnyszülötti?
Hisz ezekhez a léha,
Beteg bábokhoz képest
- Ha velök összemérem
A magam hatvan évét -

Hajlott korom dacára
Még hős vagyok valóban,
Legénykedő, vitéz vér,
Ki most is vágok olyan
Rendet, ha nem különbet,
Mint ők, a nyomorultak!
Igaz, hogy nem is ültem
Mint ők, a pocsolyában,
S tündöklő tavaszomnak
Virágit sem dobáltam
Cédán az utcasárba;
De mihelyt meglegyintett
A diadalmas élet
Első szabad fuvalma:
Feltörtem a magasba,
S szikrázó napsugárban
Felhők és viharok közt
Edzettem büszke szárnyam
A bátor repüléshez...

S most, őszi hervadáskor,
Midőn, köddel borítva,
Aszaltan, kimerülten
Elbandukol előttem
Ez ifjú aggastyánok
Vigasztalan csapatja:
Szememben fölcikázik
A régi dac villáma,
S hálát adok az égnek,
Hogy más bort ittam mint ők,
És másképp is szerettem!

A JÖVENDŐ NAGYOKRA

Nem félek én, hogy egykor
Fölöttem összecsapnak
A feledés hullámai,
S erősebb, jobb poéták
Merész hangon dalolnak
Új dalt a szerelemről,
S jó borról a magyarnak.
Az Isten hozza őket,
S nőtesse nagyra mindet,
Édes vigasztalásul
A vérző szerelemnek,
A felhős honfibúnak!
De addig is, barátim,
Míg e derék legénység
Kirajzik a jövőből:
Töltsük meg vén kupáink'
A régi nóta mellett
A legjobb régi borral,
És koccintsunk vidáman,
Sőt lelkesen koccintsunk
A - jövődő nagyokra!

HORÁCZ UTÁN

Ne bántsa senki többé
A jó öreg Horáczt!
Bölcsen tévé bizonynyal,
Hogy Róma fórumáról
Rémülten menekült ki
Az együgyű vidékre.
Ah, Tibur völgye táján
Tündöklő kikelet volt,
S a megváltott poéta
Virágok illatától,
Madarak énekétől,
No meg, hogy ne feledjem,
Falernum tűzborától
Fellelkesülve zengé:
„Pokolba minden gonddal,
Főkép a közügyekkel!
Míg bacchanáliákban
Fuldoklik Róma népe,
S szemérmetlen hetérák
Köpdösnek hahotázva
A tisztesség szemébe:
Boldog, ki szánt, vet, ültet,

S erénye tiszta leplét
Magára öltve, bizton
Dől kérges vánkosodra,
Vidám, szabad szegénység!”
Ne bántsa senki többé
A jó öreg Horáczt!
Bölcsen tévé biztonnal,
Hogy Róma fórumáról
Rémülten menekült ki
Az együgyű vidékre.

Oh, jöjj tavasz, verőfény!
Fakadjatok, virágok!
Hadd meneküljek én is,
Késő kor epigonja,
Szétdúlt közéletünkből
Barátiabb tanyákra;
Zöld erdők sűrűjébe,
Csöndes, békés mezőkre,
Nyugalmas pincszerre,
S kezemben telt pohárral
Hadd zengedezzem én is
Horáczt után a nótát:
Pokolba minden gonddal,
Főképp a közügyekkel!

ÉLETKEDV

Virággal, ifjúsággal
Tündöklőn elborítva,
Mit kacérkodtok mégis
A rettentő halállal?
Jön az, jön az. S ha nem
Hát mi megyünk elébe...
De addig is, míg egyszer
Kemény tusára szállunk
A zörgő csontlegénnyel,
És ökle erejétől
Gerincünk összeroppan:
Itt a napfényes élet,
A küzdelmek világa,
A viharos hegyormok,
A rózsás földi mámor,
S tengernyi álm, eszme,
Melyért gyönyör csatázni.
Eh, bambák és bolondok
Vagytok! Nem tudtok élni.
Csak sírtok, nyöszörögtök
És gyáva lemondással

Borongtok a homályban,
Miközben elfeledtek
Örülni, felrepülni.
Nevem öreg legény már,
De vérem mindhalálig
Égő dac, lázadás lesz,
És míg ti nyomorultan
Bujkáltok lenn az árnyban:
Én emelt fővel járok
A lejtők meredélyén,
És hittel nézek vissza
Az ormok magasára,
Hol diadalmasan leng
Az Élet lobogója!

HOLDFÉNY

Már kél a halavány hold,
És jön a boldog óra,
Az édes szerelemnek
Ábrándos, szép órája.
Szívében teli vággyal
- Holdsápadtan, napégőn -
Megy párját fölkeresni
A szerelmes legényke.

Bár látom: merre indul,
Hagyom magányos útján
Lelkének mámorával.
Nem bánt kíváncsiság, nem,
Írígység még kevésbé.
Tudom, hol jönnek össze
És mit fognak dadogni.
Szerelmök édes titka
Előttem nem titok már.
Gyakran bolyongtam én is
Holdfényes éjszakákon,
És aztán boldog üdvvel
Szédültem karjaidba
Én édes hű szerelmem.
Immár örökre vége!
Fölöttem tél süvöltöz
S fejemre zuzmarázza
A pusztulás fehérét.
Mindaz, mi egykor, akkor
Lobogtatott, csak emlék!

De ím, a lány s legényke
Most végre együtt vannak.

Az illemes, szelíd hold
Arcára vonja fátylát,
S árnnal takarja őket.
Csöndben én is bezárom
A nyitott ablak szárnyát,
És nem zavarom őket.
Ha van az öreg kornak
Szépsége, - egy lehet csak,
Csak egy lehet: a jóság.

SZÜRET UTÁN

Az ősz tündére halkan
Végiglebeg a dombon,
S a borág levéldísze
Sárgás-pirosra bágyad.
Nincs már gerezd a tőkén,
Csak itt-ott kandikál le
Az őszi venyigéről
Egy-egy fonnyadt biling, mit
A szedők rajt' feledtek.

Bolyongok az elárvult
Hegyek közt egymagamban,
Mint hogyha életemnek
Tallóin bódoorognék,
S magam is oly kietlen,
Szomorú vagyok, mint e
Megszedett, puszta szőlő.
Termésemet, mit egykor
Hév nyár érlelt gyümölcsé,
Többé seholy látom:
Kit jég paskolt pocsékká,
Kit csalódás, keservek
Szüreteltek le régen, -
Csak itt-ott töppedez még
Az őszi venyigéken
Egy-egy rideg biling, a
Fanyar - tapasztalások...

FINÁLE

Leszáll a sugaras nap,
Bealkonyul az élet.
Dalom fáradt madárként
Száll esti pihenőre,
S a pajzán tréfa halkan
Kilobban a szívemből,
Lesorvad ajakamról.

Közelget a nagy éjjel,
S elém mered a néma,
Csillagtalan sötétség.
Jókedvem serlegéből
Az életbor kicsurran,
A végső keserű korty
Jégcsapként ráhidegszik
Szederjes ajkaimra,
S a lant kihull kezemből.

Csend, béke lesz köröttem,
S valamely gyász utánam,
Csak dévaj útitársam,
A pajkos, játszi Múza
Zokogja csukló hangon:
Fátyolt a rézdobokra,
A citerára ciprust,
Hallgassatok el, sípszó,
S ti víg ütemre zengő
Anakreoni nóták!

TÖRTÉNETEK

A GYERMEK

Elmult a csatazaj. - Mint ár, mely hömpölyög:
Vér, halottak, könnyek s égő házak között
Tovatúnt az ellen, - észak durva népe.
Éj volt. Csak a lángok rettenetes fénye
Szikrázott, villogott a sötétség szárnyán.

A gyermek ott maradt egyedül és árván.
Beteg volt, nyomorék. Azért élni hagyták.
Helyette megölték szegény édes anyját.
Egyel több, kevesebb: nem kell számba venni!
Neki: mindene volt, de azoknak: semmi.
Megölték. Láta. - Oh, előtte lebegett
Mostan is a rémes, iszonyú jelenet,
Ahogy üvöltözve, vadul berohantak
Az aljas, a cudar, a zsvány hadaknak
Legalja, szemetje, gazza, söpredéke -
Szentségtörő rablók a kicsiny szentélybe,
Mely nekik olyan sok, - minden, - egy világ volt!
Kezükbe handzsárok, arcukon vér lángolt.
Betörtek, mint a bűn s nem is az ellenség.
Láta, ahogy anyját a földre teperték,
Gázolták, hurcolták dús hajánál fogva.
Azt a haját tépték ily kegyetlen módra,
Mely őt éjjelenként betakarta, fődte,
S mint egy aranyfátyol omlott el fölötte;
Melyet ő annyiszor simogatott lágyan
Édes csacsogás közt hajnali álmában...
Azt a haját tépték! S hasztalan sikoltott:
„Irgalom! Irgalom!” - Éppen az nem volt ott.
Láta, hogy kést ütnek szerető szívébe,
S egyszerre kiszökik, buggyan drága vére,
Szemhéja lezárul, arca holtra sápad...
- Nem igaz! Nem igaz! Pokoli káprázat,
Ördögök játéka mindaz, amit képzels! -
Ijedt szemepárját befődte kezével.
De akkor se látott egyebet, csak vért, - vért,
S lerogyott a földre.

Mikor magához tért;
Nem volt egyedül. Egy lányka állt mellette.
Sugárzó nagy haja bokáig eresztve,
Két szeme két csillag, homloka hó-márvány,
Tűzrózsák reszkettek ragyogó ruháján.
A gyermek ámulva nézett föl a lányra
- Halandó tekintet égi látományra -

S „Ki vagy te? Mi neved?” kérdezte szelíden.
 „Te csak nevezz engem *Ghittának*, gyermekem
 S ne félj tőlem semmit; látod, én jó vagyok,
 Virrasztom álmodat, enyhítem nappalod.”
 „Enném, szólt a gyermek, adj hát egy falatkát!”
 Ghitta lehajolt és megcsókolta ajkát:
 „Kenyér nincs, gyermekem, sehol egy falatka,
 Ami volt, az ellen magával ragadta.
 Földjeitek árvák: messze láthatárig
 Csak a pusztulásnak szörnyű képe látszik.
 Nincs, aki megszántsón, szép kalászt növeessen,
 Víg aratás után örletni siessen
 S bőven kapott lisztjét másra is pazalja.
 Kenyér nincs, gyermekem, sehol egy falatka!”
 „Innom adj hát Ghitta!” szólt ismét a gyermek,
 „Nézd, ott a kutacska, merítsd meg a vedret!”
 „Nem merem megmerni”, válaszolt a lányka,
 „Piros vér, meleg vér folyt a kutacskába;
 Tele van színültig, rossz párát lehel ki,
 Vért innál víz helyett: nem merem megmerni!”
 „Se ennem, sem innom nem lehet hát nekem?
 Oh, akkor meghalok!” - „Elalszol, gyermekem.”
 „Nem, én nem akarok elaludni, Ghitta!
 Az az álom, érzem, végkép elboritna.
 Én élni akarok! Ments meg engem, kérlek,
 Bármily gyötrelemben s nyomorban - csak éljek!
 Hurcolom szívesen a sorsot vállamon:
 Bosszút, bosszút! Ghitta, bosszút kell állanom!
 Lásd, hogyha megnövök, nagy és erős leszek,
 Mit ember megtehet, én mindent megteszek;
 Küzdök óriásképp, s hogyha följutottam
 Ahová akartam: a magasba, onnan
 Beüvöltözöm a messze nagy világot:
 Fel, fel ti nemzetek! hatalmas királyok!
 Jertek megbosszulni! Nekem egy anyám volt!”
 „Oh, kedves gyermekem!” rebegett a lányka
 S odaborult rája szelídeden, halkan,
 „Magad sem gondolod, hogy e pillanatban
 Milyen óriás vagy! Ám ez mindhiába!
 Hangod nem erősebb mint egy gyermek hangja,
 Éles sikoltás a néma sivatagba’.
 Akiktől te várod, ők meg nem bosszulnak.”
 A gyermek sikoltott: „Oh! a nyomorultak!
 Úgy hiába élek, Ghitta, mindhiába!
 De hát nincsen senki, senki a világba’,
 Ebben a ragyogó, élő végtelenben,
 Aki előtt lelkem terheit kidöntsem?
 Sem azokban a nagy távol tűz-napokban,
 Aki előtt szörnyű vádjaim elmondjam?
 Aki meghallgasson, megbosszuljon engem:

Senki, senki sincs a fényes végtelenben?”
„Van! kiáltott Ghitta térdeire hullva,
Isten az, Isten az, aki megbosszulja,
Isten az, gyermekem, odafenn az égben!
Emeld hozzá szíved, bízzál erejében.
Többet tehet ő, mint a népek, királyok,
Hallja, ha valaki sikoltott, kiáltott,
Az égi magasból, ragyogó lakából
Látja: mi történt jól, mi történt galádul,
Ki tipor virágot, ki jár sivatagban,
S nem hagy semmi rosszat, aljast bosszulatlan!
Neki elmondhatod mindazt, ami történt,
Hogy hazád temető s anyádat megölték;
Ő majd tudni fogja bizonytal: mit tegyen?
S bosszút áll hazáért, anyáért, gyermekem!
Nézd! ő adta szárnyam, hogy hozzád leszálljak
S virrasszam anyátlan rémes éjszakádat.
Most visszavár. Hallom, ahogy mondja: jertek!
Akarsz-e föl, hozzá?”
„*Menjünk!*” szolt a gyermek.

A PINTY TANÁCSA

Egyszer, álmomban (halld csak e regét!)
Meglestem a madarak énekét.
Sokan daloltak. Nem emlékszem mindre,
Csupán a csalogányra meg a pintyre.
Kiváncsi vagy-e, violám,
Mit énekelt a csalogány?
A csalogány megbútt a lomb alatt
És sírva zengte ezt a dalt:
„De árva lettem, jaj de bús vagyok!
Szerető párom hűtlen elhagyott!
Hiába mondtam: adok enyhe fészket,
Lesz csók, dal, álm, víg családi élet,
Selyem-lágy tollas-ágy,
Sugaras éjszakák,
Hintázó lombok, virágos csalit,
Boldogság, béke - csak maradjon itt!
Nem, nem maradok, szolt, el-, tovaszálok,
Sugarat, lombot másutt is találok,
Lesz szeretőm is szép, hozzám való,
Te koldus vagy, te rút vagy és fakó!
Oh Istenem, hogy koldus, rút vagyok -
Ezért hát árván, egyedül hagyott!
S most búban, gyászban töltöm az időt -
Mit tegyek, mit, hogy visszanyerjem őt?!”

A pinty egy bodzabokor tetejében
Szánalmasan mosolygott, majd kevélyen
Végigbegyezte cifra tolluját
És lekiáltott: „*Varrass pintyruhát!*”

AZ ÖRDÖG ÉS A GAZDA

NÉPMONDA

Egykor a jó Isten nagyon megsokalta,
Hogy oly sopánkodó valamennyi gazda,
Sohasem tud tenni semmit az inyökre,
Telhetetlen zsákok maradnak örökre.

S keserűn sóhajtott: „Szent nevemre mondom,
Ők lesznek ezentúl a legkisebb gondom,
Mert meggyőztek arról, hogy nekik eleget
A világon senki, még én sem tehetek!”

Meghallotta ezt az érzékeny beszédet
Az ördög és hetykén az Úr elé lépett:
„No hát én fogadok három szép csillagba,
Lefőzöm, ha még oly követelő gazda!”

E hetyke szavakra Isten nem felelt mást
Csak annyit: „Hát jól van. Állom a fogadást.
Ha nyerem: három szép csillagomat üsd le,
De ha nem: társaid tépdessenek össze.”

Elnyargalt az ördög s betért hamarjába
Egy alföldi gazda szellős pitvarába.
Szidta az erősen a nagy mindenséget
És magát is, hogy a szántással elkésett.

„Megszántok én!” szólott az ördög kevélyen.
„De vetni is kéne!” - „Megvetek én szépen.”
„Igen ám, de nincsen egy szemnyi vetőmag!”
„Hozok én, vetek én, meglesz mire pirkad.”

S úgy lett, ahogy mondta. Másnap hajnaltájba
Ott állott készen a messze nyúló tábla,
Megszántva, bevetve, jól megboronálva,
Aki csak ránézett, mindenki csodálta.

Előállt az ördög ravaszul nevetve:
„Most már csak meg lehetsz velem elégedve?”
- „Hja! komám, ez semmi! Hátra van még sok más!
Attól függ, milyen lesz majd az *időjárás*.”

Alább szállott erre az ördög jókedve,
De csakhamar így szólt: „Itt van egy szelence,
Mikor ezt kinyitod: eső, napfény, harmat,
Olyan lesz az idő, milyennek akartad.”

S úgy lett, ahogy mondta. Amily idő kellett -
Kinyitotta rögtön a szelencét s meglelt.
Soha szebb gabonát! Zöld tengernek látszott,
Mikor a napfényben csöndesen hullámozott.

Újra jött az ördög diadallal telve:

„Most már csak meg lehetsz velem elégedve?”
„Szép, szép, komám, de hát nemcsak e határba,
Mindenütt ilyen szép s nem lesz semmi *ára*.”

Nagy szemet meresztett ördög-úrfi erre,
Nem igen számított ilyen feleletre,
Gondolkodott aztán s így szólott végtére:
„Legyen hát igazad s jöjjön meg értéke.”

Egy-kettőt legyintett. „Nézzed és csudáljad!”
- Hirtelen *arannyá* váltak a kalászosok.
„No, most már csak érték! most már csak van ára!”
- Nem öröm, gond szállt a gazda homlokára.

„Nincs minek örülni, nincsen mibe bizni:
Ki bír ennyi kincset, ki bír megőrizni?
Valódi nevetség - s bizonyos valóság,
Holnapra a végső kalászig *ellopják!*”

Dühbe jött az ördög végkép e szavakra,
Szégyenkezve nyargalt vissza a pokolba -
És az öreg Isten, a kudarcot látva,
Mosolyogva nézett a mennyből utána...

A CELLI BÚCSÚ

LEGENDA

Mélységes erdők sűrűjén át
Magányos út vezet;
Az úton egy szegény, erőtlen
Asszonyka lépeget.

Gonosz hely, rabló nép tanyája.
Az est is éjre vál'. -
„Megállj!” hangzik a sűrűségből
S a sápadt nő megáll.

Kibuknak nyolcan is, s előlép
A rabló nép ura:
„Hová ballagsz, te sápadt asszony?”
„A celli búcsúra.”

„S mit vissz' a celli Máriának?
Mutasd a kincseket;”
- „Oh, nem viszek én semmit néki,
Csak tiszta szívemet!”

Fogják, motozzák: mindhiába!
Szegénynek semmije!
„Elő, elő hát a szívét, hogy
Igazán hadd vigye!”

S melléből éles, gyilkos késsel
Kitépik a szívet,
Azután kötényébe dobják:
„Most indulj és - vigyed!”

S az asszony - oh csudák csudája -
Nem hull a földre, nem:
Köténykáját kezébe fogva
Megindul csöndesen.

Arcán a holtak sárgasága,
Ruhája tiszta vér -
Az égen hajnal pírja reszket,
Amikor Cellhez ér.

De hallga! mi zsibong a légben?
Hang, milliónyi hang!
Cellben magától megszólamlík,
Zeng-bong a sok harang.

A pap - miséjét abbahagyja,
Fölkelnek a hívek,
Mindenkit egy érzés ragad meg,
Mindenki megy, siet.

S égő gyertyákkal, szent zászlókkal
Tódulnak kifelé -
Ki szívét hozza Máriának:
A véres nő elé...

Könnyel fogadják, védve hozzák
Az Úr házába őt,
Hol végre összerogy szegényke
A drága szűz előtt.

S a szűz anyának márvány szobra
Az oltárról lelép,
Kezébe veszi halk fohász közt
A jó asszony szívét.

S míg könnytől, vértől ázva-fázva,
Félholtan fekszik ott:
Im mellén forradás se' látszik
S belül a szív - dobog.

Az ámulattól, a csodától
Meghatva áll a nép.
Ragyogó díszbe öltözködve,
Új pap mond új misét -

És szinte fel, az égig harsog
A háladó ima:
„Hozsánna néked Isten anyja,
Áldott szűz: Mária!...”

A KOSÁR

Adjon Isten jó napot,
Aranyidőt szüretig!
- Jó napot, jó emberek,
Mit akarnak kendtek itt?
- Pataki Pál küldje minket
Háztűznézni,
Kelméteket arra kérni:
Egyik lányuk' adják néki.
- Uramisten, melyiket?
- A jobbikat, szebbiket.
- Hogy áldja meg a teremő:
Szép is, jó is mind a kettő!
Két lilium egy hajtáson
Frissek, mint a hajnal-álom.
Kettő közül melyiket hát:
Erzsikét-e vagy Juliskát?
- Juliskát, a kisebbiket.
- Oh, mindjárt az életemet!
Az a leány, bár eladó, -
Nem Pataki Pálnak való, -
Nem adom a lelkem ágát,
Elmondom egy nagy hibáját:
Nem tud szegény sütni-főzni,
Kendert fonni, vásznat szőni,
Nem tud semmit a fejéshez,
Nagyon pávás, nagyon kényes;
Ha karperec nincsen rajta,
Lecsügged a jobbik karja,
S ha nincs szattyán topánkába:
Sebes lesz a harmat lába;
Keveset jár, sokat fekszik,
Fúvó szélről megbetegszik,
Elájul, ha nap süt rája,
Árnyékba meg hideg rázza;
A kapuba sem eresztjük
Arany hintó nélkül, -
A kis ujját sem mutatjuk
Arany gyűrű nélkül, -
Reggelenként görcsöket kap,
Alkonytájba szédül:
Elmehetnek kigyelmetek
A leányunk nélkül!

A GUNÁR

Szép Ilona

Adjon Isten, bíró gazda!

Bíró

Fogadj Isten, Szép Ilona!

Szép Ilona

Panaszom van, hallja kelmed.

Bíró

Hallom, lelkem, ha elkezded.

Szép Ilona

Úgy történt, hogy, mikor virradt;

Kihajtottam ludaimat.

Kihajtottam a mezőre

Kis-igali legelőre.

Hát egyszerre - uram fia! -

Jön a kelmed legény fia...

Bíró

No hisz ebbe nincsen semmi;

Tán virágot akart szedni.

Szép Ilona

Azt ám! ugyan eltalálta!

Volt is gondja a virágra!

Követ fogott - felém dobta. -

Bíró

Ejnye, ilyen-olyan-adta!

S hol sértett meg, édes tubám?

Hóválladon? Fejed búbján?

Vagy a kő tán szíved érte?

Meglakol a fattyú érte!

Szép Ilona

Ha csak engem talált volna,

Akkor semmi baj se volna.

De, ahogy a kő lezuhant,

Szépen járó, kiabáló,

Deli, gangos gunáromat

Úgy találta hevenyébe:

Rögtön felfordult szegényke.

Bíró

Tyhű! Már ez nem tréfa-dolog!

Értem, ha felpanaszolod.

Ha csak téged talált volna,

Akkor semmi baj se volna, -

De a gunár - de a gunár -

Ez már aztán igazi kár!

Mit rójak rá a károdért?
Mit kívánsz a gunárodért?

Szép Ilona

A gunárért - a gunárért -
Nem is tudom, mit kívánjak?
Hátul legyező farkáért
Arany legyezőt kívánok;
Két gyönyörű szép szárnyáér'
Nem lesz sok két arany tányér;
Két szál rezgő aranykalász
Szépen járó két lábáér';
Selyempihés szép nyaka
Legyen húsz sing pántlika;
Hajnalvisító torkáért
Aranytrombitát kívánok,
Fejéért egy aranyalmát,
Két szeméért két gyémántot...

Bíró

Jaj, galambom, sokat rószt rám,
Vesszen inkább akasztófán!

Szép Ilona

Nyiladozó piros rózsza
Legyen az az akasztófa;
Két karom a két karfája,
Hónyakam az akasztója!

ZSIGMOND KIRÁLY ARANYAI

BARABÁS SAMUNAK

Híres ház volt Budavárba'
Zsigmond király kincses háza,
Sok mindent is tudott róla
A fecsegő Európa.

Mert volt abba' a kincstárba'
Roppant sok zsák, még több láda,
Tér kádak is illő rendbe', -
Csak kincs, kincs az nem volt benne.

Mi benn' volt, az ürességet
Nagy vasajtók jól védték meg,
S a kincstárnok minden dolga
Az volt: nem volt semmi dolga.

Hanem egy nap csoda történt:
A port, penészt kisöpörték,
S a legnagyobb kádba rázva
Pénz került a kincsesházba.

Negyvenezer hibátalan,
Körmöcön vert kerek arany!
- Néhány megye pusztult érte:
Annak volt a zálogpénze.

Harmadnapja nem aludt már,
Csak hánykódott Zsigmond király,
Csak forgódott egész éjjel:
Mit csináljon ennyi pénzzel?

Nem járt, mégis belefáradt,
Feje zúgott, arca sápadt,
Mély szemében pokoli láng,
Alatta meg kék karikák.

Tervre terv a lázas agyban -
Száguldoztak szakadatlan,
Ennyi pénzen, uram Isten,
Hidat, várat, - mit építsen?

Tán ezt, tán azt?... Szegény feje
Szinte kábult, szédült bele,
S mint kit egy szörny karma tépdés
Közel állt az örüléshez...

„Ti aranyok, ti aranyok,
Nem alhatom miattatok!
Csapjon hát vad préda rátok,
Legyen más a rabszolgátok!”

S párnáit a földre szórva
Kirohant a folyosóra:
„Hol az őrség? Ide gyorsan!
Riadót kell fúni nyomban!”

Kinek ép volt keze, lába,
Nosza, nyargalt lóhalálba,
Egymáson át törve, bukva -
Udvarmester, borbély, kukta.

Doktor, diák, alabárdos,
Kulcsár, kocsis, fullajtáros,
Lakáj, lovász, öreg őrség
S több efféle léhűtő nép.

Ki fáklyával, ki lámpával,
Dárda helyett piszkafával,
A kamarás félcipőben,
A kincstárnok fejkötőben.

S mindezek a furcsa árnyak
Össze-vissza szaladgáltak,
A falakat becikázta
Körrajzaik fürge tánca.

És ez éji vad gomolyban
Zsigmond szaladgált legjobban.
A szakács egy őrhöz fordult:
„No, komám, ez megbolondult!”

Zsigmond pedig mint a gyermek,
Csak ezt hajtá: „Jertek, jertek!”
S vitte őket a kincstárba,
Mely már ekkor ki volt tárva.

Itt megállt s szólt fáradt hangon:
„Harmadnapja, hogy nem alszom;
Ez az arany mind tiétek;
Megjön álmom, csak vigyétek!”

No, volt aztán marakodás,
Dögönyözés, dulakodás!
Szolganép és úri fajta
Mind paraszt lett a gabajba.

Neki estek a sok pénznek
- Sáskatábor a vetésnek, -
Akinek nem volt köténye:
Belemerte az ingébe.

És a király a víg harcot,
Míg az arany-préda tartott
S a kád kiürült fenékig, -
Hahotázta nézte végig.

Gondját ekkép mind lerázva,
Visszament az ágyasházba
S oly jól aludt ő felsége,
Mint az - utolsó legénye.²

TÓ ÉS PATAK

Zöld fák közt szunnyadt egy kis kerti tó.
Redőtlen, síma tükrén minden ág,
Minden levélke, mely fölötte lengett,
Lerajzolódt szépen és híven, -
Az égből is egy fénylő, kék darab.
Körötte langyos, mozdulatlan árnyban,
Halavány íriszek és nefelejcssek,
Kacér pillangók s zengő madarak;
Odább egy csónak, melyen olykor-olykor

² Az egykorú s utóbb pápává lett Aeneas Sylvius beszél *Zsigmondról*, hogy midőn egy ízben 40.000 aranyat vitetett be kincstárába, a sokféle terv miatt, hogy mire fordítsa e szép összeget, nem tudott elaludni. Előhivatá tehát udvarnokait s a pénzt köztük osztá fel, mondván: „Menjetek és vigyétek, mert ami álomtól megfosztott, veletek együtt megy ki!”

Szerelmes pár vagy dévaj társaság
Röpködte át a néhány ölnyi tért.
Idilli, jól védett helyecske volt,
Vihar nem verte, hév nap nem sütötte,
Hamvas lapjára szinte lopva tévedt
Egy-egy erősebb, élénkebb sugár, -
Nyugalmát nem zavarta semmi sem.
De a kastély, amelyhez tartozott,
Romlásnak indult és vidám lakói
Világgá menvén, elvadult a kert;
Az ágak mind összébb-összébb borultak,
Mígnem elfödtek végkép az eget,
És a tavacska tiszta felszínét
Belepte lassanként a - békanyál.

Zord bércek közt rohant egy vad patak.
Szilaj hulláma örült vágatásban
Száguldozott a szirteken keresztül
S harsogva, zengve, csapkodó gyönyörrel
Verdeste habbá tajtékos vizét.
Az ég, a part, - a szín, a fény fölötte -
Megvillant egy-egy röpke pillanatra
Rohanó árja tört darabjain.
Itt-ott szálfákat szaggatott ki sodra,
Majd gránitkockákat hempergetett
S felbokrétázta hajjait virággal.
Egyetlen képet sem vert vissza híven,
De megragadó képsor volt maga.
Útjában ezer tarka változat,
Vadonat erdők, roppant szakadékok,
Regényes falvak, büszke városok,
Melyek közt árja szélessé dagadt
S délceg hajóknak szabta meg futását,
Méllyé s naggyá lett, de nem lett nyugodttá,
Megnőtt, de friss és eleven maradt,
S mikor hatalmas útja véget ért:
A végtelenség tündöklött előtte,
Keblére dőlt s az - óceánba halt.

Művész barátom, két út áll előtted:
Lássuk, melyikre lépsz s mi lesz belőled?

A PACSIRTA

Kis pacsirta szállt odafenn magába.
Egy vén gunár föl-fölgárog utána:
„No, ha ez a cérna-hang is nóta már,
Akkor minden légy madár!”

Kis pacsirta kék magasból lecsattog,
Fölpislog rá egy hempergő vakondok:
„A nótáját még valahogy kiállom,
De a szárnyát utálom!”

Kis pacsirta mind fölebb száll vidáman,
Ringatózik kék levegő habjában,
Fénybe, dalba szinte-szinte megmerül,
S csak füttyörész, csak repül...

PÁL ÚR ÉS A KERT

Pál úrnak - érte senki meg ne rójja! -
Volt egy legyűrhetetlen passziója:
Nagyon szerette a kertészetet
S kellett, nem kellett, mindig ültetett.
Repkény futotta be a ház falát,
Körötte sűrűn körte- s almafák;
Itt egy csoport nyír, hársfa, bükk amott,
Fenyő is, hogy terjesszen illatot,
Kőris, szil, akác, bodza, jegenye,
Odább egy részlet bokrokkal tele:
Itt orgona, ott tamariszkusok,
A kút mellé meg fűzfákat dugott,
Szóval: csak áskált, plántált szüntelen,
Hogy kertje mentől árnyasabb legyen.

Ez a sok ág-bog aztán összenőtt
És megfüllesztett minden levegőt,
Egymást nyomkodták, fojtogatták
A terjeszkedni nem tudó fák,
Elsatnyult rajtuk lomb, levélzet
S az ültetés mind csenevész lett.
Jött zápor, langy eső - hiába már!
Fölöttük égett izzó napsugár,
Alattuk állott a dohos meleg -
S Pál urat majd a - szél ütötte meg.
„Bolondos túlzás! - mormogott magában -
Szóval: számárság, amit itt csináltam!
Hogy újra lélegzethez jussanak
E pusztuló fák, lombok, sudarak
S kertemből újra legyen valami:
Nincs más kigázolás, mint *irtani!*”

Költő barátom, tovább mért meséljek?
Tán így is érted a mesémet...

SZENT PÁL MADARAI

EMICH GUSZTÁVNAK

Egy szent, ha jól tudom: Pál, hajdanában
A tömeg közé ment és prédikált.
A hétköznapi dolgokkal vesződő
Népség azonban nem hallgatta Pált.

Hiába folyt malasztos ajakáról
Mézédes szózat, dallamos beszéd:
Körötte néhány percig járt, zsibongott,
Aztán magára hagyta őt a nép.

Égő bánattól sajdukt meg a lelke,
Szíve mélyéig elborult a szent.
S a város önző, szívtelen zajából
Vadon erdőség nagy csöndjébe ment.

Beszélni kezdett ott a madaraknak,
A fák közt zengő búval prédikált,
És a madarak rengeteg csoportja
Köréje gyűlt, mélán hallgatta Pált.

Sűrű rajokban, suhanó felhőkként,
Szálltak minden felől a madarak.
A városi nép csodálkozva nézte,
Hogy mind az erdő egy pontjára csap.

S apraja, nagyja, dolgát abbahagyva,
Tolongott, tódult az erdő felé,
És nézte a csodát, a bűvös látványt,
Hogy a szeme is kifáradt belé...

Igy történt. És akárhogy méregessük:
Ilyen volt és lesz mindig a világ!
Az ige malasztjával nem törődik,
De megmozgatja a - kíváncsiság.

KERINGŐ

NORDERNEY 1897 SZEPT. 3

Ottkűnn a viharban
Iszonyú bál van:
Tajtézkzik a tenger
Porzik a zátony.

Dörögnek a partok,
A szél le-lecsap:
Megannyi rakéta:
Röppen fel a hab.

A szél meg a hullám
Széltire tombol,
Uszálya nehéz a
Sűrű homoktól.

Örvény a szegélye,
Zápor a fodra,
Ugy robban előre,
Körbe, zuhogva.

Ez azt' a keringő!
Hej, ez csak a tánc!
Hullámai ormán
Száz rém hahotáz.

Felugrik üvöltve
Egyik a másra.
Hajó jön? Elébe!
Fordul? Utána!

És viszi mindet a
Tánc dühe, sodra.
„Jó gálya, csak erre!
Erre, vitorla!”

Orkán-zene zúg az
Éjjeli tánchoz, -
Roppannak a bordák,
Reccsen az árboc;

Dől, süllyed a gálya
Mígnem alájut...
S fölharsog az égig
Szörnyű hurrájuk!

KARÁCSONYI ÁLOM

... És amikor Isten anyja
Szűz Mária felocsúdott
Ijedelmes álmaiból:
Szívszagató zokogással,
Hangos, fuldokló sírással
Borult alvó gyermekére,
A kis Jézus bölcsőjére.

Gyengéd hangon szólt a férje:
- Rossz álmod volt, szép Máriám?
S Isten anyja, Szűz Mária,
Nagysokára ezt rebegte:
- Én ajtómon én kilépék,
Magas mennyre föltekinték,
Ott láttam egy szép kápolnát,

Kívül fénylőt, aranyosat,
Belül csöndest, irgalmasat,
Abban ült az én szentséges,
Jó atyám, az öreg Isten,
Szomorúan, gondterhelten.

Mikor engem megpillantott,
Jóságosan felém fordult:
- Mért sírsz, mért sírsz, édes lányom?
- Hogyne sírnék, hogyne rínék,
Uram Isten, én teremtőm,
Mikor épen harmadnapja
Bolygok étlen, bolygok szomjan
Erdőn, pusztán, ingoványon,
S szent fiamat nem találok.
- Arra menj, majd megtalálod!
- Arra mentem, megtaláltam.
Jaj, de milyen kínba láttam!
Ide lökték, oda lökték,
Mint a latrot, megkötözték,
Arcul verték, szembe köpték,
Tövisekkel koronázták,
Vasvesszővel megcsapkodták,
Kezét, lábát átszegezték,
Keresztfára feszítették...
Felsikolték: Uram, atyám!
És te ott fenn némán tűröd
Mindezt a sok szörnyűséget?

Égi hang szólt a magasból:
- Ne sírj, ne sírj, édes lányom!
Szegényekért, szenvedőkért,
Bűnösökért foly ki vére...
Most szenteli, most váltja meg
Dicső fiad a világot,
Áldott ő, és te is áldott!
Eredj haza, *boldog asszony*.

Óh én százszor boldogtalan,
Hogy ezt az órát megértem!
Mit a világ! Jaj, jaj, nékem!
Ő volt az én boldogságom,
Csak ő volt az én világom!

Még egy nagyot sikoltottam,
S fölébredtem félhalottan.

S Isten anyja, Szűz Mária
Újra hangos zokogással,
Szívet rázó nagy sírással
Borult alvó gyermekére,
A kis Jézus bölcsőjére...

ISTEN FELÉ

AVE MÁRIA!

Csak félig alszom. Nyoszolyám felett csüng
Az Istenanya halvány, szűzi képe.
Most rávetődik lámpám megtört fénye:
Kezei szépen össze vannak téve,
Szelíd szemének árnyas, nagy pillája
Álomszerűleg áhítatra zárva.
Az arc, a homlok... oh! nem! egész lénye,
Mint hogyha földöntúli tűztől égne,
S mennyei hevülésektől ragyogna:
Lángol s szobámat glóriába vonja.
A fény csak hull, hull forró homlokomra,
Sugara ingva-rengve széjjelárad
S a mindent előzőnlő éjszakának
Bús árnyaival elfoly, elhalad...
Valami titkos, csodás hangulat,
Félálom kéje, lassú láz fájdalma,
Megtérő emlék édes, mély bánatja,
Üdv, mely a lelket egészen áthatja -
Borít el... szárnyaival meg-meglebben
S von mind magasbra, mind messzebb, fölebb:
Igen! hinnem kell, - érzem, hogy szívemben
Ismét a régi álmok fénylenek!
Tekintetem, mint egykor, réges-régen,
Áhítva csüng a bűvös jelenésen,
Az imádkozó, szelíd Márián, -
És míg a perc varázsa tart, míg nézem:
Lágy harangszótól csendül meg szobám.
Eltévedt, halk tavaszfuvalmak hozzák
Ama lágy hangot erre, hosszan sírva,
S én félig ébren, félig alva, - mintha
Falumnak harangjait hallanám...
Emlékezem - nem álmodom,
A könnyek végigfutnak arcomon!
Tavas, gyermekkor, elveszett mennyország,
Mind, mind megtérnek ama hangokon,
Beszélnek, újra játszanak velem -
S egyszerre öntudatlan-édesen
Ajkamra száll az elfeledt ima
Csöndes zenéje: „Ave Mária...”

ÉJ A VIZEN

1880

Fekszem a tiszta ég alatt
Hajóm földézetén, hanyatt.
Ringat rejtélyes éji hullám
S szelíd ábrándok fátyla hull rám.

Ragyog a menny, susog az ár...
Mint fáradt, álmatlan madár:
Tekintetem a síri csöndben
Az árboc sudarára röppen.

Ahogy egy árny lebeg, suhan:
Úgy leng, inog ez lassudan;
Csak inog, csak leng s mintha éle
Betűket írna fel az égre.

Most erre, majd meg arra tér,
Egy csillagtól a máshoz ér:
Hitvány s parányi bár, - úgy rémlik:
Világok útját méri végig.

Hogyan! Világok útjait
E semmiség, mely reszket, ing?
Egy ily veszendő, romlandó fa
Feltör az örökkévalóba?

Nem, nem tör fel, csak *fölmutat*:
„Nézd azt a tündöklő utat!
Bús földi harc után a béke
Ott van a szelíd ég ölébe’.

Bolygó hajó a gondolat,
Csapkodja vész, sodorja hab,
S szilaj, küzdelmes, rémes útján
Kergeti milliónyi hullám;

De *bízzál!* és kímélni fogják.
Ott fenn az a sok ragyogó láng
A hit megannyi szigete:
Majd egynél kikötnek vele!”

A MÉLYSÉGBŐL

Nincs hova fordulnom,
Hova néznem innen,
Csak egyedül Hozzád,
Csak egyedül Feléd,
Te hatalmas Isten!

Te látod nyomorom,
Te hallod sírásom,
Tanuja vagy, mikor
Könnybe borult arcom
A porba beásom.

Odakünn tavasz van,
Hahotáz az élet.
Engem sűrű gond ver,
Keserűség vesszőz,
Bánatok tetéznak.

Tavaszm: hervadás,
Virágom: tövisfa,
Koszorúm ágai
Fekete felhőkből,
Villámból hasítva...

Mikor veted végét
Lelkem viharának,
Mikor adsz nyugalmat,
Én Uram, Istenem,
Te szegény szolgáltnak?

BIZALOM ISTENBEN

Isten, te vagy az én pajzsom,
Te vagy az én erős váram.
Sehol nincsen nyugodalmam
Csak benned van bátorságom.

Hasztalan tör rám a végzet,
Balszerencse minden átka:
Tenger vész közt megfogódzom
Hitem biztos horgonyába.

Vesszőzhet vad, viharos éj,
Nem rémít, ha csapkod, lángol:
Erős karod megragad és
Kivezet az éjszakából.

VIRRAD

Éjnek, viharok vége van.
Nem bolygok többé úttalan.
Lelkem az igaz ösvényt meglelé -
Isten felé.

Virrad. Pompában ég Kelet.
Még a felhők is fénylenek
S hívnak, mint égi sorsuk rendelé,
Isten felé.

Szállok, dalos pacsirtaként,
Köszönteni a tiszta fényt,
Sietek, mint virághoz fürge méh,
Isten felé.

Üdv néked, fénylő, tiszta nap!
Löveld lelkembe sugarad
S emelj, - szívem egészen az övé -
Isten felé!

ALÁZATOSSÁG

Hiába bontja ki
Vakmerő szárnyait
Az emberi lélek:
Te hatalmas Isten,
Hozzád hiú gőggel
Soha föl nem érhet.

Téged csak hódolat,
Alázat illet meg,
Csak ima, oh Urunk!
A te nagy szívedhez
Csak úgy szállhatunk fel,
Ha - porba borulunk.

ISTEN

Kevés öröm a mi sorsunk,
Sok bánat a végzetünk.
Ködben, árnyban indulunk el
S gyakran el is tévedünk.
Fenn az égen nincsen csillag,
Előttünk nincs semmi jel -
De az Isten lát bennünket,
S ha lesujtott: fölemel.

Pusztta tájon kétség üldöz,
Metsző szél szemünkbe vág
Megkínozt a keserűség,
Elgyötört a szomjuság.
Felsikoltunk, - néma minden,
Még csak visszhang sem felel -
De az Isten lát bennünket,
S ha lesujtott: fölemel.

Merre van a védő karja?
Nagy jósága merre van?
Csak bolygunk a puszta téren
S nyomunk elvész nyomtalan.
Sehol semmi! Leroskadunk
Lelkünk tört reményivel -
De az Isten lát bennünket,
S ha lesujtott: fölemel.

Célhoz értünk. Ím, előttünk
Csöndes révül egy sír áll.
Belebukunk s menthetetlen
Elföd az éj, a halál.
Ám az éjből, sírhomályból
Lelkünk fénylőn szárnyra kel -
Isten az, ki lehajol ránk
S szárnyaival fölemel.

BÉKE

Szent áhítat lobogja át
Minden csepp véremet.
Fölöttem csillagmiriád.
Fényben úszó egek.
Az alvó tengert nem bodrozza
Bánatos suhogású szél.
Úgy érzem: Isten él szívemben
S szívem Istenben él.

A pázston, mit harmat füröszt,
Szelíden, lassudan,
Álmok fehér játéka közt,
Egy jelenés suhan.
Kezében pálma-ágot lenget,
Nyomába rózsák ezre kél.
Úgy érzem: Isten él szívemben
S szívem Istenben él.

Mind sugárzóbban fénylenek
Ott fenn a csillagok.
Sötétnek láttam éltemet
S most árnya fölragyog.
Lelkem békéjét nem zavarják
Lázongó vágy, vad szenvedély.
Úgy érzem: Isten él szívemben
S szívem Istenben él.

Boríts el fényeddel, boríts,
Te csillagos, nagy ég!
Alattad mintha magam is
Csillagként szállanék.
Utam bár földi, hitem égi
S hozzád bizonynal fölsegél.
Úgy érzem: Isten él szívemben
S szívem Istenben él.

HIT

DR. CSÁK ALAJOS CZIRJÉK BARÁTOMNAK

Sokat tudok, de főképp azt tudom, hogy
Amit tudok, nagyon kevés.
Nyomomban árnyként jár a meghasonlás
És nem a - meglegegedés.

Bánt ez a szörnyű, rémes korlátoltság,
Ezek a roppant szárnyfalak.
A verőfényen, mely körülhullámoz,
Úgy botorkázom, mint a vak.

Nem értem, hogy lehet valaki gögös,
Mikor mind rabszolgák vagyunk;
Nem értem, hogyan gyűlölhethük egymást,
Mikor mindnyájan - meghalunk.

Mért gázolunk keresztül, egy a másón,
Haragosan, lelketlenül?
Kik Istent hordozzuk szívünkben, egymást
Mért nem nézzük testvérekül?

Sokat nem értek, s fáj, hogy meg nem értem,
Vad kétely dülja éjszakám, -
S gyarló tudásom horgonyán vergődve
Esengek egy kis fény után.

Sokat nem értek, s fáj, hogy meg nem értem,
De azért nem csügged szívem,
S az igazak a jók nagy diadalmát
Minden romlás közt is hiszem.

És ez a boldogító, tiszta érzés
Végül mégis lecsöndesít.
- Mit meg nem ad a tudás garmadája:
Megadja egy szemernyi hit!

HA LÁTOK NYOMORULTAT...

Ha látok nyomorultat
Vérzőn a porba hulltat,
Árvát és szenvedőt -
Isten, hozzád kiáltok:
Te jó vagy, igaz, áldott,
Emeld fel őt!

Ha mikor szertenézek
S látok rideg kevélyet,
Gazdag gonosztevőt -
Uram, hozzád kiáltok:
Te élő igazság vagy,
Alázd meg őt!

S ha gondtól borítottan
Virrasztok egymagamban
Szomorú éjjelen -
Szívem sajdul, kiárad:
Óh, irgalom, bocsánat,
Uram, *nekem!*

NINCS MIÉRT CSÜGGEDNEM

Nincs miért csüggednem!
Aki gondot visel az égi madárra:
Engemet sem hagy el, legyen bármily szegény,
És bármilyen árva.

Ő, a tiszta Jóság,
Nyomorultan veszni, jól tudom, nem enged,
Tévelygő utasra csillagot ragyogtat,
Fázót fölmelenget.

Betakar szárnyával,
Míg fölöttem a vész vad haragja tombol,
S áldó szent kezével, ha porba roskadtam,
Fölemel a porból.

Bármilyen történjék is:
Ő tudja, ő látja! nincs miért csüggednem.
Elhagyhat mindenki, de az én Istenem
Nem hagyhat el engem!

MEGHALUNK

Meghalunk. Oh, a földi élet nem több,
Csak elsuhanó, röpké pillanat.
Ma itt vagyunk s a nem-lét zord örvénye
Holnap fölöttünk végkép összecsap.

De míg a por porrá lesz, halhatatlan
Lelkünk Istenhez, élni, visszaszáll.
Nem vagy az élet ura, képtelen rém,
Csak az élet szolgálja vagy, Halál!

TI ELHAGYOTTAK

Ti elhagyottak, nyomorultak,
Egyet jól meggondoljatok:
Sok gazdag vergődik az árnyban,
Aki szegényebb nálatok.
Jó szívvel áldoz a nyomornak,
Letörli könnyetek hiven,
S az övét, melyet búja hullat,
Tán nem törli le senkisem.

Falatja bőven van. Szobáit
Bársony borítja meg selyem.
De látnátok csak néha-néha
Magányos téli esteken!
Fény, pompa közt - szomorú árnyék,
A gondolat is rém neki,
Minden emléke, minden álma
Örvények felé kergeti.

Körötte álság és hazugság,
Ezer öldöklő formaság -
Irgyelt gazdagsága mellett
Unalom és rabszolgaság.
Mit használ itt az ősi címer,
Ha vágya váltig mást keres -
A termék pazar díszben állnak,
És mégis minden - oly üres:

Ti elhagyottak, nyomorultak.
Egyet jól meggondoljatok:
Sok gazdag vergődik az árnyban,
Aki szegényebb nálatok.
Nem az a nyomorult, kit inség,
Balvégzet az ölébe hord, -
De aki pompa s fény közt élve
Lelkében hordja a nyomort.

ISTEN DOLGA

Akárhogyan tűnődöm én
A végzet zord hatalmán:
Fordítani rajta nem tudok,
Bár sokszor úgy akarnám.

Ma csöndes minden mint a tó,
Holnap zúg mint az örvény,
Az élet fölött ott lebeg
Mindig az örök törvény.

A sors keze ma simogat
És holnap összevérez.
Mindaz, mit látunk, álmodunk,
Talányos, szövevényes.

Miért van így? miért van úgy?
Miért nincs okosabban?
Ne fürkészd, gyarló emberész,
Titok. Megfoghatatlan.

Nem néked, magának felel,
Mi mindezt kigondolta.
Az ember jót, rosszat leél,
A többi - Isten dolga.

JÓTETTEK

Rablott kincsekből,
Miken vér s könny ragyog -
A dús, szent célra
Egy milliót adott.
S Isten fölírt,
Lezárván mérlegét:
Értéke: semmiség.

Koldus zsebében
Nem volt, csak egy falat,
Od'adta azt is
Annak, ki koldusabb.
S Isten könyvében
Ott állt fehér lapon:
Értéke: egy vagyon.

KÖNNYEK

Ha néha holtra válva látom
Egy ismerősöm, egy barátom:
Merev szemekkel nézem arcát
S elfojtom könnyeim patakját.

Ha utcán néha koldust látok,
Kis zugban nagy nyomorúságot:
Mély fájdalom gyűl a szívembe,
De könnyek nem szöknek szemembe.

Csak mikor otthon, a magányban,
A látottakat újra látom
És engem senki, senki sem lát -
Sírom el értük könnyem árját.

EZ ÍGY FOG MENNI...

Ez így fog menni még nagyon sokáig;
Még nem jött el a teljes örület.
Az ember egyre rosszabb, vakmerőbb lesz.
S szívében mindig istentelenebb.

Rohan a pusztulás vad paripáján
Örvény és boldogtalanság felé;
A régi romlást újakkal tetézi,
Ahelyett, hogy már megelégné.

Mindjobban elfordul az égiektől
S mind több és több hamis bálványt imád;
Alig érdekli más mint egy-egy érdek,
Föllángolása hitvány kapzsiság.

Magára öltve műveltség palástját
Gyilkolja egymást irgalmatlanul;
A szeretet s az igazság könyvéből
Csak újabb galádságokat tanul.

Ez így fog menni még nagyon sokáig;
Ekként halad az ember mind tovább:
S ha néha oltalmazza is a gyöngét,
Jogul egyet vall: az erős jogát.

Erősködik a földi boldogságért
S útján váltig csak kárhozathoz ér, -
Míg egyszer majd megborzad önmagától
S Istenhez bűnbánóan visszatér.

FÉLJÉTEK ISTENT!

Halandó emberek, féljétek Istent!
S tegyétek, amit szent törvénye mond.
Szeressétek, mint jó testvérek, egymást
S ne legyen gondotok a földi gond.
Pusztuljon szívetekből a gyűlölség,
A mások rontásán duló harag.
Akik a szeretetet meggyilkolják,
Méltók reá, hogy elkárhozzanak.

Halandó emberek, féljétek Istent!
Övé az élet, övé a halál,
Szemöldjének egy könnyű rándulása,
S a gögös ember hitvány porra vál.
Ha nem tett jót, ha nem szerette társát,
Itt lenn a földön nyoma sem marad.
Akik a szeretetet meggyilkolják,
Méltók reá, hogy elkárhozzanak.

Halandó emberek, féljétek Istent,
A legfőbb, leghatalmasabb urat!
Emeljétek fel szíveteket hozzá,
Nézzetek arra, merre ő mutat.
A gazok megtalálják benne sorsuk',
Örök jutalmukat az igazak.
Akik a szeretetet meggyilkolják,
Méltók reá, hogy elkárhozzanak.

Halandó emberek, féljétek Istent,
Ki mindent lát és mindörökre él!
Hiába álság, gyarló földi fűrfang,
Belát a vesétekbe és - ítél.
Küldöttje minden ember s ha ki társát
Gyűlöli, rontja: őt csúfolja csak.
Akik a szeretetet meggyilkolják,
Méltók reá, hogy elkárhozzanak.

KOPORSÓK

Minden koporsó zárt levél,
A halál zord pecsétje rajta.
Tartalma bús, tartalma mély,
De csak az Isten olvashatja.

Istenhez van címezve mind,
Ezer meg ezer változatban.
Ő oldja meg rejtélyeik'
És egyet sem hagy olvasatlan.

Olvassa gyakran és soká,
Mind komorabban évről-évre,
És részvéttel tekint alá
Az *élő* lények seregére.

JÉZUS

Egy percre, egy röpke kis órára,
Míg a roráték harangjai zengnek
S a decemberi est téli sötétjén
Kigyúlnak a karácsonyi lombok -
Egy percre leszáll az ég magasából
Az örömtelen földre a *béke*,
S az ember a tiszta szív áhítatával,
Meghatva csodálja a szent jelenést,
S imaként rebeg ajkán a gyermeki szózat
„Légy áldott, te nagyszívű Jézus!...”

Egy percre csak! Aztán fordul az élet
S kezdődik a hajsza újonnan.
A hétköznapi harcok zaja, szennye
Keresztülcsapkod a béke malasztján,
Fölébred a régi harag, gyűlölet,
Átgázol az ember az emberen újra,
S könny, vér, szitok, áldás zűrzavarában
Te megmaradsz mennyei álomnak,
Örök eszménynek, világokat átölelő,
Mindennél szeretőbb, nagyszívű Jézus!

EXCELSIOR

Hitetlen, gonosz a világ?
Te nézd az égi Jót magát,
Bízzál meg Istenben híven,
És higgy, szívem!

Gond, keserűség elborít?
Csak éj van itt, csak bú van itt?
Majd egykor földerül. Ne félj.
Szívem, remélj!

Amerre jársz: rom rom felett?
Temérdek gazság, gyűlölet?
Szívem, kétségbe mégse ess’;
Te csak szeress!

A TUDÓS

Te ünnepelt, te irigyelt, csodált,
Kinél magasbra ember soh'se szállt,
Lángelméd szárnyán merészen bejártad
Roppant körét a komoly tudománynak,
Könyvekbe róttál éjét meg napot,
Repültél ott, hol más csak ballagott,
Gyönyörűt, szerelmet büszkén megvetettél,
S ha pihentél, csak ormokon pihentél,
Életed célja egy volt: az *igazság*,
Pazarul föláldoztál mindent érte,
Nem szédített sem mélység, sem magasság,
Szilárd léptekkel haladtál feléje.
Ahol mi összerogytunk, tovább küzdél,
Mi szunyókáltunk hitvány mécsesünknel
S te mentél az ég mesgyéin tovább,
Nyitott szemekkel, tenger titkon át,
Hogy el ne mulaszd a pillanatot,
Mikor majd arcát tisztán láthatod.
Mit ember tudhat, híven összeszedted,
Vezettél a homályban, nem vezettek,
Maga voltál az élő ismeret,
Istenhez senki nem járt közelebb.
Mondd hát, e roppant, rengeteg tudásból,
Mely nagy elmédben tündöklőn világol,
Mi az eredmény, az átszűrt valóság?

A tudós válaszolt: *Alázatosság*.

VÉRZŐ SZIMBOLUM

I.

Szeretetlen földön
A legtisztább szívvel
Krisztus szeretett.
Nagy, isteni voltál
Ember nem tűrhette:
Mégfeszítettet!

Végzetünk azóta,
Hogy a nagy szeretet
Mindig fáj nekünk,
S mikor a szegény szív
Túlárad: legtöbbet
Akkor szenvedünk.

II.

Köröttünk verőfény,
Ragyogó természet,
Fénylő csillagok...
De belül lelkünkben
Valami fájni kezd,
Tompán fölsajog.

Mi az, mi hirtelen,
Üdvösség, gyönyör közt
A szívünkbe vág?
- A homlokát tépő
Töviskoszorúból
Egy-egy éles ág...

III.

Igen! az ő bűja,
Töviskoszorúja
Fényen és borun -
Mindig élénk villog,
Mint egy örök-igaz,
Vérző szimbolum.

Nagy eszme nem győzhet,
Halhatatlan nem lesz.
- Krisztus a tanunk! -
Csak akkor, ha érte,
Mint ő cselekedte,
Mi is - meghalunk!

KÖVESSÜK ŐT

Nincs nála istenibb lény a világon,
Nincs nála szeretőbb és szenvedőbb.
Haladjunk tiszta szívvel nyomdokában,
Kövessük őt!

Nagy lelkéből a jóság fénye árad
S napként világít minden bű előtt.
Egész valója irgalom, bocsánat.
Kövessük őt!

Hittel hajol le Lázár nyomorához,
Magához emeli a szenvedőt;
Vérző igaznak igaz könnyel áldoz...
Kövessük őt!

Előtte nincs különbség. Ember: ember.
A szívet nézi, a rejtett redőt.
Keze csak áld, csak simogat, de nem ver,
Kövessük őt!

Nehéz útjának tövis a virága,
De példájánál nincs nagyobb, dicsőbb,
Amerre jár - akár a Golgothára -
Kövessük őt!

DÍCSÉRTESSEK AZ ÚR JÉZUS!

NÓGRÁD-MEGYER

A főváros vad zajából
Csöndes falucskába jöttem.
Erős, szálas, napbarnított
Munkásnép sűrög köröttem.
„Dícsértessék az Úr Jézus!”
Hangzik, mintha egy szív zöngné.
Szívem reszket s visszazengi:
- Mindörökké! Mindörökké!

Milyen régen nem hallottam!
Milyen édes, tiszta szózat!
Soha szebbet, gyermekibbet,
Igazabbat, meghatóbbat!
Valami szent, mindeneknél
Üdvözítőbb béke föld bé -
Dícsértessék az Úr Jézus!
- Mindörökké! Mindörökké!

Hallom itt is, hallom ott is,
Egy órában szinte százszor,
Így köszönt a módos gazda,
Kapás ember, libapásztor.
A sok hazug „*Van szerencsém!*”
Nem öli a lelkem többé -
Dícsértessék az Úr Jézus!
- Mindörökké! Mindörökké!

Tele van a szűz levegő
Ezzel a szent, drága névvel,
A világot átölelő
Égi szeretet nevével.
Mintha a bűt elaltatná,
A sebeket mind bekötné -
Dícsértessék az Úr Jézus!
- Mindörökké! Mindörökké!

Mintha künn, a dombtetőkön,
A sugárzó, nagy melegbe,
Habzó vetés zöld hullámán,
Áldásával Ő lebegne.
Tiszta glóriája tesz itt
Eget, földet tündöklőbbé -
Dicső neve dícsértessék
Mindörökké! Mindörökké!

VERÓFÉNYES NAPOKBAN

Uram, ki védtél
Búban, nyomorban,
Ne hagyj el engem
A jobb napokban.

Kétség nem üldöz,
Bízom tebenned,
Halld meg, ha mégis
Hozzád esengek.

Köröttem oly szép,
Dicső az élet!
Szívem túlárad,
De - félek, félek.

És lelkem hozzád
Remegve néz föl:
Ne sujts villámmal
A tiszta égből!

TE KÜLDTÉL ENGEMET...

Te küldtél engemet
Földi vándorlásra,
Sok nehéz küzdelemre,
Megpróbáltatásra.
Vívódom, vergődöm.
Te akarod. Jól van.
Hiszek igazadban,
Megnyugszom valódban.

Te tudod, én Uram,
Mi célod szívemmel,
Az engem ostromló
Sötét keservekkel;
Gyászba borítottál,
Örömöm eltépted,
Zsákmányul engedted
Tenger szenvedésnek.

Vádlóimmá tetted,
Kik barátim voltak;
Virágos kertemet
Pusztává taroltad.
Egyedül hagytál a
Rideg éjszakában,
Hogy magam előtted
A porig alázzam.

Itt állok zúzottan,
Vihartól tördelten.
Bűnbánat könnyei
Égnek a lelkemben.
Köröttem a világ
Sötét, mint az átok -
Csak a te szent neved
Marad benne áldott!

SZOMORÚ NAPOKBAN

Oh Istenem, én Istenem,
E bús napokban légy velem,
Vergődöm, égek, szenvedek,
Ne hagyj el engemet!

Látod, hűséges, jó vagyok,
Gyermek, ki hozzád földadog
S csókdossa sujtoló kezed, -
Ne hagyj el engemet!

Valami bánt, valami öl,
Félek és nem tudom, mitől,
Úgy rémlík: örvény fenyeget,
Ne hagyj el engemet!

Napom gyász, láz az éjszakám,
Köröltem ijesztő magány,
Roncsok, rémek, kísértetek, -
Ne hagyj el engemet!

Fáradtan bolygok szerteszét,
S leroskadok, Uram, eléd:
Emeld föl vérző szívemet,
Ne hagyj el engemet!

AZ ÉLET: LÁZ...

Az élet: láz, a munka: égés,
A nap küzdelme hajsza csak.
Dulakodunk a betevőért,
Kergetnek dicsvágy és harag.

Öklözzük egymást jobbra, balra,
Ha kell, ölünk lépten-nyomon.
Elfordulunk az égiektől,
Kapkodunk hitványságokon.

S ez így tart, így megy mindhalálig,
Míg végre benned, óh Uram,
Hívságtól menten, lárma nélkül,
Elszunnyadunk mindannyian.

RORATE COELI

Hordozom a bús igát
Mély keserűséggel,
Nappal durván, dacosan,
Átkozódva éjjel.
Elgyötör kegyetlenül
Szívem nagy keserve:
Harmatozzatok, egek,
Balzsamot sebemre!

Új élethez kezdenék,
Haj, de bánt a régi!
Szeretném és nem tudom
Jobbal fölcserélni.
Nem találok gyógyfüvet
Utamon semerre:
Harmatozzatok, egek,
Balzsamot sebemre!

Nyomorom csak hordozom
Roskadozó hittel,
Sebemet csak öntözöm
Sűrű könnyeimmel.
Földi harmat mit sem ér,
Lágyabb hulljon erre:
Harmatozzatok, egek,
Balzsamot sebemre!

VIRRASSZATOK ÉS IMÁDKOZZATOK!

Az élet bús, az élet szomorú,
Tövisből készül itt a koszorú.
Bolyongunk sívó pusztaságon át
Ködben, viharban mind tovább, tovább.
Utunkra csak egy kis csillag ragyog:
Virrasszatok és imádkozzatok!

Köröttünk minden rejtélyes, csodás,
Az élet, a halál, a változás.
Haragos hullám, rügyező faág,
Szerelem, gyűlölet: csodák, csodák!
Mi céljuk? mért vannak? mély, nagy titok.
Virrasszatok és imádkozzatok!

Végezzük és még alig kezdtük el,
A sors vihar, az ember csak pehely.
Ma fenn vagyunk és holnap odalenn,
Nem látjuk egymást többé sohasem.
Vagy láthat az, ki egyszer már halott?
Virrasszatok és imádkozzatok!

Az elme véges, Isten végtelen,
Ő: az erősség, mi: a félelem.
Nem látunk át rejtelve fátyolán,
Vagy egykor, túl az életen, talán.
De majd ha ott kell állanunk, ha ott?!
- Virrasszatok és imádkozzatok!

A PÁLYA VÉGÉN

A PÁLYAFUTÁS...

A pályafutás immár véget ért,
Kilobogta magát a lelkem.
Napom tűnőben, fáradt is vagyok,
Ideje lesz hát megpihennem.

Csak tavasz jöttén zsongat még a vágy,
Szívem fölreszket, könnyben ázik, -
Mint megmozdul az ó-bor is, mikor
Odakünn a szőlő virágzik...

ÖREG ÚR DALA

Nem tudom én, mi történt a világgal -
Egyszeriben elfogyott a madárdal,
Messze földnek sehol egy szál virága:
Beálltam az öreg urak sorába.

Isten hozzád, dinom-dánom, tivornya!
Már ezután vízbe fürdöm, nem borba,
S ha iszom, hát elég egy-egy pohárka -
Beálltam az öreg urak sorába.

Egykor égő, sziporkázó rakéta,
Passogok most, mint mocsárban a béka;
Nótám is csak kuruttyolás, hiába!
Beálltam az öreg urak sorába.

A mindenit ennek a rongy világnak,
Hogy az ember ilyen hamar lebágyad,
S nem marad csak üres pohár utána!...
Beálltam az öreg urak sorába.

No, de se baj! ha felhős is felettem:
Csinálja más okosabban helyettem,
S ragyogjon rá boldogabb kor sugára
Ha beáll az öreg urak sorába!

ELFELEDTEM

Bölcsen teszi, ki még ifjan
Rá-rágondol agg korára,
S már tavasszal szerezzet, gyűjt
A sanyarú tél szakára.

Házát épít, ahol aztán
Nyugalmasan megvonulhat,
S mint valami panorámát
Szemléli a tarka multat.

S ha unalom gyötri mégis
S keveselli, amit látott:
Expresszeken és autókon
Benyargalja a világot.

Szóval, ahogy neki tetszik,
Úgy osztja be élte rendét,
S ezer nemes multság közt
Élvezi a naplementét.

Én azonban tavaszomnak
Szép szakában mást gondoltam:
Fütyörészve jártam-keltem,
Verselgettem, álmodoztam;

Nézegettem a nagy eget,
A felhőket meg a holdat,
És az erdők, vadligetek
Mindig olyan szépek voltak!

Itt is, ott is virág nyílt,
Meg-megálltam, mint azt szedtem,
És bölcs lenni, pénzt szerezni
Egyszerűen - elfeledtem!

A SZERETETNEK ÜNNEPÉN

A szeretetnek ünnepén
Tele vagyok vad gyűlölettel én.

Gyűlölök égő gyűlölettel
Minden lelketlen léhaságot,
Álságot, gőgöt, hazugságot,
Önzést, mely mások romlására tör
S melynek a pusztítás gyönyör;
Gyűlölök minden nyers hatalmat, önkényt,
Mely talpa alá tördeli a gyöngét,
Nem rendül össze jajszavától,
De könnybe, vérbe mossa kezeit,
És nyomban bitófákat ácsol,
Ha egy megváltó eszme születik;
Gyűlölök minden sátán fajzatot,
Ki romlott szívvel a gonosznak áldoz,
S örök gát abban, hogy az igazok
Eljussanak az Úr szent asztalához,
Hogy bánat, szenvedés, nyomorúság
Boldogsággá, üdvvé válhasson itt,

S az ember testvérként ölelje át
Agyongyötört, vergődő társait...

A szeretetnek ünnepén
Tele vagyok vad gyűlölettel én.

A RÓZSADOMBON

I.

Ittfenn Budán, a Rózsadombon
Igazán rózsás a világ!
Pest úgy rémlik fel ide, mint egy
Felhőkben úszó délibáb.

Nem is igen bánom, hogy másé
Ez a kis ház, melyben lakom, -
Mikor enyém a nagy természet,
A csend, a béke, nyugalom.

Zengő madár nekem dalolgat,
Engem cirógat lombos ág,
És mézüket a kicsi méhek
Minthogyha nekem hordanák.

Oly édes itten csöndben élni
Az élet zajához közel!
Kelek az első napsugárral
És a tyúkokkal alszom el.

Míg odalenn a roppant város
Zakatol, lótfut és liheg:
Itt esemény egy gyalog-ember,
Ki az úton végigtipeg.

Odalenn lárma, szitkozódás,
Garázda gond, füst és korom;
Itt fenn rigófütty, pityalattyszó,
Napfény a lengő lombokon.

Odalenn hajsza, ittfenn béke,
Csillagok az éj fátyolán, -
Úgy hajlik rám a tiszta égbolt
Mintha Isten hajolna rám...

II.

Itt a dombon, hála Isten,
Jó világ van,
Kis királyként éldegélek
Ebben a kis szürke házban.

Minden vágyam teljesül, bár
Ki se mondom,
S ha elfogy a garasom, hopp!
Arra sincsen semmi gondom.

Lenézek a dulakodó
Nagy városra,
Hol az ember embertársát
Sárba löki, megtapossa. -

S egyszeriben oly kicsiny lesz
Minden ottan,
S oly nagy ittfenn, a dombon, hol
Szeretet és nyugalom van.

Szívem szinte összeolvad
A nagy éggel,
S átölelné a világot
Egyetlenegy öleléssel.

S napjaimat töltve nyájas
Házi körben,
Eltűnődöm: mért öklözik
Egymást ott lenn a - *gödörben*?...

Itt a dombon, hála Isten,
Jobb világ van:
Kiskirályként éldegélek
Ebben a kis szürke házban!

MADARAM

Van nekem egy fakó tollú
Kis kanári madaram,
Szeretem, mert kezes jószág
S szívderítő dala van.

Ha dolgozom, kalitjából
Egyszerre csak kirepül,
S édes, kedves csicsergés közt
Szépen a vállamra ül.

S míg én rogom a betűket,
Kíváncsian néz le rám,
Mintha azt kérdené tőlem:
Mit irogatsz, pajtikám?

S rágyújt egy-egy harsány dalra,
Szinte zeng a ház bele,
És kis szobám napsugárral,
Vidámsággal lesz tele.

Abbahagyom a munkámat,
Áhítattal hallgatom,
És borongó bús kedélyem
Enyhül a madárdalon.

Magányomban nem vagyok már
Szomorú és társtalan. -
Boldog, kinek dalra hangja,
S repülésre szárnya van!

AZ ELSŐ HÓ

Nagy csoda történt!
Boszorka-varázs! tündérigézet!
Isten világa tegnaptól mára
Tiszta fehér lett.

Szűztiszta hótól az utcák, házak
Szinte ragyognak!
Csak az csunyaság, hogy ez a szép hó
Estig elolvad.

Alighogy láttuk:
Eltűnik újra, vége legottan -
És szomorúan járunk megint a
Régi - pizsokban...

MUNKÁCSY MIHÁLY TEMETÉSÉN

Míg idebenn nyomorogtál:
Igazán a mienk voltál.
S mikor ottkünn tönkre mentél
Megint csak a mienk lettél.

Közbe esik a nagy pálya,
Lángszellemed szárnyalása,
Dicső utad, honfivérem,
Fényes diadalszekéren.

Milton? Krisztus? Künn maradtak.
Más kép kellett a magyarnak.
Mevártuk míg tested-lelked
Rom lett. Nekünk *roncsod* kellett!

Ezt most szépen eltemetjük,
Illón honi földbe tesszük
S dísz-szónok úgy elparentál,
Szinte örülsz, hogy - meghaltál!

NYOMOR

- EMLÉKEZÉS SZEPT. 10.-ÉRE -
1907

Nyomorról beszéltek? Rongyos a ruhátok?
S napok óta nincsen betevő falat?
Nyoszolyátok hitvány, dohos alma-szalma,
Kemény, rögzös árok a szérük alatt?
Senkisem ad munkát? Téli zimankóban
Melegedni, főzni egy kis tűzhelyet?
Az utak göröngyén roskadoztok össze,
Éhségtől üvöltve, mint gazdátlan eb?

Oh, gyászsors bizony! De jöhet irgalom,
Szeretet, jóság azt megenyhíteni.
Fel a porból, állat! Nézzetek oda fel
Koldusok, csavargók milliói, ti!
Oda fel a rideg, szédítő magasba,
Ahol minden megvan, mit bőség teremt, -
Ott élt egy királyné, aki nálatoknál
Nyomorultabb volt és többet szenvedett.

Nem éhezett, mint ti, húsról és kenyérről,
De örök szomj ölte minden szép után.
Nagy, dicső, ragyogó, világboldogító
Tettekről álmodott büszke trónusán.
Maga volt a tiszta, tündöklő szeretet,
Aki minden jónak angyalként örül,
S mert jó volt, mert szent volt: sötét gyűlölettel,
Szívtelenségekkel örvelték körül.

Lelke, mint a hárfa, égi daltól izzott,
S húrját iszapolta durva földi szenny;
Homlokán a fenség hódító varázsa,
Visszafojtott könnyek szíve mélyiben;
Álság és hazugság pazar pompája közt
Fehéren állt, mint egy tiszta, szép szobor,
S a trón magasának sugaras fényében
Egyedül csak ő volt - igaz és komor.

Mint az üldözött vad, menekült világgá
S nem volt egy lépése vidám és szabad,
Hasztalan bolyongott társtalan magányban,
S pihent meg viharos, zord sziklák alatt;
Vele járt az érzés, nyomora érzése,
Rabvoltának kínzó, tépő tudata,
S ő a nagy, hatalmas, - vergődő szegény volt,
Szánandóbb, mint bárki, bárhol, valaha!

Szív, ha még úgy érzi, dal, ha még úgy bújja,
Soh' se mondhatják el: mennyit szenvedett.
El van az temetve örökös titokban,

S zárait feltörni többé nem lehet.
Gyilkosa, ne ujjong! Csalódtál, ha hitted,
Hogy a legfájóbbat tőled szenvedni:
Vad tördöfésed, mely nyílt utcán leszúrta,
Legkevésbé fáj a többi közt neki...

ZIRCEN

NÉHAI FŐT. DR. VAJDA ÖDÖN APÁT ÚRNÁL

Szeretett szentatyám, régi jó tanárom,
Nagy öröm, hogy hozzád végre eljutottam!
Megjöttem, itt vagyok, nem egészen ifjan,
S kissé tán kopottan.

Itt van a tanítvány, egy a rosszabbakból,
De ki azért helyét emberül megállta,
És bár bolondokat bőségesen csinált:
Nem rosszul csinálta.

Meghatva nézek fel tisztos homlokodra,
És melletted mintha rám borulna multam.
Hej, az volt ám régen, mikor én tetőled
Életet tanultam!

Hogy lobogjak, égjek, nem is kellett nekem
Példakért elmennem Rómába, Athénba:
Eleven történet voltál te magad is,
Lelkes, erős példa.

Hál' Isten, nem is kell szégyenkezned értem,
Békén ülhetünk a késő áldomáson;
Te most is erős vagy s nekem is maradt még
Egy kis vidámságom.

Nem gyúrtak bennünket puha bodzabélből,
Acél volt az apánk. Mi is azzá lettünk.
S nem fogott rajtunk a rozsdá, bár az idő
Elnyargalt felettünk.

Mentünk külön-külön a magunk csapásán,
De mindkettőnk előtt egy közös cél lengett:
Az Istent szolgáltuk. Te az öreg Istent,
Én meg a Szentlelket.

Te buzgó imákkal, én zengő dalokkal.
Te a templomokban, én a nyílt utcákon.
Abban különbözünk legfőlebb, hogy nekem
Nincsen - apátságom.

De hát a manóba! nem enyém itt minden?
Az egész vajdaság, sőt maga a *Vajda*?
Nem úszom itt nyakig tiszta szeretetbe'
Tejfölbe és vajba?

Borral, pecsenyével rogyásig az asztal,
Úgy élek itt, mint egy mesebeli herceg;
Mindenem megvan, hogy viszonzásul dallal,
Hálával fizessek.

Még se mondok mást, csak mit a szívem diktál,
Csókolom a lelked, ne tekintsd mókának:
Ilyen *Vajda* mellé szívesen beállnak
Magam is - cigánynak!

POHÁRKÖSZÖNTŐ

GYULAI PÁL SZÜLETÉSÉNEK 80. ÉVFORDULÓJÁN
1906

Emelem poharam ősz Gyulai Pálra,
Irodalmunk egyik erős oszlopára;
Emelem poharam ő nyolcvan évére,
Munkás életének becsületes, tiszta,
Nagy dicsőségére!

Visszanézhet bátran, - bátran és nyugodtan,
Nem áll az a pálya siváran, taroltan;
Harcai színhelyén színarany kalászkok,
Kenyéradó magva hullámos vetésnek,
Gazdag aratásnak.

Fölhasgatta földjét szenvedés ekéje,
Verejték, könny, - vér is - sűrűn hullt beléje,
Szakadatlan munka boronálta jobbá,
Termése azért lett olyan bőségessé,
Azért oly áldottá.

Ha valahol giz-gaz akadt a szemébe,
Bizony azt nem tűrte, szagatta, kitepte,
Ezért aztán persze sokan legyalázták;
Pusztító hevétől, kegyetlen esztől
A szívét nem látták.

Hej, pedig ahogyan érezte, gondolta,
Mindazt, mi szívéen volt, őszintén kimondta.
Néha bizony fájt is, mikor egyet vágott,
De a sujtó szóban, ha epétől forrt is,
Mindig igazság volt.

*Ebben, az igazban, kereste a szépet,
Gyűlölte a frázist, a hazug beszédet,
Rút volt neki minden képmutató játék,
Még magát a fényt is többre becsülte, ha
Velejárt az - árnyék.*

Ember volt a talpán, talpig harcra termett,
S bár ordót kapott és méltóságos úr lett:
Megmaradt mindvégig puritán voltába,
Régi viseletű, tekintetes uri,
Egyszerű kabátba.

Mi sem hivalkodunk, mikor ünnepeljük,
Egyszerű szavakkal, lelkünkben éltetjük!
S bár nyolcvan esztendő nyomogatja vállát:
Terhét megtetézzük: simuljon szívére
Virágként a - hálánk.

S maradjon közöttünk. Nem lehet elmenni.
Meg kell itt a sorssal újra verekedni!
Maradjon közöttünk boldog virradásig,
Aztán - szidjon, verjen, gyűlöljön, szeressen
Minket még sokáig!

ANYÁM EMLÉKE

Most, hogy a fájdalom,
Mint tenger viharja, átzajlott lelkemen,
S szívemre sivatag béke nyugalma szállt:
Most hadd emlékezem.

Tegnap még tavasz volt.
Tegnap gyermek voltam, bolondos és vidám.
Tegnap még, úgy rémlik, gondatlan játszottam.
Tegnap még volt - anyám.

Ma nem vagyok többé
Játszózó gyermek. Játsszék más helyettem!
Mióta megállott szíve dobogása:
Öreg s árva lettem.

Hiába forgatom
Elmémben, sírjánál, életén merengve:
Szép időt ért. Meghalt. Meghalunk mindnyájan...
Ez a dolgok rendje!

Fülembe csengenek
Utolsó szavai: „Mily csöndes így télen!
Több zajt, több életet szeretnék én ezen
A hideg vidéken...”

Több zajt, több életet!
Csönd van itt azóta. Szomorúság, bánat.
Valami borongó, néma gyász vonja be
A csöndes szobákat.

Üresen áll ott a
Nagy karosszék, melyben babrált, kötögetett,
És nem töltheti be soha többé senki
Ezt az üres helyet...

ÖTVEN ÉV UTÁN

A SZÉKESFEHÉRVÁRI ÖNKÉPZŐKÖR FENNÁLLÁSÁNAK
ÖTVENEDIK ÉVFORDULÓJÁRA

Nos, fiúk, hát nem örültök?
Újra köztetek vagyok!
Visszahoztam tűnt időtök
Tavasztát, a - tegnapot.

Rügyfakadás, rózsanyílás,
Álom, emlék, idevon;
Lelkemben a régi jókedv,
Játszi dal az ajkamon.

Visszaszállottam közétek,
Mint fészkéhez a madár,
Pedig az én tegnapomnak
Majdnem ötven éve már.

Szárnyam ugyan megkopott, és
Dér lepte be szöghajam,
De köztetek megifjodom
S felujjongok boldogan.

Öreg város, vén iskola,
Ti nagymultú szent falak -
Megölellek a szívemmel
S ifjú tűzzel áldalak.

Valamikor itt kezdtem el
Egy-egy álmod szöni én,
S földi árnyban itt hajszoltam
Mindazt, ami égi fény.

Itt tanultam meg szeretni
Mindazt, ami szép, csodás,
Ajakamról itt hangzott el
A legelső vallomás -

Hozzád, dicső, szent költészet,
Örökifjú, égi lény,
Itt tördeltem zengő rímmé
Első vallomásom én!

Hej, azóta sok víz elfolyt,
Nagyot fordult a világ,
Mássa lett a szív, az élet,
Szerelem, hit, ifjúság.

Innen-onnan elpusztulnak
Mind a régi Istenek,
S jönnek gőgös új istenkék
A jó régiek helyett.

S míg mi öreg hűségünkkel
Félreállunk hallgatag:
Ők merészen felnyomulnak
S mindjobban hódítanak.

No de azért soh' se féljünk,
Majd elválik: kik ezek?
Új világot alkotó, vagy
Trónbitorló istenek?

Addig is, míg harcuk eldől
S bűsz divatjuk ront, vakít:
Ne feledjük, becsüljük meg
Multunk tanulságait.

S fénye mellett bátor hittel
Menjünk végzetünk felé,
Küzdve, túrva, vérző szívvel,
Mint ezt Isten rendelé.

Oh hiszem, hogy ami bennem
Itt valaha lobogott:
Az a szent tűz nem hamvadt el,
Bennetek is fellobog -

És ahol most én borongva
Nézek szét a multakon:
Ti a jövődők győzelmét
Zengitek majd egykoron!

ÖREGSÉG

WOLFNER JÓZSEF BARÁTOMNAK

Gyérül a napfény fölöttem,
Nemsokára éj borul rám.
Megindulok, mendegélek
Az öregek országútján.

Mendegélek, meg-megállok,
Közbe vissza-visszanézek:
Fiatalon, bolondosan
Mégis csak szebb volt az élet.

Lassabban jár, akinek már
Ötvennégy év nyomja vállát;
Akkor ugrik, mikor botlik,
Vagy amikor taszigálják.
Teste, mint az ócska vászon,
A varrást már alig állja,
Vagdalék a pecsenyéje,
Nyugalom az ideálja.

Egykor, akkor, hogy' lobogtam!
Milyen izzó lánggal égtem! -
Egetvívó, merész vágyban,
Szilaj, rontó szenvedélyben!
Hogy' rajongtam, hogy' csapongtam!
Tűzben állt a lelkem, orcám,
Most a szél a régi üdvnek
Csak hamuját hordja hozzám.

Bús romokként, holt álmokként
Sápadoznak rám a multak,
Virágaim odavesztek,
Ábrándaim elfakultak;
Bolygok, mint a tikkadt vándor,
Utamon, nincs semmi kétség:
Ami elmúlt, vissza nem jön,
S ami jön még, csak sötétség.

Szétterül az alkony árnya,
Nemsokára éj borul rám.
Kelletlenül mendegélek
Az öregek országútján,
Mendegélek, meg-megállok,
Visszanézek sóhajtozva:
Fiatalon, bolondosan
A halál is szebb lett volna!

TAVASZ FELÉ

Tavasza s tél küzdenek egymással,
Harcol a fagy és napsugár
Egy-egy hiszékeny bokor ága
Rügyét is bontogatja már.
A völgyből egy legény siet föl,
Útközben vígan füttyörész...
Mily könnyű fiatalnak lenni,
S öregnek lenni mily nehéz!

A nedves, földszagú barázdán
Itt-ott piros bogárka fut,
Odább, a lejtős erdőszélen
Lapdáznak immár a fiúk;
Cikázva gabajodik össze
Amennyi láb, amennyi kéz -
Mily könnyű fiatalnak lenni
S öregnek lenni mily nehéz!

Amott a szürke dombok alján
Egy ifjú pár jön boldogan,
Ahogy az útra fellebegnek,
Elnézem őket hosszasan.
Lelkem a messze multba röppen,
S szemem lassanként könnybe vész...
Mily könnyű fiatalnak lenni,
S öregnek lenni mily nehéz!

A BALATON MELLETT

DR. ÓVÁRI FERENC BARÁTOMNAK

Tenger idő multán itt bolyongok újra
Búgó partjaidon, csodaszép Balaton,
S bár a régi álmok tolongnak köröttem:
Döbbenve nézek szét rajtad, és - magamon.

Amióta téged utolszor láttalak,
Bizony megváltoztunk, szép tavam, mindketten:
Te új lét sodrában szinte megifjodtál,
Míg én ezer gond közt, lásd, megöregedtem.

Partjaid magányán, ahol egykor, régen,
Ifjú éveimben álmodozva jártam:
Dübörgő, prüsszögő vonat vágat végig
S nagyokat füttyent a csendes éjszakában.

Itt is, ott is megáll. Mindenütt új telep.
Nyaralók. Sétányok. Zsibongó vendégek.
Sehol egy kicsi zug, ahol boronghatnék,
Ahol a tűnt álmok megölelhetnének.

Mintha az egész mult szunnyadna s álmában
Föl-fölvillognának a jövő csodái:
Új nemzedék jár itt, ki jól tudja, látja,
Mit lehet e roppant parlagból csinálni!

S alkot a jövőnek bölcsen és merészen,
Hogy a magyar szívet hazájához kösse,
S lankadó erejét a hazaszeretet
Hullámai között edzetté fűrössze.

Ami elmúlt: elmúlt! Felrémlik még nekem,
Mint halavány holdfény letörött várfokon,
De kél a nap, és a diadalmas élet
Ujjongva robog át a meghalt álmokon...

A VÍZ DÍCSÉRETI

Anakreoni nótát,
Melyből játszín kicsapkod
A borgőz és a mámor,
Irtam vagy egy kötetnyit.
Míg szívemet gyakorta
Fájdalmak hasogatták,
Én vidáman daloltam:
Szakítsd le minden órád
Virágát, balga ember,
S amit ma benyakalhatsz,
Ne halaszd holnap estre!

S most eltiltott a bortól
Kegyetlen Aesculápom.
Szomorún üldögélek
Magányos asztalomnál
S a vizet kell dícsérnem,
Igy lesz bús elítélt az
Egykor vidám bohéből,
Nótás csapszékből így lesz
Fekete siralomház!

Ejh, bele kell törődnöm -
Hát jól van! Hozzatok csak
Vizet nekem barátim!
De víz és víz között is
Van, hál' Isten különbség,
S én a sokféle vízből
Csak egyfélét kívánok.
Fölizgat minden emlék,
Szemembe könny szökik, ha
Gyász-sorsomon tünődöm, -
Oh adjatok hát innom
A - *feledés vizéből!*

NE HAGYJATOK MAGAMRA!

Akárhogyan filozofálok:
Kietlen út az én utam,
Bolyongok pusztuló világok
Útvesztő ingoványiban,

S mint sorvadozóbb, szomorúbb lesz
Ez az én szegényes kis életem -
- Ne hagyjatok magamra, múzsák,
Rímek, ábrándok, játszatok velem.

Ah, valamikor, egykor itten
Termő volt minden kicsi rög,
Napfény, virágok tündököltek
A roppant rónaság fölött;
Versenyt vágtattam a viharral
S nem kellett álmaimat féltennem.
- Ne hagyjatok magamra, múzsák,
Rímek, ábrándok, játszatok velem!

Most elárvult a messze tájék,
Tarlottak a mezők, a fák,
Elhallgatott a tündér-lárma,
Némák a zengő paloták,
S romokba dőlve, bús nótámat
Magam is szinte félve tördelem -
- Ne hagyjatok magamra, múzsák,
Rímek, ábrándok, játszatok velem!

Nem kértem én a sors kegyétől
Hatalmat, hírt és kincseket,
Csak álmot, mely a valóságok
Zord útján gyengéden vezet,
S ha dal fakadt fel a szívemből:
Rózsákon jártam, megvolt mindenem
- Ne hagyjatok magamra, múzsák,
Rímek, ábrándok, játszatok velem!

Sötétül. Napom lehanyatlik,
S érzem, vele hanyatlom én,
A titokzatos fenékszínből
Bús árnyak tolongnak felém;
Kezem reszketve hull a lantra
S végső sóhajként sír át lelkemen:
Ne hagyjatok magamra, múzsák,
Rímek, ábrándok, játszatok velem!

ÉN VOLTAM?...

Én voltam az a nyugtalan gyerek,
Ki egykor annyi álmot kergetett,
S szentül hívé: mit érez, gondol, az
Mindennél igazabb igaz?!

Én voltam az a szilaj, vad legény,
Ki szenvedélye zúgó tengerén,
Szívét tépdesve száguldozta át
Az örvényt meg az éjszakát?!

Én voltam az a dacos férfi, én,
Ki egykor az egeket döngetém,
És a világot tettvággyal teli,
Újjá véltem teremteni?!...

Mintha kiégtem volna teljesen,
El-eltűnődöm szenvedélytelen;
Fölöttem hideg téli csillagok...
Vihar voltam, most csend vagyok.

TANÁCS

Ha boldog akarsz lenni igazán,
Adok neked, szívem, egy jó tanácsot:
Ne fuss, kérlek, a boldogság után.

Maradj nyugodtan s nézz magad körül:
Sok szenvedő bolyongja a világot,
Kit sorsa ver s ki sohasem örül.

Vállán teher, örök könnyek szemében,
Soh'sem lát jó napot, áldó eget,
Öli a nyomor, üldözi a szégyen...

Hajolj le hozzájuk védőn, híven,
S köztük - ha őket boldoggá teszed -
Meglásd, magad is boldog léssz, szívem!

ELITÉLTEK

Nekem a porban fuldokló tömeg,
Ezek az élő, küzdő emberek,
Mind úgy tűnnek fel, mint az elitéltek.

Köröttük hír, dicsőség, ifjúság,
Ujjongó láрма, zengő harsonák,
Diadalittas bűnök és erények.

De mintha mindez azért volna csak,
Hogy mámorukban elkábuljanak,
S ne tudják, mikor a - vérpadra lépnek...

ÉJI ÚT

I.

Utunkra égi lámpa nem világít,
S e zord vidék, melyen csak gyász lebeg,
Köröttünk mind éjlőbbre válik.

Csend és sötétség. De - veled megyek.
Te engem mindig védtél, buzdítottál,
S vezettél fénylő csillagok helyett.

Ki éveken át utitársam voltál:
Ne hagyj el most sem! Légy hozzám hívebb
A szívtelen, a gőgös csillagoknál.

II.

Csak sejtjük immár az alvó világot,
S az éji csöndben megyünk lassudan:
Két árny, mely sírhalmok között suhan.

Szívünkben régen kilobbant a láng,
Most már csak rémlik: egykor kik valánk,
Mámornak, életláznak vége van.

És lelkünk mintha felsikoltana:
„Az éjszakának, mely most ránk zuhan,
Nem lesz már soha többé hajnala!”

III.

De kelet alján hirtelen kilángol
Valami fehérség az éjszakából,
Vakítón fényes, tündöklő csoda:

Zuzmarás erdők, kristálytisza bércek,
Ormótlan tornyok, bástyák, jégpillérek,
Álmok, minőket nem láttunk soha.

Az ott, szívem, a Csönd fehér világa,
Az eltűnt élet örök téli álma,
Hajnal, melynek nincs többé alkonya...

HIDEG ESTÉK

I.

Az őszi hideg korán lecsapott,
Egyszínű felhők födik a napot.
Búsan füttyörész az északi szél.
Csörömpöl a lomb, hullong a levél.

Aztán megered, és zuhog, ömlik,
Egész napon át, alkonyig, estig,
Ki se vágyunk már, jobb a szobába,
Tűnt fény sugarát űzve az árnyba’.

Ah milyen más volt, mi szép, mi csodás
A tavaszálom, a rózsanyílás!
Hol van a hő nyár? Hol a kikelet?
A szív, a világ most mért hidegebb?

Ott van a kályha, régi barátunk,
Fölmelegíti majd a magányunk.
Szemügyre vesszük a jó öreget:
Kibírja-e még a hosszú telet?...

II.

Bár fogy a tűz, még izzó a parázs,
Megvan az érzés, csak a színe más.
Nem susogó lomb: néma levélkék,
Nem piros élet: sápatag emlék.

Húnyóban a nap. Nőnek az árnyak.
Ami virág volt, íme, lebágyad.
A ligetekben nincs mi marasszon,
Hús szél füttyörész sárga haraszton.

Hogy elsuhan, elillan az élet!
Hév nyara zord tél, harmata dér lett.
Mint temetőréim, hallgatag, árván
Bolygok a multak pusztá magányán.

Szívem ki-kigyúl, néha megárad,
Kráter, amelynek vésze kifáradt,
Forr, de fölötte - bár tüze éget -
Mind több s hidegebb a hamuréteg...

III.

Duruzsol a tűz, pattog a kályha,
Belemélázunk hosszan a lángba.
Húzódj' csak ide hozzám közelebb!
Mily szép ez a fény! mily jó a meleg!

Künn zúg a vihar, és tombol a tél,
Nagyokat rikkant az északi szél,
S végig a rónán, a bércek alatt,
Söpri, sodorja a sűrű havat.

Egyszerre mintha - szinte csodásan -
Nem is ülnénk már itt a szobában,
De - fázó lelkek - búsan, fehéren
Künn bolyganánk a hóban, az éjben.

Csak törekedünk előre, tovább,
A hideg, a nagy sivatagon át;
Köröttünk a hó mindent betemet,
Nincs sehol út már, mely visszavezet...

NÉHA

A tűnt tavaszról lelke ága
Egy-egy virág még felfakad,
Mint néha, késő őszi derűjén
A rózsák is kinyílnak.

Ámulva nézem a csodát, és
Szívem lángolva fölremeg,
Mint néha, tiszta naplementén,
Kigyúlnak a hóhegyek.

S kísért a vesztett üdvök álma,
A tűnt gyönyör, a régi kéj, -
Mint néha holt fát is belombol
A zuzmarázó, téli éj...

ESTI HANGULAT

Lehajtják fejük' a virágok,
A madár pihenőre száll,
Emelkedik az est dagálya,
Mindjobban terjed a homály.

Szívem is fáradt. Halkabban ver.
Pillámra szender árnya ül,
S lelke, mint napot a felhők,
Halk álmok sullogják körül.

Úgy rémlik, mintha messze víztől
Valami nagy zaj zsongana,
Mintha felém az örök álmok
Hullámraja tolongana.

De mire hozzám ér s fölöttem
Szomorún, éjlőn összecsap:
Zajából itt csak siketítő,
Álomtalan, nagy csend marad...

ESTI DALOK

I.

Mindhiába hitegetem,
Áltatgatom magamat.
Semmi kétség, hogy fölöttem
Az idő már elhaladt.

Megtépázott vitorlákkal
A vizet még szeldelem,
De többé nem szilaj lázzal.
Csak úgy lassan, csendesen.

Megy a hajó, amerre az
Esteli szél fujdogál,
S révpártot is lel bizonynal,
Biztosat mint a halál.

II.

Száll az alkony... Itt is, ott is
Egy-egy árnyék lebben át.
Nem kívánok harcot és zajt,
Csak álmot, mely nyugtot ad.
Alszik már a régi hév -
Hatvan év! hatvan év!

Távol mindaz, ami hajszott,
Ami egykor kergetett,
Fáradt szívvel ringatózom
Halk sirámú víz felett;
Mind közelebb már a rév -
Hatvan év! hatvan év!

III.

Jön a tavasz s friss virággal
Hinti be a völgyeket -
Mindhiába, ha szívemben
Hordom a telet!

Nevető ég, hajnalálom
Visszarémlik untalan -
Mindhiába, ha szívemben
Immár este van!

IV.

Hamvas rónák, hideg égbolt,
Daltalan, bús világ.
Dombtetőn mint fáklyák égnek
A rótszín lombú fák.

Lábujjhegyen jár a szellő,
Minden zaj csöndre vál' -
Fáradt szívem, most már te is
Alugyál, - alugyál!

V.

A sápadt erdőn bús sirámmal
Végigzokog az őszi szél.
- Szeretnék zajtalan lehullni,
Mint fáról a levél.

Köd szállong fenn a hegyek ormán,
A napnak nincs melege már.
- Szeretnék halkán kilobbanni,
Mint este a sugár.

Köröttem zavarosan zúgnak
Az élet vad hullámai.
- Szeretnék, mint egy tiszta dallam,
Csöndben elhangzani...

ITT HAGYLAK...

Itt hagylak, életem virága,
S neved suttogva, neved áldva,
Leszállok a nagy éjszakába.

Nem látsz, nem hallasz soha többé,
Porló szívem a szörnyű csöndé,
A Nirvánáé lesz örökké.

Hiába várod vissza árnyam,
Hiába sirdogálsz utánam:
Én alszom síri nyoszolyámban.

Ha felnézel a csillagokra:
Fojtott könnyekkel, fuldokolva
Gondolsz a régi szép napokra.

Ha lenézel a néma rögre,
Úgy érzed: szíved összetörve
S te is meghaltál mindörökre.

El-eltünődöl múltad álmán:
Csak gyász leng Isten szép világán!
- Siess le hozzám, édes árvám!

A RÉGI TEMPLOM

Hirdetni Isten dicsőségét
És buzdításul a híveknek -
A régi templomunkkal szemben
Nemrég egy újat építettek.

Karcsúbb és csillogóbb a tornya,
Az egész alkata formásabb,
És mintha zengőbb hangja volna
Harangja érces szózatának.

Bizony a régi kicsi templom
Szegényes viskó csak mellette;
A népség mégis oda tódul,
Mert már megszokta, megszerette.

Ott jobban megtalálja Istent,
Közelebb érezi a mennyet,
Abban imádkozott az apjuk,
Anyjuk, - hát ők is odamennek.

Az új templom nagyobb, tündöklőbb,
Látszatra több is benn' a kincs,
Harangja zengőbb, tornya messzebb látszik,
De hatalmából *egy* mégis hiányzik:
Az új templomnak - *multja* nincs!

ÖREG LEGÉNYEK

1.

Öreg legények, letelt az időtök,
Bevégződött az előírt szerep.
Jó lesz, ha lassan-lassan készülőtök
S másoknak adtok munkát és helyet.
Közétek állok én is, rokkant hősök,
És, kéz a kézben, veletek megyek;
Úgy sem lehetne itt már mást keresnem:
Kiket becsültem, sorra - eltemetnem.

2.

Új nép tolong a régiek nyomába,
A korhadttörzs tövén új sarj fakad;
Gyorsabban szökkenő merész sudárba
S talán pompára, színre gazdagabb -
De más talajból szíjja fel magába
A nedvet, mi lombjának tápot ad,
S ha virágára szédülnek a méhek:
Nem szednek arról többé honi mézet.

3.

S új harcnak zendül harsány trombitája,
De haj! számunkra nem válik gyönyörré!
Az az ujjongó forradalmi lárma
Nem a mi harci kedvünk zaja többé.
Reánk lehull az alkony kétes árnya,
Reményeinket gyászsors mossa köddé,
S míg lenn a völgyben mélázunk mogorván:
Az ifjú had fenn jár a bércek ormán.

4.

Fenn jár hitének csapkodó tüzével,
Ajkáról lesüvölt a lázadó dal,
Megrázza öklét, pörbe száll az éggel,
S győzz vagy bukik a felvett lobogóval.
Nincs kétség: szembenéz minden veszéllyel,
Pokol se bír e gőgös lázadóval, -
S míg száz halállal kél bátor birokra:
Lángokban áll, mint Mózes csipkebokra.

5.

S körötte, hajrá! tűzbe, lángba minden,
Égő viharban az egész világ!
Tenger kincs rogy üszökbe földeinken,
Zsarátnokká zuhannak ősi fák.
Potomság! A jövő száguldoz itten
Avatag multak alkotásin át,
S mi sápadózó arcunk eltakarva -
Reá omlunk a felperzselt avarra.

6.

S kezdődik új teremtés új munkája,
Látszatra szebb, dicsőbb a réginél;
A küzdő ember romról-romra hágva
Egekbe száll a szellem fényinél,
Betör a titkok szent titokzatába,
Mindent mer, többé semmitől se fél,
S szilajon átgázolva egy a másón,
Úgy rémlik: győz magán az elmúláson!

7.

Oh mámor! oh tavasz! A régi tornán
Valamikor mi is csak így csináltuk:
„Csak neki bátran, vakmerőn, gorombán!
Nincs igazabb, mint a mi ifjúságunk.
Törjünk rést a tekintély sziklatoryán,
S legyen halálos minden kardcsapásunk!
Miénk az élet, az erő, a jog -
Kik *voltatok* csak, most pusztuljatok!”

8.

Oh mámor! oh tavasz! oh ifjú hév!
Hogy hamvadoztok, hogy eltűntetek!
S veletek annyi virágterhes év,
Tündér fantómok, - bús kísértetek!
Mind közelebb és közelebb a rév,
Hol nem csattognak immár fegyverek, -
A hadak útját más hősök tapossák:
Csend a mi részünk és - alázatosság.

9.

Gondokkal küzdve meg kellett tanulnunk:
Az a valódi Gond mely jönni fog!
Mert bár a jövődöt szolgálta multunk:
A holnap mégis rettentő titok.
Im, az idők szennyében elfakultunk,
Lettünk romokra roskadó romok,
S most, a megásott sír szélén borongva,
Állunk *fajunkért* aggódón, szorongva.

10.

Ne érjen téged ily sors, ifjú had,
Ki vakmerően rontasz most az égbe!
S hivén: az igazságnak törzsz utat:
Tört szárnyakkal ne hullj alá a mélybe!
Ha egykor rád borul az alkonyat:
Kísérjen sírba győzelmed zenéje,
S porod felett zendüljön hála-ének,
Mit majd dalolnak - boldog nemzedékek!